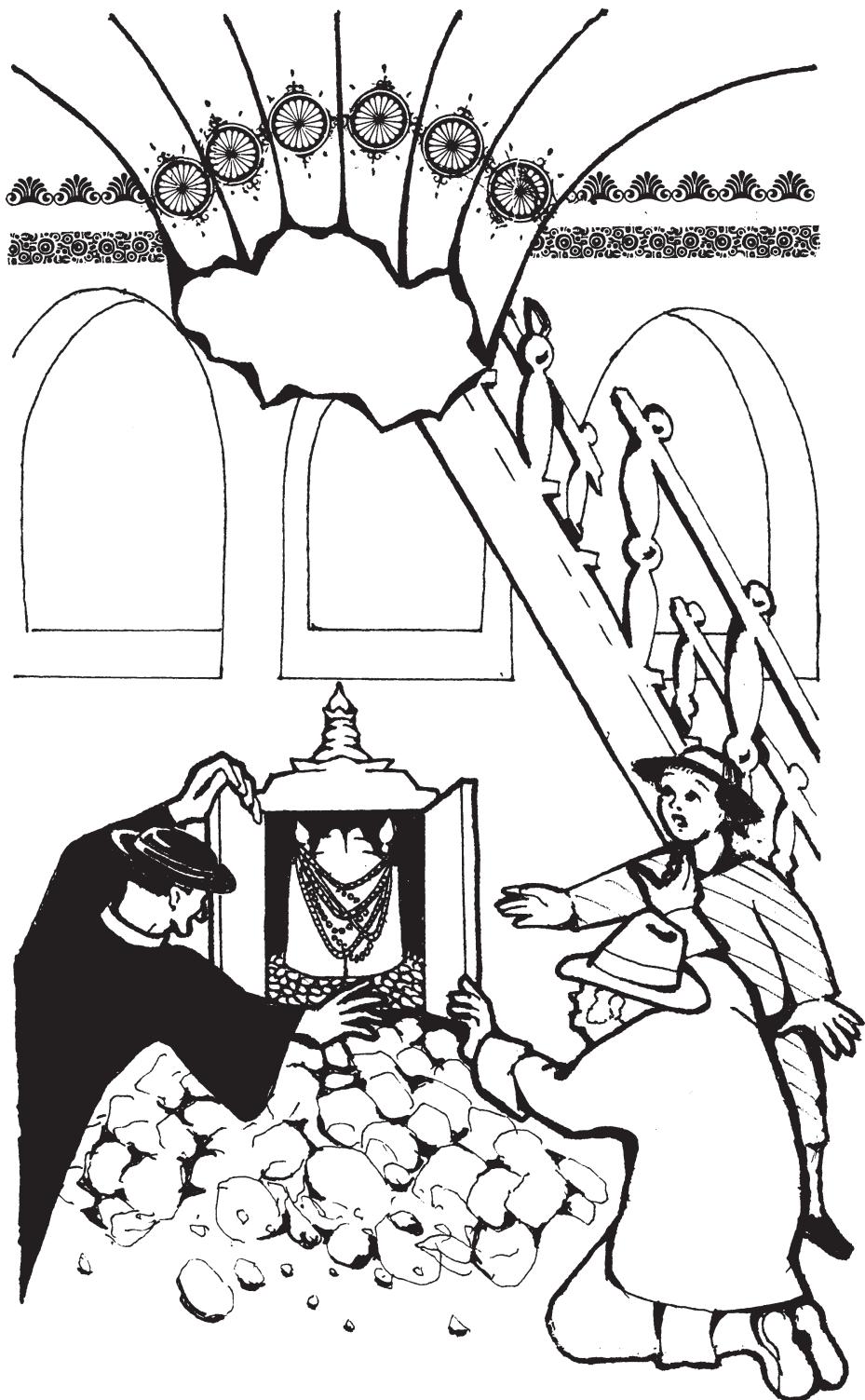

מַאֲיר בָּרְעָם
הַאוֹצֵר הַסְּפִרְדִּי

האוצר

הספרדי

מairy ברעם

תבונה — מכון ספרותי חרדי

©

ALL RIGHTS RESERVED
BY TVUNO

ספרי מאיר ברעם

סידרת עליות על רקע מאורעות העבר

אבן המזבח	מלחמות החשמונאים
עיר מלוכה	המרד ברומאים והחוורבן
הפרנס מקולוניה	תקופת מסעי הצלב
השליחות הגורלית	תקופת בעלי התוספורה
האוצר הספרדי	תקופת רדיפות האינקוויזיציה

סידרת "שעון הקסמים"

שעון הקסמים	על חשיבות ניצול הזמן
מבצע אלול	על חשיבות הזיהירות משקר
עלילה בכפר	לدون לכף זכות

©

כל הזכיות שמורות
"תבונה"
מכון ספרותי חרדי
טל. 03-5705097

ציור העטיפה: ויקטור ברנדויץ' 0546380500

لوוחות: "פרנק" ירושלים

התוכן

חלק א'

אטסטרדם

פרק ראשון	סיוור במוליך הישנה	9
פרק שני	טיית הכمر	15
פרק שלישי	על ראש הגבעה	19
פרק רביעי	נסيون חטיפה	24
פרק חמישי	בקור הרופא	29
פרק שישי	עצותיו של הרב	33
פרק שביעי	בטראקלין הכמר	38
פרק שמיני	גער הרועים	44
פרק תשיעי	שלושה מול אחד	49
פרק עשרי	המלכרת	55
פרק י"א	המרקף	59
פרק י"ב	התגבות	63
פרק י"ג	המלכרת	67
פרק י"ד	האוצר	72
פרק ט"ו	ההצלה	77
פרק ט"ז	הטחיטה	83
פרק י"ז	פסק הדין	89
פרק י"ח	היכן האוצר?	93

חלק ב'

ספרד

101	קבלת הפנים
106	פרשת האינקвизיציה
110	החקירה
115	הקונסיסטוריה
117	הרצתה וגם ירשת
122	בשוק התבליינים
128	ליל הסדר
133	ההסuum בטל
138	גלווי האוצר
144	ההסגורה לידי המושל
148	הכפר מפסיד שוב את האוצר
152	עמנואאל נאבק על חייו
156	המפנהה במשפט
160	הבשורה הרעה
163	"בא הרוג ברגלו"
167	היכן האוצר?!
170	האוצר התגלה
174	נקמת ראש העיר
180	אחרית דבר

חלק א'

אַמְסֵטֶרְדָּם

פרק ראשון

סִיר בְּמָולֶדֶת הַיּוֹנָה

חֶרֶף קָשָׁה עַבְרָה עַל הָעִיר אַמְسְטְּרָם. אֲפֻלוּ זָקְנֵי הָעִיר אַינְם זָכְרִים חֶרֶף שְׁפֵנָה. רֹוחּות סֻעָּה עָזָה עָלָו מִן הָאָקוֹינָוס וְהָקָצִיף אוֹת מִימֵי הַגָּמָל. הַגָּלִים הַגּוֹעָשִׂים נִעְרָמוּ לְחוֹמֹת נְשָׁאוֹת שֶׁל מְשֻׁבְּרִים אֲדִירִים שַׁהְתִּנְפְּצָו בָּזָה אַחֲרָ זָה אֵל מִזְחָה הַגָּמָל בְּקוּל רָעָם מַתְגָּלָל. הַסֻּעָּה חָלֵפָה בְּשִׁירִיקָה עַל פְּנֵי הַגָּמָל וְפִרְצָה לְתוֹךְ הָעִיר כַּשְׁהִיא שׂוּעָת בְּרָחוֹבוֹת הַאֲרוֹם בְּקוּל צָרִיחָה נָקָב, עֹזָקה עֲצִים מִמְּקוֹםָם וִתְוֹלַשְׁת גָּגָות רְעוּוּם. הַשְּׁלָג הַכָּבֵד שִׁירָד לֹא הַפּוֹגֶה הַתְּעַרְבֵּל בְּרוֹחָה הַעֲזָה וַפְתִּיתְיוֹ חָגוּ בָּאוּרִיר בְּמַחְול עָזָעים לְפִנֵּי שְׁנָחָתוֹ וּנְעָרָמוּ עַל פְּנֵי מִשְׁטָח הַקְּרָה שְׁכָפָה אֶת הָעִיר.

הַלִּילָה יָרַד, וְמַחְשָׁךְ כֶּפֶה אֶת הָאָרֶץ. הַפְּסָךְ הַאֲפָל, הַמְּנוּנָר בְּפִסְוֹת צְחוֹרוֹת שֶׁל פָתִיתִי שֶׁלָג מְרַקְודִים, הִיה סְמִיךְ וְאַטּוּם. הוּא נִכְּקָע מִדי פָעָם בְּלַהֲבוֹ שֶׁל בְּרָק מִסְמָא, אֲשֶׁר נִמְגַן פְּהָרָף עַזִּין בְּהַזְּהִירָה אַחֲרָיו עַלְתָה כְּבָדָה וּקְוֹדְרָה הַמִּזְדְּעָזָת לְקֹלוֹ שֶׁל רָעָם מַתְגָּלָל.

בְּחֶדר קָטָן וְחַמִּים בְּמִזְרָח הָעִיר הַצְּטוֹפָה חַבּוּרָה נְעָרִים, וְלֹא הַבְּחִינָה כָּל בְּסֻעָּה הַמִּשְׁתְּוֹלֶת. הִיּוּ אֶלָו תַּלְמִידִי תַּלְמֹוד הַתּוֹרָה הַסְּפָרָדי, שַׁהְתִּכְנָטוּ בְּבֵית רַב הַעֲזָה לְבַחִינָה הַשּׁׁבוּעִית.

הַרְבָּ, רַבִּי שְׁלָמָה גִּיקְטִילָא, יָשַׁב בְּרָאֵשׁ הַשְּׁלָחָן וְהַבֵּיט בְּנָעָרִים

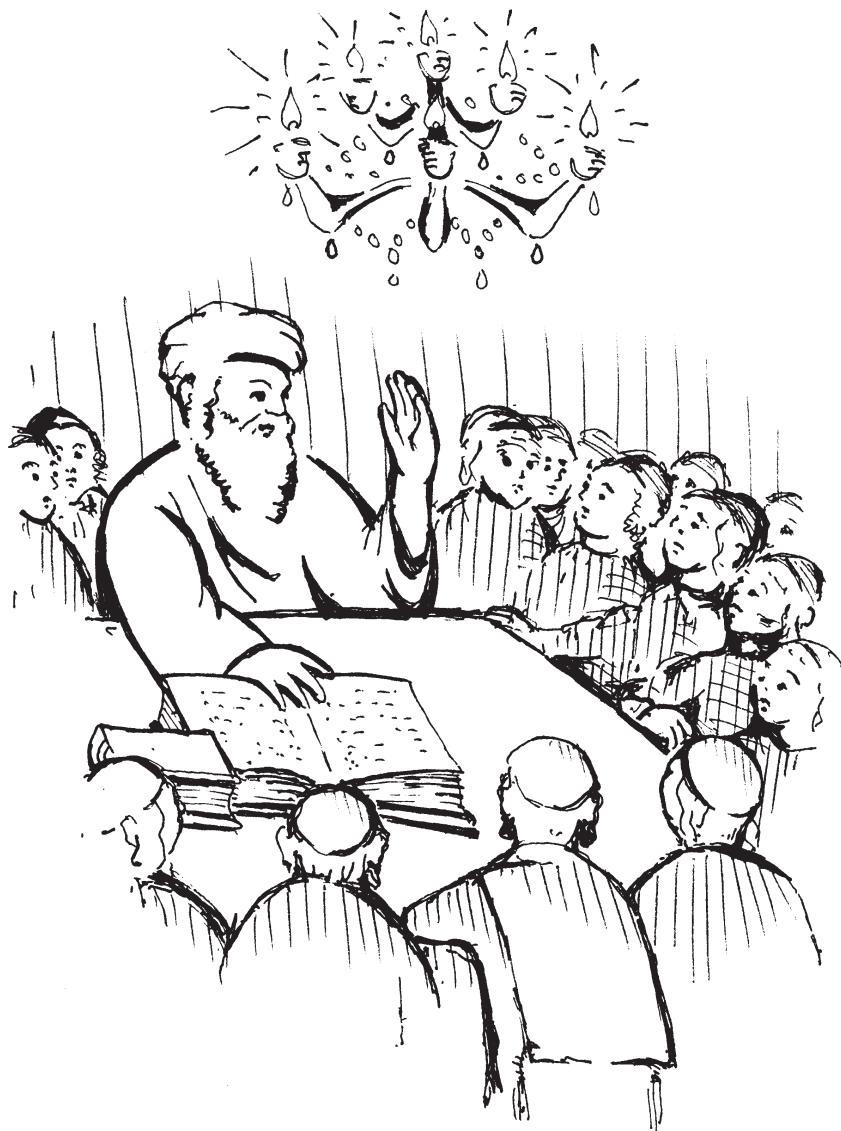
בפניהם קווננות. לידו ניצב מוזם של התלמידים, ואלו חניכיו הצעטוףפי סכיב השליחן הרחב והביטו בהערצה ברובם הדגול, זקן ובני ספרד הדגולים ומילמידו של הגאון רבי יצחק אבוחב.

הבחינה הארוכה התקרכה עתה לשיאה, עיניו המאיירות והחודרות של הרב נסבו מילך ליד כשהוא חוזר בפקחות שאלות המתאימות לרשותו של כל נבחן. השאלות הלו וונעשו קשות ועמוקות יותר וייתר, ומגעל העונים הלה והצטמץ. עתה נותרו רק שני הנערים המתאיטים, עמנואל אבוחב ומשה קרקש, כשהם מתנשקים ביניהם בהלכה בהדרכתו והכוונתו של הרב, ובעדiod רוגש של חבריהם, שטרמו לפוכיהם הערות והשנות.

הרוב היישיש רוה נתה מין הדור החדש הצומח ופורח בעירו, נאר לשושלת מפוארת של דורות ובאים עטורי תורה וגילה בארץ ספרד. בניים לדור אשר נעקר באכזריות ממולדתו והשליך לארץ הולנד הרחוקה. והנה דור חדש של תלמידי חכמים מלבלב ומפה שרים בארץ החדש, ואMASTERDEM עוד תחיה למקום תורה פורה ולמרפכו יהדות תוסס...

המבחן פם, והנערים נגשו אל הרב גנערץ לנשך את ידו ולקבל את ברכתו, כי יברכו מושגים ויהיו לגודלי ישראל. רק אז הבחינו בסערה האימה המשותלת בחוץ ומרuida את שמות החלנות. הנערים הדליקו פבר את פנסיהם הקטנים והתרכבלו במגלי החצר, אכל בקרו להתחממה בחדר החמים. הם התגודדו בקבוצות קטנות ולא גלו נכונות לצאת אל סופת השלג ומערבלת הרוחות, ולהקלע למלחמת הבָּרָק בחשכה...

הרוב הביט בנערים בחבה, ופנה אליהם ברוך: "הבה, בני – השארו נא כאן וחכו לשך הסערה, ובינתיים אספר לכם ספור" ... הנערים כבו את פנסיהם והתגודדו סכיב רבם הדגול. הרב החקיק בידו על זקנו הלבן, ופתח בקריבו:

"אם נולדתם כאן, בהולנד, ואף הוריכם כבר נולדו בארץ – מהדרשה. אם אינכם מפירים כל מקום אחר... פאן גדרתם – ברחובות הארץים, אשר משני צדיהם מאפיילים עליהם בפיהם גבוזים וצפופים: בית צמוד לבית וגג דבוק לגג... והבטאים הדוחסים מחקקים לדירות עיריות ואפלות ושטועים לחדרונים הארץים וחשוכים, שדרגות ארונות ולולינות מובילות אליהם..."

הנערים האזינו לדברי הרב בהשתאות: מעולם לא עלה ברעטם לבחון בعين בקרתי את ערים ואת ארכיהם. הם קבלו את תנאי החיים בהם הם, דבר מובן מלאיו – את הרחובות הארץים ואת שורות הבתים הגמלוניים, את הדירות העיריות והחשוכות ואת המדרגות המתקללות והתולות. את כל אלו ראו בדבר טבעי – ממש כמו השילג הכבד וסופות הרעים שאיפינו את החצר הפקפייא...

"אבל יlidתנו שלנו", המשיך הרב בדבריו, "עבירה עליינו במקום אחר לנמרי, ובאוירה שונה לחולטין!"

הַרְבָ נֶחָן בְכֹשֶר הַכְבָעָה מִפְלָא וּבְשַׁטָּף דָבָר קוֹלָה, וּסְפָרוּ אֶת הַבָּיר
אֶת הַגְּנָעָרִים מִן הַחֲרֵף הַסּוּעָר וּסְופָת הַשְּׁלָגִים שַׁבְחוֹן אֶל אָרֶץ
חַמָּה וּשְׁטוּפָת שְׁמֶשׁ, אֶל סְפָרְד הַרְחֹקָה וְאֶל יָמִים עֲבָרוֹ... אֶל
עוֹלָם קָסּוּם, אֲשֶׁר הַחַיִים מַתְהָלִים בּוּ בְשִׁלוֹה יִבְרָגַע וְהַזָּמָן זָורָם
לֹא שָׁם בְשָׂאָנָנוֹת נְנוֹחָה.

הַמ סִירָו עַמוּ בְכֻכָּרוֹת רְחֹבוֹת יִדִים אֲשֶׁר מִסְבִּיבָן נַצְבִּים בַּתִּים
נָאִים חֲדֻקּוֹמָתִים, מְרוֹחִים וּמְרַבִּי חֲדָרִים, מִסְיָדִים בְצָבָע לְכָנָן
בּוֹהֵק הַמְּחַזֵּיר אֶת קָרְנֵי הַשָּׁמֶשׁ הַמְסֻמָּאות. וּבְבָתִים קְרוּעִים חָלֹונֹת
עֲנָק מַקְשָׁתִים הַמְשָׁבָצִים בְזָגָגִיות צְבָעָנוֹנִיות וְעַלְיוֹנִות. בְהַדְרָכָתוֹ
שֶׁל הַרְבָ נְכָבִיס פָנִימה בְעֵד הַגָּן הַמְטָה וְחַצֵּו אֶת הַטְּרָקְלִין שְׁטוֹף
הָאוֹר. הַעִיפָי מִבְטָח רְחַב הַיְדִים וַיֵּצֵא אֶל הַמְרָפָסָת הָאַחֲרִית,

המוגנת מפני השימוש הקופחת על ידי שרים גפן מטפסים ומצלים.
שם מתקנשת המשפחה לעת ערב, כאשר השימוש היוקדת שוקעת
ואת מקומה תופסים שמילילה בהרים זרועי כוכבים מנצנים,
ורוח קלילה עולה מן חיים ומרעידה את עלי הגפן הגדולים...

פרק שני

טירת הכمر

הנערים הילכו שבי אחר כסמו של התאור החי, וחזו בעיני רוחם את הארץ בה היו אבותיהם במשך מאות שנים. היא תארה לפניהם בצבעים עזים ובعاشر הבהה הארץ שלוה ורגע, עשר ורוחה.

"רבבי", שאל עמנואל אבוחב בעניין, "אומתים בתיים קטנים וקסומים... האם הם נראו בטירתו של הכمر הספרדי?"

פניו של הרב קדרו לשמעשמו של הכمر הספרדי – וכל הנערים נעקרו בבת אחת מן העולם האגדי ושטוף המשם של ספרד הרחוכה ושבו אל החצר ההולנדית הנורא, אל עירם האסופה אשר בפאתיו בנה הכمر הספרדי את טירתו.

הכمر הספרדי הגיע לאמסטרדם בתקלה הקיז צדי לכהן כמנהייה של עדת הקתולים הקטנה בעיר. נראה היה שהכمر הוא אדם אמיד מאד, שכן מיד עם הגיעו רכש כברת ארץ גראבת בסמוך לעיר ובנה עליה אחוזה רחבה ידים ומרחיבת עין.

לא היה זה בית גבס וקודר, בעל גג רעפים נשא ומחרך. לא התנוססו בו צריחים מזוריים ולא נקבעו בו אשנבים צרים ומארכים. הוא בנה בית נמוך ומןוח, בעל חלונות ענקיים וWINDOWS מקמורים, מסיד בלבן עז ומעיטר בזוגיות צבעונית.

"אכן", אשר רבי שלמה גיקטילא, "אמנם ספר לי אוזות ביתו של הפמר, אך לא ראייתיו. ספרו שהוא נבנה בתבנית בין אצילים ספרדי, והוא אף הביא עמו מספרד את הרעפים והזוכיות. ספר עוד, כי הוא יבא בספרינה עזים שחורות ויזנים אוחרות, כדי שאחיזתו תרמלה בכל לאחיזה ספרדית טופסית – אך הזרעו לנפשכם, ילדים, ולא תקרבו אל ביתו! זכרו כי כל פמר ספרדי הוא שליח האינקביזיציה האימה – וואוי למי שילכד ברשותה" – –

הניעים נחרדו לשמע שמה של האינקביזיציה הנוראה. רבות שמעו מהורייהם על מעיליו של המוסד האים שהוקם בידי הכנסייה הספרדית כדי לצוד כופרים בנצרות, והפק לסלל זונעתי של אכזריות תהומית.

הוריהם ספרו להם כיצד הטילה האינקביזיציה את חתתה על בני ספרד והגבירה את השפעתה בבית המלוכה, עד אשר נאות הפלך פרדייננד לעצמת האוצר טורקונמדה ראש הנסרים לארש מארכזו את כל היהודים.

הפלך הספרדי הוציא את צו הגירוש הנורא לאמר, כי כל יהודי אשר לא ימיר את דתו יחרם רכשו, ועליו לעזוב את הארץ בערים ובחבר כל!

גורה אימה זו, גנות גירוש ספרד", נחתה על ראש היהודים האמללים בחתף, וכל הנסיניות לבטהה עלו בתהו. חמיש מאות אלף יהודים מצאו עצמן ללא קורת גג וללא רכוש, ונאלצו לטל את מקל הנדרדים ולבאת לגלות: זקנים וחולים, נשים וטף... הם ותרו על חייהם ורוחה, נטשו את רכושם והפכו את בתיהם, כדי לשמר על אמונה אבותיהם. הם שכרו ספרינות רועעות וסירות עיירות והפליגו בהם הגדול, לחפש לעצם מולדת חדשה.

רבות מן הספרינות טבעו ביום נסעהן, ואחרות נסחפו אל חוף מדבר אפריקה הנורא והפליטים האמללים נספו באמא. סירות

רבות אבדו את דרכון, וחגו ללא מצלחת במימי האוקינוס בשמשון משחק לגליו הנשאים, ואחרות נפלו בcanf שודדי ים אכזרים ושבוייהם נמכרו לעבדים. ורבות הספינות אשר הגיעו לחוף מטבחים – אף יושבי הארץ סרבו לקבל את הפליטים האמללים, ושלוחם חזרה אל הים...

אתה הארץות הבזקdot ששהסכימו לקלט את גולי ספרד היהה הולנד, אשר התנערה זה לא מכבר מעלו היבר של מלך ספרד וזכה לעצמאות בעקבות מאבק עקש, לאחר שתושביה עברו לדת הפרוטסטנטית. ארץ זו קבלה בזרועות פתוחות את מגורי סי ספרד, ואליה הגיעו אבותיהם של הנערם וייסדו בה את הקהלה הספרידית הקטנה בראשות רבם הגדל רבי שלמה גיקטילא, שהיה אז צעיר לימיים.

אך נורא יותר היה גורלם של היהודים המעתים שלא עמדו ברגעון הגדל. שלא עמד בהם העוז לנטר את ביתם ולהפרק את רכישם, ולנדד במרחבי הים האכזר בחפש אחר עיר מקלט.

אומם היהודים בחרו להמיר את דתם למראית עין בעודם שומרים בפטר על יהודותם. הם נקראו "אנוסים", כי על כן נאנסו להתנצר – אבל בלבם נשארו נאמנים ומסורים לדתם. הם חפרו מנזרות סודיות ובנו מרתפים עמוקים, בהם התכנסו ביום חמוץ ונודע להתפלל במצוות ולקיים את המצוות. בלב רוטט ובחרדת מנות הדליקו נרות שבת וקרו בתורה, הסבו ליל הסדר ותקעו בשופר – כשהם נכונים בכלל רגע לנوس לקול בזעם של קלגשי האינקוביזיה האימה.

והאיןקוביזיה אמונה חפשה אותם !

היא האיכבה עליהם עליים עזקים ושלחה אחריהם בלבושים, ערכה פשיטות פתע ואספה עזיות וחותמות...

וכאשר עורר אחד האנוסים את חשדה, היו כולם אותם ומענים

אותו בענויי תפת כדי שיזה בחתאו האים – ברצונו להיות באומנותו ולעבד את אלקיו...

אין סוף לזרות הענויים, למורא ולסבל. אין קץ לאנחות ולאנקות, לבאב ולבכיות שעלו מפרטפי האינקבייזיה וצעקו לפורים.

ולאחר שהענויים פעלנו את פעלתם והأنוסים הדרו ביהדותם – נגזר דינם לשרפה חיים. אלא אם כן יקבלו עלייהם את הדת הנוצרית קדם מותם – וואז יזפו למיתה קלה ומהירה...

אבל אף אנו לא הסכים למות בונצרי!

הם היו מוכלים לכפר העיר, שם נערך טקס ה"אטו זה פה" ברוב עם. האנוסים העלו בו על המזקד, וקולם בקע מתוך הלוחות בקריאת אדירה –

**שמע ישראל –
ה' אלקיינו, ה' אחד!**

לא היה איפה כל פלא בכך שהזפרת שמו של הparm הספרדי העכירה את רוחו של הרב, וכי העלתה זקרה של האינקבייזיה הנוראה השרתה על תלמידים רוח נכאים.

הסתופה נחלשה בינותים והסערה שכבה. הנערם הדרילקו את פנסיהם בשנית ויצאו בזה אמר זה אל אויר הלילה הקפוא. הם بواسסו במגפיהם הקטנים בשlag העמק ודרךם הווארה לפניהם באור הפנסים הקלויש והמראדק. הספרדים האימים שבוי ונעורו במחם, והלילה נרמה להם אפילו שבעתים. בלב חרוד ונפעם מהרו לבתיהם כשם רודופים בדמיהם על ידי הparm הנורא. הם דמו לשמע בהמתת הרוח את ראשוש גלימתו השחורה, וצבעה התמая בעיניהם באפלת הליל...

פרק שלישי

על ראש הגבעה

החרף החל עבר לו ואניביב בא לעולם. השלגים הפשרו והשמישו - הפיצעה, וכל אותם עצים שהחיזקו מעמד בפני הסופות העוזות שבו והעטו על עצם אדרת מלכלה של עלים יקרים. גם השדות שמחוץ לעיר התפכו בשטיח דשא מנמר פרחץ צבעוניים ססגוניים, והילדים נהרו אליון בכל עת פנאי כדי להשתובב במרקחים המוריקים.

במiquid היה חביבה עליהם הגבעה המשתפלת בערפים של בתיה בעיר האחורונים. מימינה פכה בנחת פרג מים זעיר ומשמאלה התמימה הדרך הראשית היורדת מן העיר. היא הגיעה עד לטירת הכפר הספרדי, ושם נעלמה מן העין בעוקול רחוב. הנערים המשתווכבים יכלו אולי לצפות תוך כדי משחקם בתנועה הערה של עגלות וברפרות. אנשים וסchorות, העושה את דרכה אל העיר הגדולה או יורדת ממנה אל בפרי האזור.

גם ביום חמישי זה, בראשיתו של חדש ניסן, המתה הגבעה מצהילת הנערים שניצלו את הפסקתazarיים כדי להשתובב במרקחים המוריקים ולהתבשם מניחות האביב המ湿ר, לאחר החיף הנורא שפלו אותם בכתיהם. הם רצו וдолגו במעלה הגבעה ובמורדה, כשהם נזהרים לעוף את עזיו השחרות של הכפר שרעו שם בשלוחה שאננה וגלו אידישות מפגנת להמללה העליוה.

מלבדן, היה שם גם נער אחד שההעלם מקולות המשחכים ומאחלת הילדים.

עמנואל אבוחב, תלמיד המציג של החדר הספרדי, ישב לו בודד במרומי הגבעה והשקיף מטה, על הדרכו הראשית.

עמנואל צפה בדרכו לשובו של אביו.

אביו, רבי יעקב אבוחב, היה רוכל במיני סדקיות, חוטים ומחרטים, כפתורים ומסרקות. במשך כל השבוע היה סובב בכל פרי הנטיביה בעגלה קטנה ותו מה לסוס כחוש ומכיר את מרכלתו לכפריות, ובימים החמים היה חזר לביתו לעשות את השבת בחיק משפחתו.

עבודתו הייתה קשה ומפרכת, והרוויח שבצדה צעום. רבים היו הימים בהם לא הצליח למperf מאומה, ולפעמים אף שטו בו כלבים וגרשווהו מן הרים בשל יהודותנו.

אך לא תמיד עסק רבי יעקב במשלח יד דל ומפרק זה של רוכלות זעירה. הוא היה נציר למשפחה אבוחב המכלה, המפרשת בלמדנותה ובכשרה. סבו היה הגאון רבי יצחק אבוחב גדול ובני ספרד, אשר רבי שלמה גיקטילא נמנה על תלמידיו, ואביו היה דון עמנואל אבוחב – תלמיד חכם ופrens צבור, אשר שמש כמפקח אוצר המילכה בעיר לה-קורונה, "הכתר", עיר הנמל שבספרד הממלוכה.

גורת הגירוש פגעה במשפחה המיחסת בכלל יהודי ספרד. רכישת הרב שכלל בתים ואחזות, ספינות סוחר וסחורות – החדרם, ודון עמנואל גלה מולדתו להולנד הרחוצה. הוא הצליח להעתים מעיני השלטונות שkeit זעירה ובה אبني חן יקרי ערך, והיה משכנע כי במחירות יוכל להתפס במקומו החדש. ואכן, שניין של היחסומים שברשותו היה רב עד מאד, אבל דון עמנואל לא התעשר ממכירתן –

על ראש הגבעה

פליטי ספרד הגיעו לחופי הולנד בחסר כל, תושווים ומזין רעב, ועוד בטרם הספיקו להכotta שרשים ולהתעורר בארצם החדרשה נגזרה גזרת גירוש גם בפורטוגל ורכבות יהודיה טלטלו על פני ימים בסכנות רעוות וחפשו חוף מבטחים. دون עמנואל ספר לרבו שלמה גיקטילא אודות קמצ' הילומים שברשותו – והרב פסק נחרצות: "חמי אחיך קודמים לעשך! המדבר כאן בהצלת נפשות, ועלינו למסר לשם כך את כל כספנו!"

دون עמנואל לא הפסיק. הוא מכר את היהלומים שברשותו, ובכספי שקיבל תמורתם עזר לקולט את אחיו הנרדפים וודאג להם למצון ולקורת גג. את כל ממונו השקיע במעשי צדקה וחסד, כבר מצוות וקנאה שם טוב, וכאשר נפטר נשאה תהלהתו בפי כל, אבל עזובנו לא הספריק אלא לרכישות סוס ועגללה בלבד... רבי יעקב בןנו, תלמיד חכם אziel נפש, הפק להיות רוכל המחוור בכפרים, כשהוא נהוג בעגלתו ומשן בעל פה את ששת סדרי המשנה...

בחורף זה הייתה עבורה קשה במיוחד. הגשים והשלגים שבשו את הדרכים. החורף ערום מלבולים ובאים בדרך של העגללה – לעיתים היה הסוס מחליק על פניו השlag הקפוא, ולפעמים נגע האופן בתולילות שלג מושגנת ונשבר. פעם שקעה העגללה בשlag רף, ופעם בבן עמוק. אבל החורף לא הקפיד על הסוס והעגללה בלבד – רבי יעקב סבל מפנו הרבה יותר! הקור הקפפי חדר לעצמותו, ובמשך השבוע כלו לא בא פיו מאכל חמ: הוא התנזר מכל אכילה בכפרי הגוים, והסתפק בגיסות מכפר הלחים שנשא עמו ובשתייה מי שלג מפזרים.

לא היה אפוא כל פלא בכך שרבי יעקב חזר לביתו ביום חמישי שעבר כשהיא קודחת בחום גבוה ומגרונו בקע קול שעול נחר וייבש. אשתו זורהה התהננה בפניו כי לא יצא השבע למסעותו וינימת בيتها עד שיכלים – אף רבי יעקב לא נעה להפצרותה: הן חג הפסח ממש ובא, ועם הוצאות החג הרבות... הוא הופיר לה

כפי ישנה בביתו בכל ימי חל המועד בהם איןנו עובד – ואו יחלים ממחלו, אם ירצה ה/...

למחרת השבת יצא רבי יעקב לדרכו כשהשועל הכביד מציק לו מאד, והותיר אחורי את אשתו ובנו כשם חרדים ודואגים לבנייתו. עמנואל נסה להגיע אט אט, שהאביב כבר הגיע והאקלים השתפר. אף טען בלהט כי מזג האויר הzech רק ייתיב עם שעולו של אביו – אבל בסתר לבו היה שtopic לחדרתא, ושתה يوم יום תפלה נרגשת לפניו ה' רופא כלبشر, שישלח לאביו רפואה שלמה וישבחו בשלום לביתו.

ועתה, כאשר הגיעה העת בה רגיל היה אביו לשוכן בביתו שבוע, עליה אל ראש הגבעה הצופה על אם הדרך וצפה בכליון עיניהם לראות את עגלתו של אביו מגיחה מעקיל הדרך המסתירה על ידי קירוטיו הלבנים של בית הכהן.

פרק רביעי

נסيون החטיפה

לנונה תועה שטה בשמי האביב והסתירה את המשם. רוח קרייה חלפה על פני הגבעה והרעדיה את משטה הדשא. עמנואל הצטמך, והמלחמות של הנערים המשחקרים נשמעה באזנייו כמו הדלוש ומרחיק.

רעד פתאומי עבר בגוף.

ולפתח הבחן בעגללה קטנה הפוצצת מעוקל הדורך. היא הייתה רתומה לסוס בחוש, ושעטה בעגללה הדורך ב מהירות.

עמנואל זהה את עגלו של אביו, וזנק ממקומו בחדרה.

יתקמתו ראה שהעגללה ריקה!

הטוס החלש רץ במרקזו הדורך, כשהוא גורר אחריו בקלות את העגללה הריקה. שפטיו כסוף בקץ לבונן והוא נראה מבהיל ונפחד כאלו נס מאروع נורא.

צורה נוקבת נשמעה מפיו של עמנואל, והוא פתח בריצה לעוקול הדורך, למקום ממנה הגיע העגללה הריקה. חבריו שמעו את צעקו וימרו לבוא בעקבותיו.

עמנואל שעת בmorod הגבעה ב מהירות עצומה. הוא חלף על

פָּנִי עַקְוֵל הַדָּרֶךְ וְהַקְּרִיף אֶת חֹמֶת הַטִּירָה – וַלִּפְנֵיו נִגְּלוּ מְחֻזָּה
מִבְּעֵית:

שְׁלֹשָׁה בָּרוּיִנִים מִפְּשַׂרְתִּי הַכָּמֶר גְּחָנוּ מַעַל דִּמוֹת אָדָם הַמַּטְלָה
אַרְצָה, וַגַּסְוּ לְגַרְדָּר אָתָה עַמְּחָם.

הַמִּשְׂרִתִים הִיוּ לִבּוֹשִׁים בָּמְדִיחָם הַסְּפֶרְדִּים. שְׁכָמִיּוֹתֵיכֶם הַשְׁחָרוֹת
שְׂזָוֹרֹת חֹוטִי הַכְּסָף הַתְּנִפְנֵפוּ סְבִיכֶם לְקַאְצֵב תְּנוּעֹתֵיכֶם הַחְפּוֹזוֹת
וְהַסְּתִירָוּ לְמַחְצָה אֶת הָאִישׁ הַשְׁרוּעַ לְאָרֶץ, אֵךְ עַמְנוֹאֵל הִיא יִכְלֵל
לְהַבְּחִין בָּבְגָדָיו הַמְּהוֹהָבָם וּבְצִיצִיתָיו הַאֲחוֹרוֹת הַפָּרוֹשָׁת סְבִיבָוּ.
וְהִיא זֶהָה אֶת בָּגְדי אָבִיו הָאָהוֹב, וְהַשְּׁמַיִּעַ קָרֵיאָה מִבָּהָלָת.

הַסְּפֶרְדִּים הַזְּדָקָפּוּ כְּאַישׁ אֶחָד וְגַפְנוּ לְהַבִּיט בּוֹ בַּמְּבָטָ אַכְזָרִי.
אֶחָד מֵהֶם פָּלַט פְּקָדָה קָצָרָה – וְהַם פְּנוּ לְעִברָו כִּדְיַי לְלִכְדוֹ!

עַמְנוֹאֵל נִמְצָא בְּמִצְרָי.

הִוא יָדַע כִּי לֹא יוּכַל לְהַלְמָם בְּשְׁלֹשָׁה גְּבָרָתָנִים קָשְׁוִיחִים וְחַסְרִי
רְחַמִּים.

הִוא אֶפְיָדָה כִּי לֹא יִצְלִיחָה לְהַמְלֹט מְפַנֵּיהם.
וְאֶפְיָדָה כִּי לֹא יְכַל הִיא לְבָרָחָה – לֹא הִיא עוֹשָׂה זוֹאת, שָׁבֵן לֹא יִפְקִיד
אֶת אָבִיו הַמְּעֻלָּה, וְלֹא יִסְגִּירָנוּ בִּיד חֹוטְפֵינוּ!

הִוא נִצְבֵּא חַסְרָ אָוְנים בָּמֶרְבֵּן הַדָּרֶךְ, חַסְרָ יִשְׁעָ וּמִשְׁתָּקָ מִפְּחָד.
שֶׁלְשָׁת הַסְּפֶרְדִּים כְּתָרוֹ אֶתְהוּ לְאַתְּם בְּפִנֵּים קָפִיאֹת וּבַמְּבָטָ קָרֵר
וְאַכְזָר.

וְלַפְּתָעַ פָּרָצָוּ מַעֲקוֹל הַדָּרֶךְ הַמּוֹנִי הַגְּנָעִירִים שַׁשְׁחַקּוּ בְגַבְעָה. הֵם
הַבְּקִיעָוּ לְתוֹךְ מַעֲרָךְ הַחֹוטְפִים בָּקוּל תְּרוּעָה עַלְיוֹתָה וְשַׁבְּשָׁוּ אֶת
מַזְמַתָּם הַזּוֹדְוָנִית.

מִשְׂרָתִי הַכָּמֶר נְדַהְמָוּ מִן הַפְּלִיָּה הַפְּתָאָומִית, וְהַבִּינָו כִּי לֹא

עליה עוד בירם לבעז את זמם, חטיפת האב ובנו. הם אינם יכולים לעשות זאת לעיני המוני צופים!

הם נסוגו במהירות לתוך האזהה והגיבו אתניתם את השערם הכהדים, בהותרים בחוץ את עמנואל הנבוּך מכך בהמוני חבריו, ואת אביו השוכב על אם הדרך בחסר ישע.

עמנואל החנער וההתואש מקפינו. הוא פלס לו דרך במעגל חבריו ורץ אל אביו המטול על הארץ בחסר הברה.

רק עתה הבחינו הנערים ברבי יעקב. הם כתרושו בצליפות וחפו בחזרה למוצא פיו של עמנואל הרכן מעליו.

עמנואל הטע אען לנשימתו הבהירה של אביו, והודה לה, שהציל את חייו. היא נרעד בשבחין בפצע שנפער בركתו, ובחרונו שפשת בפניהם.

דמעות הציפו את עיניו ונגרו על פניו לחיו. לא בך צפה לפגש באביו, מTEL בצד הדורך, חוביל ושותת דם... הוא נשא אל חבריו עיניהם דוממות ושאל בעצתם.

לכלם היה ברור כי רבי יעקב לא יוכל להגיע לעיר בכחوت עצמו. הוא חולה הוא, ומחרר הברה! אך מי מבין הנערים יוכל לשאתו דרך כה ארוכה? והרי לא עמד לרשותם כל כל תchapורה. הסוס המבهل ברוח מפקום המעשה במישכו אחוריו את העגלה הריקה, והשאיר את בעליו שרוע לארץ...

מיישחו הצעיר לשלח רצים אל העיר ולהזעיק עזרה – אך דבר זה יאריך זמן רב, ורבי יעקב חולה וזוקק לטיפול דחוף.

מיישחו הצעיר להמתין כאן עד שתعبر קרירה שתאות לאסף את הפטיע – אך מי יודע מתי תעבור כאן עגלה, והאם יהיה בה מקום לחולה.

ובכלל, מסקן להשאר כאן, למרגלות טינת הכمر, במקום בו נערך הנסיון לחטיפה.

הנערים היו נוכחים, ודמות מדבדחת השתרעה סביב.

ואז הזדקף עמנואל ואמר: "אבא למד אותך לומר תמיד: 'גם זו לטוּבָה !'" הנה: בריחת הסוס והעגללה אשר מטרידה אותך כל כך – הלא היא שעוררה את תשומת לבי לאירוע והאיילה את אבי מהטיפה אכזרית ! רוזאים אנו כי גם היא היתה לטובה – נבטח איפה בה' כי יעזר לנו גם להבא !"

דבוריו הנמרצים נתקבלו בפער הסופה – ומיד לאחר מכן שבה והשתרה שתיקה מתויה...

ואז נשמע לפתח קול צהלהת סוס !

邏^{מעקולם} הדרך הופיע משה קראקש בשחו מושך אחריו את הסוס הכהוש באפסר, ובעקבותיו התגלגל ובהה העגללה הריקה...

הוא התקבל בהמלחמות ובשמחה וספר לחבריו, כי בעודם רצים בעקבות עמנואל – החליט הוא לרדף אחר העגללה הנמלטה וילקם בה מצות "השבת אביה !" הוא רץ אחרי הסוס, אך התקשה להשגו. רק לאחר שפחדו של הסוס שכוף ובהלהתו רפהה, האט הסוס את מרוצתו. אני השיגו הנער, תפס ברנסנו, ומשכו אחריו חזרה לבעליו.

עמנואל הודה לחברו ברגש, וקרא לעבר הנערים: "רוזאים אתם – הבוטם בה', חסד יסובכנו !"

הם עזרו לו לשאת את אביו אל העגללה, והוא עלה והשתופף לצדו.

משה קראקש, שהחיזיר את הסוס, התבכבר עתה בהנאהו, ושאר

הנערים הקיפו את העגלה ופסעו בעקבותיה העירה כשם דנים
בהתרגשות אrouה המפלה.

הפעם השקיף על הפינה מבעד לאשנב עליית הגג שבתירחו.
הוא חבט באגרוף בזעם על און החלוץ פאשר נסיון החטיפה
ספל, והבית בחורוק שניים בשירות הנערים העוזבת את הפקום.

נקישה רפה נשמעה בדלת, ואל הקיטון הצר נכנסו בלאט
שלשת המשרתים ששבו ממשימות הכספיות. הם התפרשו בשורה
לאורך הקיר, והתפנסו בשתייה מדרכת.

הפעם הטעלים מהם לחלוין. הוא המשיך להתבונן בזעם עצור
בעגלה ובמליה, עד שנעלמו מן העין.

רק אז נפנה לאחוריו, ובחן את אנשיו. הוא נען בהם עיניהם
יוקדות, והם נרעדו לנכח מפטו.

"ראיתי את אשר ארע", סגן מבין שפטיו בכעס.

"פעלנו לפיה ההווארות..." גמגם אחד המשרתים.

"אףם אינכם אשימים!" התפרץ הפעם בזעם, "הנערים היהודים,
הם שהכשילו אתכם!"

שלשת המשרתים חיכו בהקללה, ואלו הפעם נופף באגרוף קפוץ
והצחים בעיניהם בורקות:

"אבל היהודי לא יפלט מידי! –

אני עוד אלכד אותו" – –

פרק חמישי

בקור הָרוֹפָא

העגלה שרכה את דרכה לאטה ברחובות העיר כדי שלא לטלטל ולהרעד את החולה במחמירות דרך המשבשת, ולהקח הילדים השתרכה בעקבותיה בדומיה.

השירה המוזרה עורקה בדרכה תשומת לב רבה. עוברים ושבים התבוננו בתמהון במחזה, ומן החלונות המארכים גחנו הנשים ונסו לנחש את פשר המשע התמונה. גל של שמוות והשערות עבר מפה לאזן, וכאשר הגיעה העגלה לביתו של רבי יעקב כבר התגוזד לידי המון נרגש שצפה בדריכות לבואה.

עמנואל חפש את אמו בקהל הרב, אך לא מצאה. השמוות המקוטעות הגיעו אמנים לאזנה, אבל האשה האצילה ידעה לשולט ברגשותיה. היא הצטדרה לפניה חלון ביתה וסקרה את ה暗暗ה שתחתיה במבט מזאג ובשפטים קפיצות. עמנואל הבחן בה, ונפנה בידו במרץ כדי להרגיעה. שני שבנים נשאו את אביו במעלה המדרגות התוליות ועמנואל פסע בעקבותיהם, כשאחריו משטרך מהמון הרב.

עמנואל ואמו נוכחו שהקלה כליה נחלצת לעזרת אחיהם בצרה. חדר המדרגות הדקוס וההומה גלה להם זאת.

אנשים באו ללא הרף להציג עוזרה, ונשים נכנסו בתכיפות ויבידן מעדן או מרקעת לרופאה.

"מה שלום החולה", שאלו בלחש. "אם אתם זוקים לדבר מה, האם נחווין להביא משחו?"

אך בפי האם לא היה פשוטה. היא נצבה ליד מיטה בעלה, הביטה בו בעיניים דומות, וחכתה בלב חרד לבואו של הרופא. הרופא, מר ואן דרייק, הגיע במרכבת הדוראה שכול פעמוני נשמע למרחוק. הוא טפס לאטו במדרגות הפתמללות ונכנס אל החדר בצעדים קבועים אומרי כבוד. אחוריו צעד משרתו, נושא את תחת התרופות הכבידה.

מעשהו הראשון היה לגרש מן החדר את כל הנוכחים, פרט לאשתו ובנו של החולה.

לאחר מכון הזמן מארכז התרופות שעון חול זעיר, והציג אותו במורומי השدة. הוא משיש את דפקו של החולה בעודו סוקר את גרגירי החול המזרזפים לאטם במודרן צנאר השעון. הוא חדל למנות את פעימות הדפק כאשר אהרוני הגרגרים ירדו לקרקעית שעון החול, והnid בראשו בחמלה רבה.

אשתו של רבי יעקב עקבה אחר ארשת פניו בחרדה. היא הרים את שמוות עפפניו של החולה וסקרה את אישונו המרתקים, הקשיב ברפואה רב לקול נשימתו המחרחרת, והטה את אוננו לחזהו כשהיא מאזין בדריכות לעובdetן המאמצת של הראות המיסרות.

בחדר שירה דממה עמוקה שהרגשה על ידי נשימתו המחרחרת של החולה ולחושishi הקהל העמומים שבקעו מעבר לגלת הסגורה.

הרופא הזדקף לאטו מגינויו על חזיה החולה, ופלט אנהנה כבירה שהפירה את השקט המתו: "צר לי להודיעך, כי בעליך חולה אנוש!"

פני האשה חורו, ואצבעותיה נקמו ב חזקה.

"הപצע שברקתו הוא שטחי בלבד", המשיך הרופא בדבריו, "אבל בגופו מקנות דלקת ראות חריפה. היא הגיעה לשלב מסכן, והתרגשות שאחזה בו עתה הביאה להתמותתו הפוחלחת. ספויו להחלים קלווים עד מאי!"

"אבא!'" קראה האשה, "כלום אפשר כל תקווה?"

"אכין לו בבייתי שקיי מרפא" – המשיך הרופא כאלו לא שמע את דבריה – "ואשלחנו בידי נער. שבר הקור ותרופות הוא עשרים גילן!"

עשרים גילן!

האשה הנטממה התקשתה להאמין למשמע אוניה. עשרים גילן – הן זהו הון עתק, השנה בערכו למשכורת חדשית. זהו פשע לדריש סכום כזה בעבור בקור כתוף וركחת תרופה – אך אין לה כל ברחה, והבריאות הן יקרה מכל... אולי מהין תשיג סכום פה רב?

ולפתח נאנץ במחה רעיון:

הן בעלה חזר זה עתה ממפעו – אולי האלילה במקומו, והכספי מוצי בארכנקו?

היא חפשה את הארכנק בכיסיו ובתרמילו, ואף שלחה את עמנואל לראות אם לא נשפט הארכנק לרצת העגלת – אך לשונא. הארכנק נעלם!

הרופא ישב זקור בכסאו ושמיר על ארשת פנים אדישה ועוותה חשיבות, אך סבלנותו עמדה לפיקע. הוא הבחן בחפושים קקדחניים ושמע את הלחשושים הנרגשים, הוא ראה את המבטאים הנואשים –

ונבין כי לאנשים אלו אין די כספּי כדי לשולם לו את שכרו! רגוז התעוור וחמקתו גאתה בו להשחתת: חצפה שפזו! היהודים הלו מטריחים אותו – את בחיר רופאי העיר – ברחובות הארץ ובפרוגות הפלולות, מגלי שיכינו מראש את דמי הבקרו! המלים הבוטות עמדו על דל שפתו, כאשר רחש הדבורים העמוס שבקע מן המדרון חדל לפתח ורממה מתווחה השתרעה. הרופא שמע את הדלת נפתחת מאחוריו גבו, ומישחו נכנס לחדר בקול פסיעות בוטחות, ומטהו רוקע ברצפת העץ.

כעסו של הרופא הרקיע שחקים:

חצפה כפולה ומכפלת! אבלו לא די להם בכך שהם מתחממים בתשלום שכרו – הם עוד מעזים להפר את הוראות המפרשת ולהכנס לחדר החולה!

היא נפנה לאחוריו בזעם כדי לצרח על החצפן שההין להכנס פנימה –

ומצא עצמו מישר מבט לעיניו הפאריות של רבינו שלמה גיקטילא.

פרק שני

עצותיו של הרב

ה' מללים נצתקו מפי הרופא למשך הדורה של הרב – הישיש. קומתו התמירה היה עטיה לבן – למין מצנפת הרבניים הלבנה שעטירה את ראשו וזקנו הלבן ועד לגילםתו האחורה הארץ. הלבוש הלבן הדור המאפק עם בוגר בולט לעיניו השחרות והחוירות שהairo בשניות ובפקחות.

מבعد לדלת הפטוחה למחלצה יצא ראים רבים בסקרנות מהוללה ביראת כבוד, והבטו בהערצה ברובם הדגול שטרח וכא לבקר את בן עדתו החולה.

רבי שלמה ברוך את הנוכחים במאור פנים ונעה לעבר מיטה החולה. הוא נצב למראשו בדממה והאזור ברפו רב לנשימתו הכבידה. אז נפנה לאחוריו ושאל בונעם: "דלקת ראות?" –

הרופא הנהן בראשו בתמהון, והסביר את דרך הטיפול הבלתי-

הרב הקשיב לדבריו בעניין, ושאל: "האם כבר קיבלת את
שכך?"

"לא!" הזעיק הרופא. "כבר שעה ארפה שאני מכה כאן,
ועודין לא שלמו את המגיע לי..."

לפתק השתקן הרופא, נארשתת תמייה השתפקה על פניו:
"אבל... איך נודע לבוגד הרב כי לא קיבלתי את שכרי?"

"פשוט מאוד", חיק הרב. "כאשר נכנסתי אל החדר ראיתיך יושב באפס מעש, ותבת התרופות נעהלה. ובכן, שערתני כי שלא הגעת לךאן כדי לך מזנות בקור חולים גרידא, אלא הגך מצפה לתשולם שכרכ. ובכן – פכין את שקווי המרפא ותשלה אותו לךאן, ותשוב לבקר את החולה בכל יום. אני אחראי לתשולם שכרכ!"

הרופא הנדרם עזב את החדר בליית משפטו, ואלו האשה העתירה מלאות תזה נרגשות על ראש הרב. הרב נשא את ידו להסotta, ובקש מעמנואל לסגור את הדלת.

הוא התישב על כסאו הפנוי של הרופא, וקרא לעמנואל: "הגיעו לאזני שמוועות משנות וגרסאות מבלבולות על אשר ארע לאביב. ברצוני לשמע מפייך את הדברים מהוותם!"

עמנואל דוח בשתף על השטלים המארעות והרב הקשיב לדבריו ברכוזו כשהוא נשען על גלת הכסף של מטהו.

היתה זו הפעם הראשוונה שאמו של עמנואל שמעה את ספור המעשה, והיא נתפסה לחדרה עמקה בשמעה על הסנה האימה שרחרפה על חייו שני יקרים. עמנואל סים כבר את ספורו, והיא נותרה עדין תחת רשותם של המארעות. היא לא שמעה כלל כיצד הרב הנערץ פונה אליה בברורים, והוא נאלץ לחזור על דבריו –

"אםրתי, דונה אבוחב, שקייריך נאלו בחסדי שמים, וכי חסדי ה' ימשיכו להנחותכם גם להבא. בטוחני, כי רביע יעקב יבריא בעזר ה' ויתחילים ממחלתו! אך בינוים הוא חולה, ואין בכוון לפרגנס את משפחתו. לכן בקשי לך מה מञכם הפספי" –

"אבי, אבי", ספקה האשה את כפיה, "ביתנו ריק... יעקב

השיקיע את כל כספו בסחורה, וקינה להציג עbijקה רוח נאה שכיסה את הוצאות החג הקרב – והנה ארנקו אבד ואיננו... וחד הפסח ממש וباء, ועתה נוספו הוצאות הרפי הוצאות –

היא הדגישה באזני הרב כי אינה חפיצה בנדבות. אך אם תוכל להציג הלואת שתעורר לך לככלל את ביתה בתקופה הקשה האופיינית לה, עד אשר בעלה יחלים וישוב לעובודתו, כברכתו של הרב... האשה סימה את דבריה הנרגשים ובחרדר השתררה דمم. הרב ישב שפוף על מיטהו פשוו שקווע בהרהורים, והאם ובהה עמדו דרכיים וצפו למוץ פיו.

וآن הזדקף הרב בכiao, ופתח בדרכיו: "אני נאכבים בפני שלוש בעיות – אף בתחילת נדון בשתיים מהן: רפואי של אביכם, ופרנסת המשפחה".

הוא צין כי רבי יעקב סובל מדלקת ראות חריפה. הרופא אמר לו לטפל בו במתיבך יקלתו וככלנו מקויים כי אכן יציליח במשימותנו, שהרי נאמר בתורה: 'ורפא ירפא' – מכאן שננתנה רשות לרופא לרפאות! אבל בגמרא הזכירה תרופה בדוקה למחלת הראות – שתית חלב עזים טרי וחם...

האשה דיתה כה מפתעת עד כי נכנסה לדברי הרב: "חלב עזים? ובהריongan, בהולנד, אין העזים מצויות! הן מצויות למכביר בספרד קרחוקה, אבלongan ישנן רק פרות... האם גם חלב פרות יסכן לתרופה זו?"

"בתלמוד הקדוש נאמר כי נחוץ דוקא חלב עזים", השיב הרב בנסיבות, "אבל ה' יתברך הקדדים גם הפעם רפואי למקה! מבית הכהן יצא הארע – ומשם תבוא גם היישועה... שמעתי כי הוא הביא לאחיזתו עזים ספרדיות רבות, וברצות ה' יתן לנו בפה מהן!"

"הכהן הרשע יתן לנו? מאנה האשה להאמין למצמע אזניה."

אך הרבה רק הננה בראשו ותוך חיקוק מסתורי: "אכן, אני מקווה להשיג זאת ממנה!"

ואז נגוז חיכוכו: "ועתה, הסכיתו לדברי: אנו מצוים עתה בחופשת הפסח, ולעפנואל יש שעوت פנאי רבות. הוא ירצה את העדים ויחלב אותן – מן החלב הזה יבריא אביו, ואת יתרת החלב יקנו ממנה בני הקהלה בכיסף מלא. גם לך אדאג! כך יצטבר בידכם סכום כסף שיטספיק למחיתכם ויאפשר לכם לקבל את פני ה苍 האقدس בשמה, ואך יותר בידכם סך מה שיאפשר לאביכם לחידש את מסחרו לכשיבריא!"

מעיניה של האשה הנרגשת זילגו דמעות שמה, ואלו עטנוואל גמן לנשק את ידי הרב בהפרת תודה. הרב לטף את ראשו בחבה ואמר לו: "בני – הן זכור לך כי הזורתי בראשית דברי שלפנינו נצבות שלוש בעיות. מניתי לפניכם שלשים מהן, והצעתי את עזרתי בפתרונות. אך הבעייה השלישית חמורה ממשיתן – ולצערנו נבצר מפני לעוזר לכם בה. היא מטלה עליכם בכל כבד משקלה..."

בחדר השתרעה אוירה מתחה, והרב הסביר את דבריו: הוא הזפיר להם שהכمر הספרדי הוא אמיד ובעל נכסים, ויעידו על כך אחותו הנרכבת וצotta משותפיו הגדול. תמורה איפה העבודה כי נאות לסבן את מעמדו בארץ נסירה כדי לחטף רוכב יהודי עני... וዳי שלא עשה זאת כדי לזכות בארכנו ולהחמס את פספו הדל – הפעם העשיר איןנו זוקק להם כלל!

"נראה לי", אמר הרב, "שהכمر ביקש להתNEL לאביכם משבות אחירות. יתכן שרצה לנתק נקמה משפחתית ולחלל חשבון עתיק העובר במשפחתו מדור לדור. יתכן גם שבקש להשיג ידיעה כלשהי שהוא מאמין כי היא מצויה ברשותה של משפחתו אבוחב. אם השערתי זו היא אכן נכון, כי אז ינסה הכمر את מזו בشنита ולא ירתע כלל מפשלונו זה! ובכפי שכבר אמרתי", סים את דבריו,

עִצוּתֵי שֶׁל הַרְבָּ

"בָּנְהֹזֵן זֶה לֹא אָוֶן לְעֹזֵר לְכֶם כָּלֶל ! עַל עַמְנוֹיאָל בַּעֲצָמוֹ לְהַזְהָר
וְלִהְשָׁמֵר מַלְפֵל לִיְקֵיו שֶׁל הַפִּמְרָה הַסְּפָרָדִי" ...

פרק שְׁבִיעֵי בָּטְרַקְלִין הַכָּמֶר

רב ירד מבית משפחת אבוחב ושם את פניו לארכמן העיריה. הוא עליה במדרונות השיש הרחבות ובקש להתקבל לריאון אצל מר ואן לינדן, ראש העיר הנכבד.

מר ואן לינדן הפתע מהבקשה יוצאת הדופן. בדרך כלל היו היהודים קהלה שקטה ואסירת תווה על המקלט שפטצאו בארץ זו, והשתדלו שלא להכביר על השליטונות – מה ראה אפוא הרב לחרג ממנהגו ולהחיאב בארכמן לריאון דחווף! בגין רаш הורה להזמין את הרב להכנס ללשכתו.

רב הוודה לראש העיר על הענותו המידית לפגישה, וספר לו על נסיוון החטיפה שפטכל. הלה שמע בעניין את ספור המעשה והגיד בראשו בספקנות גלויה: "רב נכבד – אני נתן אמון מלא בדבריו של הנער האמץ, אבל hari לא יכול לתבע שלושה נחינים זרים למשפט רק על ס�� עדותו של נער יהודי!"

"כמובן", מלמל הרב בהסכמה, "מדובר של היהודים הוא הפקר... אבל hari אין בכונתך להפקיד את העיר השלונה למועד של חטיפות בין שני עמים! יש להעמיד את הכומר הספרדי על חמרת מעשיו ולדרוש פצוי הולם: יש לדרוש כי ישלם את דמי הרפי,

ויעניק למשפחת הנחטּ ארבע עזים חולבות שישמשו לפָרנְסָתָה בתקופת המלחלה !

ראש העיר הנהן בראשו. ההצעה נראתה לו הוגנתה, והוא באמת לא השוויק להפוך את עירו לירוח התגונשות בין יהודים לספרדים. הוא הבטיח חגיגית שעוד היום ישוחח עם המכמר אודות ההצעה, ויזהירו בתקיפות מפני השנות המעשיה.

"איןך צריך לטרח בכך אישית..." מחה הרב רפואת. אך מרנן לינדן הראה נדיבות לモפת: עליו לבקר אצל המכמר עצמו, כדי להעמידו על חומרת העניין !

אף היתה סבה נספחת להתיוותו של ראש העיר: מרתף הייננות של המכמר נודע לתהלה ברוחבי השפללה, והייתה זו סבה נאותה לתחות על קנקנו –

פְּשׁוֹטוֹ כִּמְשֻׁמָּעוֹ...

הכمر הספרדי קדם את פני האורה רם המעליה בהפתעה נרגשת,
פיו לא פסק להזות על הבוד שונפל בחלקיו. הומינו לטרקליןו,
הושיבו בראש השלחן, ומזג לו במו ידיו גביעין ענק.

ראש העיר רחחה בחשד את היין המשבר, ומחה קלשות: "אל
נא... אנחנו פאן, בהולנד, אנחנו רגילים לתקורת צוז. אצלנו נוהגים
לשנות בירה תוססת..."

"מנาง נאה", הספיקים הכמר, וגללה: "גם בספרד שותים בירה,
אבל שם מיארים גם אותה מענבים!"

בירה מענבים? ! ראש העיר לא שמע על כך מעודו! הכמר
החבריב הבטיח להטעמו מן המשקה המזר מידי לאחר שירוקן
את גביעו.

מר ואן לינדן טעם מן היין ומצמצ שפטיו בהנאה. היה זה
יין מדירה עתיק, שמעטיטים היינוט המתחרים בחזקתו. יין כה עד יש
לשנות באטיות זהירה, אך מר ואן לינדן היה להוט לטעם
מהבירה המזרה עד כי רוקן את פוטו בלבימה אחת.

הכמר חייך ופקד על משותו בספרדית מהירה – והלה יצא
בחפזה מן הטרקלין וחזר עבר רגע קט ובידיו בקופק זוכחת
גדול. הפקק היה מחבר לצואר הקופק בפתיל מתכת. המשות
הניחו בזיהירות, והכמר טרח להתריר את הפתיל. אך התר – והפקק
נתר בקהל נפץ עז, להשתאותו של האורה. המשות מזג לתוך פוס
גדולה משקה צהוב. הבירה הספרדית. היא בעבה בעליונות,
כשהיא מעלה בועות קצף רבות. ראש העיר רחחה, טעם, והגיר
את המשקה המבעבב לגרונו. מחה את שפטו, והביע את הערכתו
במלים נלהבות.

מר ואן לינדן לא שטה יין שמןיה תוסס מימיו, ולא ידע

להזהר מפנגו. אין תוסס זה נראה כה תמים ובלתי מזיך – ולמעשה משבר הוא יותר מינוות רבים!

הכمر הערמוני ידע היטב את מלאכתו, וכוסו של ראש העיר מלאה מחרש. הוא שׁקע עד מהרה בדמדומים עלייזם כשהוא מלהג שטיות נרגשות ומרעיף שכחים על ראש הספודים וכמריהם, היוזעים להנות מחיים בצורה פה יפה! במעטם נזכר במתרת שליחותו, ומלאל דבר מה אודות רוכל יהודי שנפגע כאן בסביבה...

הכمر צחק בקול חורק, והתחיל לספר לאורחו בדיחות שנוננו אוודות רוכלים יהודים...

ראש העיר המבשם הספודים עמו בכל לב, ואף צין לשבח את חכמו של מלך ספרד אשר השכיל לנגרש את היהודים מארצו. הוא גהה ושהק ופהק והיה עלייז עד מאד. מתוק רגש חברות

וירידות הציגו לכמֶר החביב שיחיל את הפרשה המצחיקה בתשלים
דמות רפי וארבע עזים פועלות...

"ארבע עזים?" פמה המכמר – "לשם מה לו לרוכל היהודי
ארבע עזים? כלום ברצונו לרטמן לעגלתו הרעה?" –

שניהם פרצו בצחוק רועם, וראש העיר עיריית את המכמר השנוון
הערכה גוברת והולכת.

"לא", הסביר כשהוא רויד מzechuk, "העדים דרישים לו לפרנסתו
בעת מלחתי..."

"האם היהודי מטעיד להפקיד לרוכל גבינות?" הפטיר המכמר.
הוא לא עלה כלל בדעתו להעניק היהודי שנוא נפשו את עזיו
היקרות. לא לשם כך הביאן מספַּר שטופת המשם לאחיזתו
פיקקה...

ואז נאנץ במחו רעיון שטני.

"מי ירעא את העדים השחרות?" שאל את ראש העיר.
הוא היה חיב לחזר על שאלתו פעמיים עד שרראש העיר המבשם
קלט את הדברים.

"היפ... היפ... הרב אמר כי בנו של הפטיע ירעא את העדים..."
עיניו של המכמר הבהיקו לשמע התשובה, ובמוחו נרכמה מזימה
אפללה. הוא הביע הסכמתו להצעתו של הרב, והשכה את ראש
העיר בכוס יין נספת לחגיגת העסקה... הלה שׁקע עד מהרה
בתרדמת שכורים עמקה, והמכמר שגורו לארמוני בצוות ארבע עזים
שחרות וסכום בסוף הגון.

כלם היו מראים:

בטרקליין הכהן

הרב היה שבע רצון על שהצלחת להוציא מידי הכהן דמי רפואי וחלב עזים, שיבטיהם רפואי מהירה ופרנסת בשפע.

גם ראש העיר היה מרצה. הוא שכוב במטחו תלום יין ספרדי מבחר, תוסס ומשבר.

ואלו הכהן היה מדור עnger. הוא נעתר לבקשת הרב כדי לכורת לעמנויאל מלכידת אימה !

אלו ידע הרב מה זומם הכהן, היתה שביעות רצונו נגוזה מיד !

פרק שמיני

גער הרוזים

ל מחרת עם שחר קרא הcamר לחדרו את ינסן, גער הרוזים - ההולנדי ששרת באחזה.

ינסן החרד התיצב לפני הcamר כשהוא מבהל ורווד מפחד. בקדחתנות נסה להזכיר בshall מה עולול הוא לספג מפות הפעם... הוא נאכט על מפטון הדלת והבית פנימה בחשש - אף הפתע לראות כי הcamר מHIGH אלה במאור פנים, ומזמין להכנס פנימה אבלו היה אורח נכבד!

הגער המסכן היה משכנע כי קבלת הפנים הלכבית הנה מלבדת מחייבת וצפה להתרצות האזקות והגערות. אבל חשבותיו התפוגגו כאשר אדונו פנה אלה במתוק שפטים, והתענין בעבודתו יקשייה. הגער הtmpים שמח להזדמנות שנקלעה לידי לספר על בידותו במרעה ועל עבודתו החרגונית.

"אכן", אשר הcamר בניד ראש וمبرע רחמים, "אך מעטה שוב לא תשתחם! החל מבקר זה יארח לך למרעה גער יהורי חביב, אשר הענקתי לו ארבע מעז עשרות..."

ינסן הפעט מען להאמין למשמע אזני:

הcamר העניק מפנה לנער יהורי? ויתר מכך - האמן מעודדו הcamר להתרועע עם גער יהורי?

אבל הפעם חיק' חיוך טמים, ונראה מלא בוניות נאצלות. הוא הפליג בשבים של היהודים שמוציאם מן המולדת הספרדית הנעלאה, והביא את שמחתו מכך שנגן יתנדע לתרבות ספרד, ומקה שטוף סוף יבוא הקץ על בידותו הפעיקה...

נער הרוזעים הקטן הוציא את צאנו למרעה אל הגבעה המוריקה. הוא טפס בעקבות העזים, ואכן נוכח בוניות דברי הפעם. נער היהודי צעיר ישב על תלולית עפר, ספר פתוח על ברכייו, והוא קורא מתוכו בקול ערבית וגעית. מפעם לפעם נשא את עיניומן הספר וסקר את ארבעת העצים שרוו סביבו בשלהן מדלגות ומקפצות ולוחכות את העשב הרענן.

ינسن זכר כי הרשה להרוויע עם הרוזעה החדרש, ופתח עמו בשיחה. עד מהרה התחר לו כי הנער היהודי אמן מלמד ובונה

ואפלו מנגאל את עת המרעה כדי לשנן את למוודו – אבל במקצת
הبوكירות היריה בור מחלט...

ינסן הורה לו כיצד חולבים את העזים, ולמד אותו לחבץ את
החלב לגבינה עזים. במשך שעה ארפה הרצה בפני תלמידו על
טיקון של העזים, ארכן וארכיכון.

עמנואיל הקשיב לדברים בעניין רב והוא אסיר תודה להולנדי
הקטן שגלה לו את רזי המקצוע החדש שבחר לעצמו...

גם נער הרועים נהנה להדריך תלמידכה מקשר וنبيון, אך יותר
מקולם נהנה אדם שלישי –

הכمر צפה בפיגישת הנערים מאשנבו שבעלית הגג, וחיך לעצמו
בספק. הנה מתחבא השלב הראשון בתכניתו...

עמנואיל השקה את אביו מחלב העזים החם ומכר את יתרתו
לבני קהלה שהיו להוטים לקנותו לאחר ששמעו על סגולותיו
מרבים הנערים.

הרב היה הקונה הראשון – והוא שקבע לעמנואל את המחיר
הנאה שעליו לגבות. הוא שמע מפי עמנואל על ינסן, חברו למראה,
ומצחו התקדר בדאגה:

"אבותינו הקדושים היו רועי צאן", הזכיר לעמנואל, "아버יהם
 יצחק ויעקב, ומשה, ודוד... הם נצלו את זמנם להתבודדות עם
קונים, להתבוננות ברעי הבראה, ולשאת תודה ושבח לבורא עולם.
הם לא התרזע עם נערים גויים... אך במקרה אין זה מוצא חן
בעיני, שהרואה הוא נערו של הכמר!"

עמנואל חזר לביתו כשבידי רוח נאה ממכירות היום, ואלו
בלבו מקננת תמייהה על חששותיו של הרב.

למחירת נ█רא יונסן בשנית אל הcamר. גם הפעם נתקבל במאור פנים, ונשאל על חברו היהודי ועל מארעות יום אתmol.

הנער ספר בהחלבות על אףו הנוח ומהותיו הטובות של עמנואל, על שקייתו הרבה ותפיסתו המהירה. הוא אף הביע את בוחנו, כי עמנואל עשוי להפוך במהרה לרועה הגון...

הcamר הבית בו במבט מהרhar וחיק בהסופה: אין מאשר ממנה על שמחתו של הנער. הן זהיו תפקידו של camר – לרגע לאשרם של בני האדם...

אך בקשה פועטה בפיו –

הוא ספר לינסן כי מזה שנים רבות מתהילכת שמועה עקשנית הטוענת שהיהודים משתחווים בדים של ילדים נוצרים ומוסלמים אותו במצות הנאות לפסח – אבל היהודים מכחישים ידיעה זו בעקשנות נוחשה, אף קוראים לה "עלילת דם"... הם טוענים שאכילת דם אסורה על פי דתם, ומצביעים על כך שבספריהם לא מזכר מנהג זה כלל.

הcamר הודה, כי הוא נבוך מאד בשאלת זו. מיהו הצדק מבין שנייהם?

והנה – לפני יונסן נפלה הזדמנות נדירה לנוד את האמת! הוא רכש לעצמו ייד ורע יהודי, והלה יאות בספר לו לפי חומו את האמת לאמת, מבלתי להסתיר דבר... סוף סוף אפשר היה לדעת את העבדות בהונתן...

יונסן נרעד לשמע המשימה שהטלה עליו.

גם לאזנייו גנבה הידיעה המחרידה אודות הדם המערב במצות היהודים. הוא הבטיח נאמנה כי יחקור את חברו היהודי על נכונות דבר מבלתי לעורר את חשו.

הנער יצא מן החדר בשהיא נרעש ונסער, והכمر היה אחורי
גבו את חיוכו המצמיר.

הנה השלים זה עתה שלב נוסף בתקניתו...

פרק תשיעי

שלושה מול אחד

ג' נסן עלה במעלה הגבעה בעקבות עדר עזיו, וראה את עמנואל יושב על תלולית העפר ולומד בקול ערבית. "קול הלמוד שלו ערבית אף יותר מנעימת חליל הרועים", החפצל ינסן. אבל הפסוקים הנוראים אודות עלילת הדם געורי במחוז, והוא התרחק מן הנער היהודי.

עמנואל היה שקוע בלמודו ולא הבין בהתנהנותו המסתיגת של נער הרועים, ואלו ינסן הלק שבי אחר קסמו של נער הגمرا הערבי שקלח מפי עמנואל, ובמהו חלפה ההשואה בין בורותו וגסות הליכותיו לבין למדנותו ועדינותו של הנער היהודי. ינסן, פמראפית הנערים בני גilo, לא ידע אף קרא וכתב – ואלו עמנואל שקוע כל פלו בספריו ובתלמודו... חמשותיו הלקו ונמוגו, ואת מקומם תפסו הערכה והערצאה.

שעת הצהרים קרבה, ועמנואל הפסיק את לימודו. הגיעה העת להוביל את צאנו אל הפלג השוטף למרגלות הגבעה, שם ירו העזים את צמאן והוא יטל בו את ידיו לארכחו. ינסן כנס אף הוא את עדרו ונלוה אל חברו, ושאלו כבדך אגב אודות מנהגי חג הפסח הקרב ובא. עיניו של עמנואל זרחו למשמע השאלה, והוא ספר בהתלהבות על בדיקת חמץ ואפייה מצות המזונה, על

ליל הפסדר הקדוש וארחותיו... ינסן שאל בתרミニות, האם נכונה השמوعה מהלכת כי במצוות נמהל דם של ערים נזרים – ועמנואל נצץ במקומו כחלום רעם. פניו החוריו והוא נען בינסן עינים קמות. דם, במצוות? ! הן אכילת הדם אסורה علينا לחלוtein, היא משקצת ומתחשבת...

ינסן הבין כי פגע בחברו קשות בשאלתו, והתחרط עליה עמוק נפשו. אך עמנואל לא הרפה. הוא המשיך ושתח בפני ינסן את האירות שסבל עם ישראל בעיטה של עלייה נפשעת זו. ספר בהתרגשות כיצד הוירה שמחת החג של המוני משבחו וקהילות שלמות הכהדו – וכל זאת עקב עלילת קזב מרשת וחסלה יסוד שליא הויכחה מעולם. אדרבה – היא הויכחה פמפרכת מעקרה! הוא הזמין את ינסן הנבוך להיות נוכח בעצמו בטקס אפיית המצות, ולהיכח במו עיניו כי הן עשויות קמח ומים בלבד!

הנער המספן מלאמל מלות התנצלות בנות, ואין שאמנם כן – אבלו הפעם המלמד פקפק בנכונות העלייה הנפוצה. עתה יכול ינסן להתייאב בפניו ולהפריך כליל את הבדיקה המרשעת. אין ספק בלבו כי דבריו ישכנעו את הפעם...

כאשר סים ינסן את עבודת יומו בקש להפגש עם אדוניו ולדום לו על תוכאות חקירתו. הוא בקש לבשו כי שכנע לחלויטין באפסותה של עליית הדם – אבל הפעם לא התפנה לראותנו. משרתו ענה לנער הנבוך כי האדון הפעם עסוק בתפלותינו.

שנתו של ינסן נזדה כל הלילה. דמותו של הנער היהודי הפסיק עמדת למול עיניו, ותאור ליל הפסדר החגיגי עמד כי בדמיונו. הוא נזכר ברדייפות ובעינויים שפקדו את היהודים עקב העלייה המרשעת, ונדר בלבו שלא להאמין לדברי הקזב המטחים בוגד היהודים ורקם!

בבוקר יום חמחרת נקרא ינסן להתייאב לפני הפעם. להפתעתו

הרבה ראה כי הפעם אין לו לבדו. ארחו לו לחבורה שני אדונים נכבדים, אשר סקרו בעניין את נער הרועים הקטן.

הפעם פנה אליו במאור פניו, בהרגלו לאחורי:

"نمסר לי כי בקשת לרואתני אמש, אני מניח כי רצית לדוד לי מהי האמת אודות טביחתם של ילדים נזרים חפים מפשע בידי היהודים צמאי הדם –

"להפוך!" הודיעק ינסן: הוא בטוח עתה כי עלילת הדם היא שקר מחלת וכאב מרושע, אשר שמש לכברים כל נשק שיפל לשלהוב המונחים הנבערים! זהה עלילה זדונית חסנת כל בסיס – והנער היהודי אף הצעיר לו להיות נוכח בעצמו בטקס אפייה המוצאות...

"נער מסכן", נד לו הפעם בבחז. "היהודי הפקח סובב אותך בכחש! האמנים איך מבין את מזמותו? במקום שהיהודים יטבחו נער נוצרי במרפף אפל ויביאו את דמו אל מאפיית המוצאות – הצליח הנער הפקח לפתח אותך לבוא במו רגлик אל המאפייה, שם ירצחוך – ויחסכו לעצם טרחה הרבה!"

ינسن הביט בפעם, וזעה קרה כפתחה את גופה. בוחנו בצדקה היהודים החל להמוג. הוא היה נער צעיר, והפעם אדם מבוגר ומלמד. ברכיו פקג, והוא שמע את דברי הפעם מבעד לערפל: "הנה מצויים כאן שני אזרחים נכבדים, שחקרו את השמועה העקשנית של עלילת הדם – ונוכחו באמתוותה. הם יאשרו זאת במו פיהם!"

ושני הזרים סקרו אותו בדקמה מפחידה, והגידו ראשם בחמרה. המבוגר שbehם רכן קידמה, ופתח ברכרים: "שמעני, נער – הפעם הוא דורך טובתך ועליך לשמע בקולו! העבדה שהיהודים טובחים נערים נזרים בפרס הפתח היא בדוקה ומוכחת" –

ואלו הצעיר גפן אל ינסן, ולחש בקול רך: "בחור מסכן...
כלום לא תמהה בעיניך העדדה שנער יהודי מלמד בוחר לפטע
לרעות עזים, ודוקא בערך הפסח? והוא אף בוחר לו לארעה את
הגבעה זו דוקא, בסמוך לנער הולנדי טמים – כלום אין זה
מעורר חשד? היאין די בזאת להצבייע על פונתו?"

"השמר לך מפני הנער היהודי!" קרא הראשון בקול רם.

"הוא בחר בה לקרבן!" הכריז הפעם והתריע.

– "הפלט מפניו"

– "ברוח מפננו"

– "אל תקרב אליו"

ברפיו של ינסן פקו, ובשרו נעשה חדורין. ואלו הפעם הגימ
יד רכה על שכמו ופנה אליו בקול אבוי: "הלא תבין,بني – כל
רצוננו להatial נשמה טהורה ממיתה משנה... ואם עוזך מפקפק
באמתות דברינו, דע לך כי במרוף היננות שבאהזתי טמונה הוכחה
נצחת לעילית הדם שאת מכחיש אותה בתקף! אבל אתה הוא
שתבחר בגורלך – ואני את שלנו עשינו... אני נאלץ לניע עיריה,
ואעדן מן האזהה לשעה קלה – ובמשך זמן זה, הכל יוכל
לקראות..."

והנער הקטן, ילך נרעם ומפחד, פרץ בכי קורע לב. כל
ספקותיו והחולבטיותיו התנפצו אל מול שלשת האדונים המבוגרים
והחשוביים המזירים לפניו בצלבים חיים את מותו הקרוב בידי
הנער היהודי הערמוני והתקבן...

האורח המבוגר פנה אליו, וצוה בקול תקיף:

"כרע על ברopic ויהודה לכمر הטוב המנסה להatial את חייך,
למלט אותך מגורל אים ונמהר!"

והנער הנסכן ברע אַרְצָה ונשך את אַרְתָּה הַפֶּמֶר בְּרִגְשׁ תֹּרְהָ
בן ועַמְקָ – ולא היה יכול ליראות את חיוך הנצחון שהופיע על
פני שלשותם.

פרק עשרי המלכדרת

ג' נסן התקנן בפנוי הפעם כי לא יסיר מפןו את חסותו האביהית, וכי ישגיח עליו בעת זאת אל המרעה. הפעם נד בראשו ברוחמים, והבטיחו כי למרותם שלא יוכל לדחות את נסיעתו העירה – העירה מוכן לעקב אחיו מן האשנב שבעלิต הגג במשך השעה הקורובה, עד למועד נסיעתו. אשנב זה חולש על מעלה הגבעה, והגער היה בטוח ומוגן כל עוד ישחה בגזרה זו של אפר המרעה.

ינסן החדר קם מカリעתו והודה לפמר בשטף מלים נרגש, והלה פטרו מעל פניו במחאה אביהית – פלו אומר טוב לב ואהבה אין זאת לנער המסקן...

ינסן אף יצא לאסף את עזיו, והפעם פנה אל אורחיו בחיקוק קפוא: "ובכן, לעת עתה מתנהל הפל לפני התקנית... ועכשו נבית החוצה بعد האשנב, ונראה כיצד יפל דבר..."

שני האורחים הנהנו בראשם בראש רצינית, וקמו ממוקום. עמדו מאחוריו גבו של הפעם והשקייף עמו על מרכבי הגבעה.

עמנואל כבר ישב בראש הגבעה וספרו הפתוח על ברכיו. קול זמרתו נשא באוויר הצח, והוא נשא את עיניו מדי פעם לסקר את עזיו שהתחפרסו סביבו ולחקו את הדשא הרענן. הוא הבחן בעדר

העדים של הcamar המגיח מן האצהה ומעפיל במעלה הגבעה כשהוא מדרבן בידיו האמונות של ינסן, הרועה הקטן, חברו החדש.

עמנואל נופר בשיחה הנרגשת שניהל אחמול עם הנער ההולנדי, בה הודיע עליה את עלילת הדם השפלה והגבערת. הוא זכר כי ינסן התנצל בכוונות על החשד האים, אף הבטיח לשכנע את הcamar בפזב וברשות שבעלילה נוראה זו.

מי יודע – אמר עמנואל בלוויו – אולי ישוכנע camar באפסותה של עלילת ההבל, ויחיד לહלית בה את מחותיהם הנבערים של בני עדתו? אולי התגללה ובאה לידי זכות נדרה – ומעטה יתחיל תהליך של התפקידים אשר בסופו תבטל עלילת הכאב והיא פסיק לאים על ראש היהודים ולהשכית את חגם. הסיום הנורא הכלואה את סעודתليل הסדר יחולף ללא היה, ושוב לא יחשש מהתפרצויות שוטרים אל שולחן החג ומפרעות מארgentinos!

הוא היה סקרן מאוד לדעתו, האמין שוחח ינסן עם הcamar אודות הזופת של עלילת הדם, והאם הcamar אכן השוכנע מדבריו. הוא הניח את ספרו על הטרםיל שbezaczow וקם כדי לפקד את פניו הנער. אך לתרהמתו ראה כי ינסן נעצר במקומו, ולוטש לעברו עינים קמות מפחד. עמנואל הנבוך המשיך להתקדם – וינסן נסוג לאחר...

עמנואל תמה לפשר התנהגותו המוזרה של הנער: וחרי אך אחמול נפרד בידיות ובבנה! הוא חףץ לשוחח עמו, והוסיף להתקדם לעברו – אבל ינסן המשיך לסתת בחתמך פשפיו פעור ועיניו מביעות פחד נורא מפני הנער היהודי החף לטל את חייו...

בעבר מספר צעדים פנה ינסן לאחר והבט בתחנה אל האשנב הקטן שבעלית הגג. הוא הבחן בcamar העומד בחילון וצופה בגעשה – וראה בברור שהcamar מסמן לו בידו לנוס על נפשו! הcamar נפנה בידו במרץ לעבר מרכבי השדות...

אחר הימים עד שגעלמו מעיניהם בשפولي הגבעה. בשדה המרעה נותרו רק העצים השחורות, כשהן עזיות לנפש ומחפירות לכל עבר.

או סגר הפמר את האשנב, ופנה אל אורחו בחיק נאחזן: "ובכן, רבומי – הייתם עדים לאירוע מסעיר! במו עיניכם ראיים כיצד הנער היהודי רודף אחר ינסן להרגו, וכי צד הרועה המשבן נס מפניו לאחר שהזהר על ידיו מפני מזמות היהודים..."

השנים הנהנו בראשם לאשור.

"ועכשיו עליינו להזדרז: אם תסעו העירה במרכבותי, ותוציאו את ראש העיר. תספרו לו את אשר ראייתם. תביאו אותו לכאנ בראש פלחת משמרו! אני יוצא מיד אל שדה המרעה, ואנסה להציג את הנער הנוצרי מצפוני הטרף של רודפו האכזר – אבל אני יודע אם אמצאו אותו חי... בכל אופן, אלפדי את הפשע היהודי ובאיו אותו ואת קרבנו אל מרתף הינוות. שם אחכה לבואו של ראש העיר, ואמסור לידי את הנער היהודי לעשות בו משפט צדק" –

"להרג את הפשע הצעיר!" הכריז האורך המבוגר.

"ואת כל בני קהלה שבשליחותם פועל!" השלים חבירו.

הפמר חיך בספק ונשא את ידיו לברכה: "זכור, בני, כי ברפת הכנסייה מלאיה אתם" – –

פרק י"א

המְרַדָּף

יִנְסֹן נֶס בְּרוֹדוֹף שָׁדִים, כַּשְׁהוּא גּוֹמָע מְרַחְקִים בְּמַהֲיוֹת עַצְוָמָה.
הָ הוּא גָּמַלְט עַל נְפֵשָׁו מִפְנֵי עַמְנוֹאָל הַדּוֹלָק אַחֲרָיו, אֲבָל פַּחְזָתָיו
אָזְלוּ לְאַטְם וַנְשִׁמְתֹּה בְּכֶרֶה. הָ הוּא הַבִּיט לְאַחֲרָיו, וְרָאָה לְחַרְדָּתוֹ
כִּי הַתְּרַחְק עַד מָאָד מִשְׁרַת הַכְּמָר הַמְּגָן עַלְיוֹ. הַטִּירָה נִעַלְמָה
מְאַחֲרֵי הַגְּבֻעָה, וְהָ הוּא נִתְוֹן עַתָּה לְחַסְדָּיו שֶׁל הַנְּגָעֵר הַחְפִץ לְרַצְחוֹ
נְפֵשָׁו!

הָ הוּא פָּנָה עַל עַקְבּוֹתָיו בְּסַבּוֹב רַחַב וַחֲזָר אֶל גְּבֻעָת הַמְּרַעָה, שֶׁם
פָּרוֹשָׁה חָסּוֹתוֹ שֶׁל הַכְּמָר הַמִּיטִּיב.

אֲבָל כִּאָשָׁר חָזָר יִנְסֹן אֶל הַגְּבֻעָה וַנְשָׁא אֶת עַינֵּיו אֶל הַטִּירָה,
נִחְרַד לְרָאֹות כִּי אָשָׁבָע עַלְיָת הַגָּג מוֹגָף – וּמַעַקְול הַדָּרָךְ הַגִּיחָה
מְרַכְבָּתוֹ שֶׁל הַכְּמָר בְּדַרְכָּה הַעִירָה...

יָאוֹשׁ עַמְק אֶפְך אֶת הַנְּגָעֵר הַגְּרַדָּף :

הַכְּמָר הַמְּצִיל, מְגַנוֹ וּמוֹשִׁיעָנוּ, עֹזֵב אֶת עַמְדַת תַּצְפִּיתָו וּנְטַשׁ אֶת
הַטִּירָה בְּדַרְכָו אֶל הָעִיר – וְהַפְּקִיר אֶת בֵּן חָסּוֹתוֹ טַרַף לְנָגָע הַיְהוּדִי
הַמְּבַקֵּש אֶת נְפֵשָׁו !

וְאַכְן, עַמְנוֹאָל רַדְף אַחֲרָיו לֹא לְאוֹתָה. בְּתִחְלָה בְּקַשׁ לְבָרָר מָה
פִּשְׁׁר מִנוֹסְתוֹ הַתְּמִזְהָה שֶׁל יִנְסֹן, וְלֹאָחָר מִכֵּן נִסְחָף בְּשֻׁעָשְׂיוֹעָ
הַתְּחִירוֹת וַנְשָׁהָה לְזִכְוֹת בָּה.

מה רבה הייתה אפוא הפתעה של עמנואל, כאשר יונתן פנה לפתח לאחוריו, טרוף נשימה ומכסה זעה, וברע ברך לפניו...

יונתן פכר את אצבעותיו והתחנן לפניו רודפו על חייו!

"בבקשה, אדון נכבד", ישב הרוצה המיסיר, "חוסנא על חיינו מסקן, ואל נא תחרגנני" – –

הדמיות חנקו את גרוןו, ורק פיו נותר פעור ורויט בתחנה אלמת.

עמנואל השפיל אליו את מבטו וסקר אותו ברוחמים מהולים בבוז: "קום ועמד על רגליך, מספן שפמוחה... טפש שכמויה... האמנים באמת ובתמים סבור היה כי חפצתי לעולל לך רעה? האם עד כדי כך הצליח הכמר הרשותך? האם איינך מאמין לדברתי, שעילית הדם בשקר יסודה?"

גם קולו של עמנואל השתקק מדמיות, דמיות רגנו ועלפונו...

יונתן לא ענה למטר השאלות שנתקע עליו. הוא קפא בתנוחה שפופה זו של כריית ברך על הדשא הלח, והעולים כלו התערבל לנגד עיניו בערפל של קחות חושם. הוא הבין רק זאת – כי איום המוות סר מעליו, ושומ סכנה איינה מרחפת עוד על חייו. עמנואל הביט בו וgil של רוחמים גאה בלבו. הוא הבין איזו שעה נוראה עברה עליו, וחפה כי יתאושש וירגע.

יונתן שב את את לעשנותו, וספר לעמנואל על הפגישה המזורה עם הכמר ושני אורחיו הנכרים, על הפחדים שהשרישו בו, האזהרות שהזורה והאיומים שהמטרו עליו.

עמנואל האין לדברים בשאט נפש, ודמין לעצמו את נער הרועים עטוי הסחבות העומד נבוך מול שלשת המבגרים חמוריו הסבר, המליעיטים את מהו בבדיות מרגשונות. אךطبعי הוא שיתן אמון בדבריהם הבוטחים והבוטים!

ומי יודע – אולי עזנו מאמין לדבריהם? בכלות הכל, מה ערך יש להבטחו הפטנות של נער יהודי צער, מול דבריהם הבהירצת של כמ"ר אמיד ושני נקבעים?

עמנואל ראה צרך לחזור ולשונן באזני הרוזה הקטן, כי אין זה ממשנה כלל אם יהיו המעלילים שלושה או שלוש רכבות: כל עוד העילילה בשקר יסודת, כל עוד נוצר מהם להביא הוכחה להשמצת הזרון – היא בטלת ונמוגה מלאלה!

ינסן הקשיב לדבריהם הנרגשים ועכל אותם לאטו – ולפתע התגער וזכור לעבר עמנואל אצבע מאשימה: "אבל... הפעם הכרינו כי במרתף ביתו מטלה הוכחה הנחתת לאמתותה של עלילת הדם!"

הפלים הבוטות הלו בעמנויאל כרעם. פניו החוריו כסיד והדבר נעצק מפיו.

תגוכתו הנדרשת לא נעלמה מעיני ינסן, והוא חנג את נצחונו הפלא: "רואה אתה – אכן קימת הוכחה לפשי יהודים! הפעם הוא הצדוק, והכחשתכם היא הכוורת! מראה פניך ובחלתך מוכחים זאת!"

אבל עמנואל רק הניד בראשו לשילה, ומעינו נשקר יאוש תחומי: "לא, ינסן... איןך מבין כל!"...

"אני מבן טוב מאד!" קרא ינסן, ועמנואל רקע ברגלו: "זהרי אלו היהת אמנים קימת הוכחה מרשיעה נגדנו – היהת מטלה במרתף ביתו של יהודי, ולא של הפעם!

אולי היינו טובחים נער נוצרי – היו מוצאים את גופתו בירושתנו!

אם הוכחה מצויה במרתף הפעם – הרי שהוא אשר רצח נער נוצרי כדי להעליל ולהאשים את היהודים ברצחיתו. הוא ישליךנו

בערב החג לחצ'ר יהודי – ובינתיים מטלה הגויה במקום הפשע,
במטרתו של הפעם המרגש עצמו!

הלא פビין – הפעם הוודה לפניו במו פיו, שהוא מכין מלכדה
מוצה לקהילה היהודית!

הוא הוודה לפניו כי בצע לשם קה רצח נטבח!

עפנואל המזועז המשיך לחדור לפניו נער הרוזים את תוצאתו תק
הנוראות של העלילה המתרכמת – אין יסתה המון משלהב יצרים
בידי כמרים קנאים ויפשטו על בתי היהודים בליל חגם המקדש.
הוא פאר מתחות הרג ורצח, שד ובה... .

ובעקבות הפרעות יתבעו הגמוןים את גירוש היהודים מהולנד,
לאחר שגמלו בפשע כה נטבח על הכנסת האורחים שקדמה את
פניהם...

ה' הtout – לאן יפנו עתה מגורי ספרד שבעי הנודדים?

לאן יגרש אביו החולה, ולאן יטלו לבנו שלמה, הצדיק
הקדוש והישיש?

פרק י"ב

ההתגבות

ונסן הקשיב בחרכה לדברים הנרגשים. כמה היטיב להבין ללבו – של הנער היהודי! הוא אף לפניו שעה קלה חש על בשרו את הרגשותו של הנקדף למות על לא עול בכפו...

שני הנערים ישבו לטפס עצה כיצד להצליח את הקלה החפה מפשע מן הסכנה האימה המרתקת עליו. הם ידרשו כי הזמן העומד לרשותם קצר ביותר: עליהם לנצל את השעה הקצרה שהכمر נעדך מביתו. זהה הזדמנויות פז לחדר אל הטינה העונית ולסליק ממרתקה זאת ("החולחה") הבדייה הטעונה בו. לשישיב הפעם תירiy יפקח עין על המרתף כדי להוציא את זמנו המרשע אל הפעל – ואז שוב לא יוכל איש לעזר בעדו...

עמנואל רעד בעצבנות ובתסכול: חיה ושלמה של הקלה הקטנה והשלווה רציו על כתפיו הקטנות – ומהזמן מה דחק. אלו אך גפן לו להפליך ברבי שלו, החכם הנערץ... אך אין פנאי! עליו להתגנב למכארו של האזרר ולסכל את מזפתו!

אך כיצד יוכל למצא את דרכו בטירה הורה והעונית? והיכן בכלל מצוי פתחו של מרתף האימים?

ינסן הסביר לעמנואל, כי הדרך למרתף הינו פשוטה בתכלית: עליו להפנס למדור המשרותים, לחצות את המטבח הענק ולצאית

למסדרון האפלולי. הדלת השניה מימי נפתחת אל המדרגות היורדות אל המרתף. כה פשוט ומובן. ינסן עצמו לא ירד במדרגות אלו מעודו, ואינו מכיר את הסתעפויותהן. אוי לו למשרת אשר יתפס בידיים הכהר כשהוא מגיח ממרתף הבין...

אבל תכניתו הנועצת של עמנואל לחדר אל מבצר הכהר נדונה מראש לכשلون!

מכשול חורי עמד בדרךו וסכל כל גסיון לבצעה –

בחצר הטירה שוטטו בחפשיות בלבד ציד ספרדים, הנוגנים לקדם פנוי אורחים לא קרוים ולקראם כרגו!

די היה בקول נביחותיהם החרוד שנשא אל הגבעה על פניו הרות, כדי להعبر בגופו של עמנואל צמרמת קרה!

עמנואל שקע בדכדוק. לא היתה כל דרך להתקבר על להקת פלבי האיד בידים ריקות.

הוא נטה כבר להתייאש מבוצע תכניתו – אך דוקא ינסן הוא זה שחזק את ידו. אין לו כל רשות להתייאש – הזפיר לו. חייהם של המוני אחיו תלויים בנחישות החלטתו! אפשר להתקבר על בעית הפלבים באם ינסנו יחדו אל החצר. הפלבים מכירים את צות המשרתים, ולא יפגעו לרעה באורהיהם!

עמנואל נרעש מנוכנותו של הנער הקטן לסכן את עצמו במצוע זה נועז. נראה שנסן אכן השתכנע ברשותה ואכזריותה של העיליה הנרקמת במרתף הבין, אם הוא מוכן לפעול נגד אדוניו הכהר ויסכן את פרנסתו ואולי אף את חייו כדי להציל אנשים חפים מפשע מפרעות ומנות! אך עמנואל אף לא השתחה כדי להזות לו על מסירותו: כל רגע היה זכר מפו, והכהר עלול לשוב ממפעו בכל עת! עמנואל אחוז בידיו של ינסן, והם רצוי יחדו אל שער האצה.

הנערים הסתתרו מאחורי חומת האבן של האחוֹה, שרבבו את ראמם בזיהירות بعد השער הפתוח, וסקרו את החצר הרחבה. לאשרם הייתה החצר ריקה מאדם. רק מס' פלבים רבצו בה והתחמקו בקרני השמש, ותרנגולות הדסו ונקרו במחשון אחר גרארים נסתורים.

עמנואל טפח על כתפו של ינסן, והם חזו את החצר בΡΙΖΑ כשפניהם מועדות לאגף המשרותים. שני פלבים זנקו לעברם בחזרה מאים, אך נרגו כשהו את הרועה הפכ'er, והניחו לו ולאורחו לחילפ' על פניהם.

השנים הגיעו לבנית המשרותים. ינסן רמז לעמנואל להצמד אל הקיר, ואלו הוא תחब את ראשו פנימה וחתבונו סביבו.

במטבח הענק הייתה רק הטבחית. היא ישבה על שרפרף בשגבה מפנה אליהם ופניה אל האת, וחטפה בגחלים אליו עזים מטבח שעשנו מלא את המטבח.

ינסן רמז לעמנואל, והם נכנסו פנימה בלאט ופסעו על קצותה בהונותיהם שלא להסביר את תשומת לבה של הטבחית. הם חזו את המטבח, והגיעו למסדרון האפל. ינסן פסע בחשכה ופתח לפניו עמנואל דלת אפללה. עמנואל נדחק אל הפתח בזריזות. ינסן נכנס אחורי והגיף את הדלת. חשך מחלת אף אותם. הם נמצאו בראש גרעם המדרגות שירד אל מרתף הין. ריח חמוץ בבד הפה בניחיריהם. ריחו של יעקב.

הנערים לא מהרו לרדת מדרגות. הם נשענו אל הקיר הטעוב ונשמו עמוקות בשעיניהם עצומות.

הריגעים האחוריים שעברו עליהם התישו את פחים לחולוטין: הפתחה האים שלוה אותם כאשר חזו את החצר בΡΙΖΑ לשם חשופים לחולוטין ויראים פן יגיח אי ממש אחד משרותי הcamer

וישפה בם את הפלבים האימים, ויתמר מכך – כאשר טפפו על ראיי אצבעותיהם מארורי גבה של הטבheit והתגנבו אל הפסדרון... והגיהה למסדרון, מבלתי שידעו האם אין שורץ אנשי צוות מתנכלים – כל אלו הטביעו את חותם על עצבייהם המתוחים של הנערים האמיצים, והם נזקקו לשאות מה כדי להרגע.

ועתה עומדים הם בפני הרגע הקשה מכל – בפני הפגישה עם ה"hoccha" המזועצת השטוליה במרתף האימים...

לא היה להם כל מושג מה מצפה להם במורוד המדרגות האפלות – והם עדין לא חשבו את דרך נסיגתם הקשה! היא תהיה מספנת עשרה מונים, משומ שיצטרכו לשאת עם גם את ה"hoccha" הנפשעת ששטל הcamar לשם הרשות הקלה השלו...>.

שפתחו של עמנואל רחשו תפלה נרגשת לבורא עולם. הוא הודה לה' על שהצליח את דרכם עד הנה באפן מפלא כל כה, מבלתי שיתקלו באיש ומבלתי שיעוררו חשד – והתacenן לפניו כי ינחים בחסדו גם להבא, ויציליהם להסיר את האיים הבורא המרמח על הקלה החפה מפשע!

פרק יג המְלֵבֶד

עַמְנוֹיאָל אָחָז בַּיָּדו שֶׁל יִנְזָן, וְהַמְּחָלוֹת לְגַשֵּׁשׁ דָּרְפֶּם בַּמּוֹרְד הַמְּדֻרְגוֹת הַתְּלֻלוֹת בְּשָׁהַם נִתְמְכִים בַּקִּיר הַטְּחוֹב וַחֲלָקָלָק. הַעֲלָתָה הִיְתָה מְחֻלְּתָה, וְהַמְּלֵבֶד לֹא יָדַעַו הַיָּקָן מִסְתִּימֹת הַמְּדֻרְגוֹת הַרְבּוֹת. אָךְ זֹאת יָדַעַו בְּבָרוֹר – כִּי הַמְּלֵבֶד וְקָרְבִּים לְמַרְטָף הַיּוֹנוֹת: עַם כָּל מְדֻרְגָּה שִׁירְדוּ הַתְּגָבָר וַחֲתָעָצָם הַנִּיחָות הַכָּבֵד וַחֲמַצְמָץ, רִיחַ יִין הַמְּשָׁמֶר וַחֲבִיוֹת עַז עֲתִיקָות.

סוֹף סּוֹף הָגִיעַו לְמִתְחַתִּית הַמְּדֻרְגוֹת. עַמְנוֹיאָל גַּשֵּׁשׁ אֶת דָּרְפֶּוּ לְפָנָים – וַיָּדַע נִתְקָלָה בְּמַחְסּוּם אֶטוֹם!

הוּא מִשֵּׁשׁ אֶת הַמְּכָשָׂול שְׁלַפְנָיו: לֹא הִיה זֶה קִיר... הוּא לֹא הִיה קִרְיר וַטְּחוֹב, אָלֶא חָלָק וּמְעַם לְמַגָּע. עַמְנוֹיאָל הַקִּישׁ עַלְיוֹ בַּיָּדוֹ, וְאַלְיל עַמוֹם שֶׁל עַז עַלְהָ בָּאוֹנִיהם: הַמְּלֵבֶד נִצְבָּא בְּפָנָיו דֶּלֶת הַמְּרָטָף. הוּא גַּשֵּׁשׁ עַל פָּנָיָה עד אֲשֶׁר נִתְקָל בִּידִית מִתְּכַת קָרָה – וְלֹא צָעַד עַלְיהָ בְּכָל כָּזוֹ.

הַיּוֹדָה נִעַנְתָּה לוּ בְּקָלוֹת, וְהַדָּלַת נִפְתַּחַה לְפָנָיהם לְרוֹצָח בְּחַרִיקָת צִירִים מִצְמְרָת. רִיחַ יִין הַכָּבֵד הַפָּה בְּנַחֲרִירָם בְּחַזְקָה.

לְהִפְתַּעַתְם הָרֶבֶה נִזְכָּהוּ לְרָאוֹת כִּי הַעֲלָתָה בְּמַרְטָף פְּחֻוֹתָה מִזּוֹ הַשׂוֹרֶת בְּמִנְהָרָת הַמְּדֻרְגוֹת הַחֲשֹׁוֹכָה. מִסְתָּבֵר כִּי בְּקִירוֹתָיו פְּעוֹרִים אֲשֶׁרֶבִים זָעִירִים הַמְּחַדְּרִים לְמַרְטָף הַטְּחוֹב אוֹר וְאוֹר.

האור החור אפשר להם להבחן בשתי חומות ארוכות של חייות המשתראות משני עברי הפתח. החביות רכזו זו על גב זו, ובמנוגפת כל חיית נקבע ברכז העיר למזגת היין. הן שכבו ערוכות בסדר מופתי, מושיות לפניהם את הברכז ומצפה לקאנן שיישט אליהם למסך בתוכו את יין.

אך בכך לא נסתיים המרפק. חומות החביות לא התרמשכה עד לקיר שמנגד. היא אפשרה מעבר לאזרדים, לעבר שדרת חייות נוספת. עמנואל הבחן בכך, לאחר שראתה אור חור עולה ובוקע מן המעבר הימני. יתכן שם קביעה האשנה בקיר המרפק – ואולי דרכו יוכל גם להפלט החוצה, ולסגת עם "שללים"...

היא אחז בידו של ינסן והם פסעו לעבר מקור אור. הם הגיעו אל המעבר ופנו ימינה, ולפניהם נגלה מזגה דומה: שדרת חייות נוספת התרוממה לגבה קומת אדם ונמשכה לאורך המרפק.

ושם נגלה לפניהם גם מקור אור:

בין שתי חומות החביות ישב הcamar הספרדי על כסא עץ נקייה, ולרגליו מנורת שמן קטנה שהפיצה אורה.

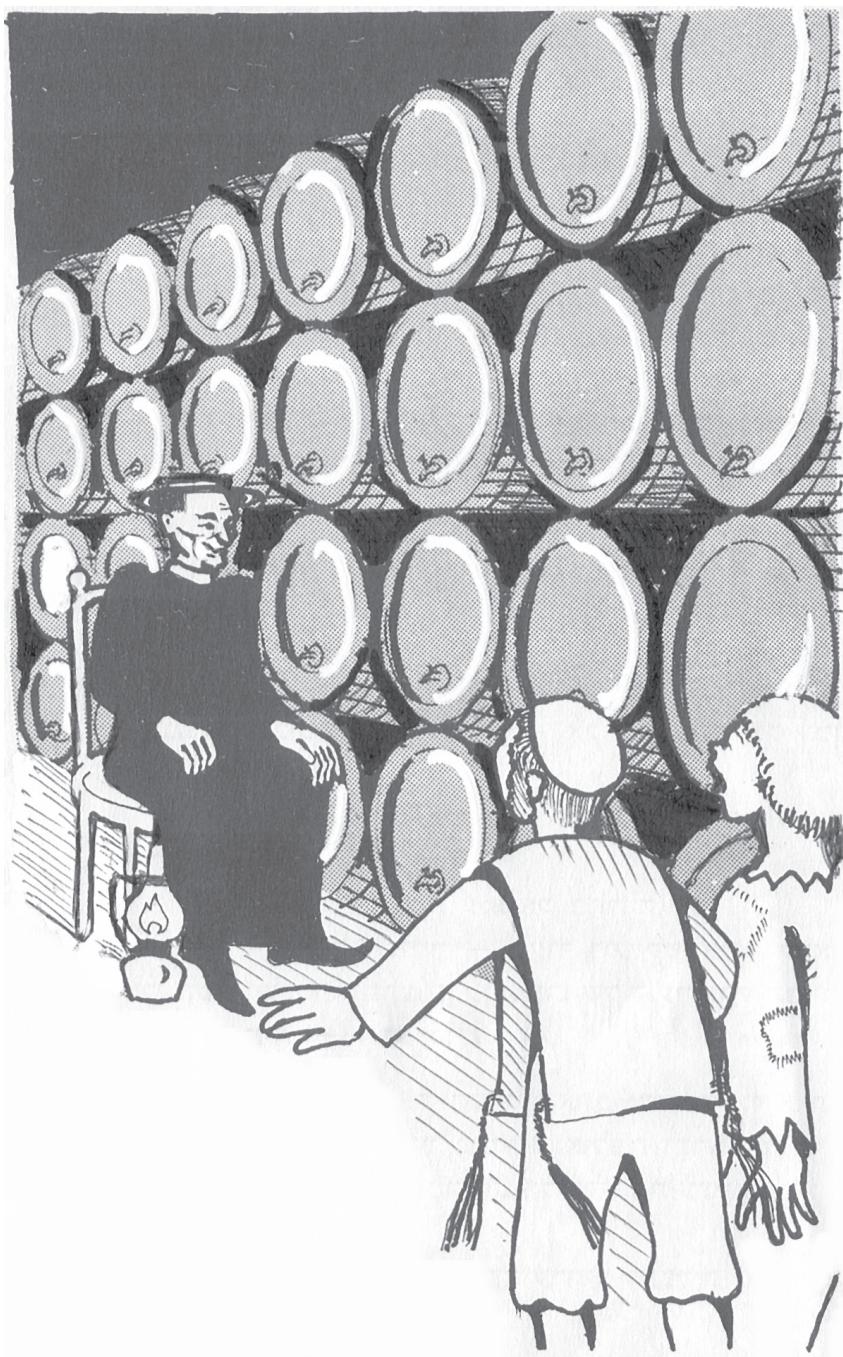
היא הבית לעברם, וחיך בראשות.

הנערים קפאו במקומם בהלם.

חיוכו של הcamar התרכב לראה פרהמתם, והוא הכריז במתוק שפתיים: "ברוכים הבאים באלו קורתני – הישר אל מרפק תיין מבנים אחרים... אני יושב ומצפה לכם בכליוון עינים!"

"אָה... יְדַעַת שְׁבּוֹא?" תהה עמנואל.

"ללא כל ספק!" ענה הcamar בבטחה. "ירדתי בונאות כי ברגע שתשמע שהסתרתי פאן הוכחה לעילית הדם – לא תשקט ולא

תניהם עד שטכNESS ללוע הארי כדי להציג את אחיך ממייתה אכזרית. והארי אכן פער לוועו כדי לבקש אותו במלתוטתו! חי חי חי... צחוק צחוק מצמר. "מסירות הנפש שלך ראייה אמנים להערכה ולהוקמה - אבל היא שמסרה אותך לך..."

עמנואל היה מזועז ונרעש: "האם... האם הייתה זו מלכדת גרידא? לא הייתה זו אלא פרמית? החםנים לא הטענו כאן גופת נער נוצרי כדי להעליל את דמו על ראש היהודים?"

"הו! אין זה מdisk!"... פרץ הכמר בצחוך שטני: "עלילת הדם קום תקום! אמנים הנטפה עדין איננה בשלה למפקידה, אבל זהה רק בעיה פעוצה... הנה - היא נצבת ברגע עצך!"

עמנואל הביט לצד בחרדה - אל תוך עיניו של ינסן המפתיע.

"אכן", אשר הכמר כשהוא מדרשן ענג, "הנה הנער הנוצרי שרצחך!..."

"אני... רצחתי?" נרתק עמנואל בחרדה.

"בנדאי!" צהיל הכמר, "בעוד רגע קט יפרצטו לכאנ שוטרי העיר, וילפדו אותך גוחן על גופתו של הנער! זהה פכנית מבריקה וגאונית - هلא כן?..."

רק עתה הבין ינסן את הגורל האים שהוזעיד לו אדונו הכמר. הוא חתנpel לרגלו בחתנה אלמת ופרש את ידיו בבקשת רחמים - אך הכמר השפיל אליו את עיניו הצוננות וחיך את חיוכו החסוד: "עליך להזות לי, בני, על שהוזעך למפקיד מה קדוש ונעה! מותך עלול לסלל את הדרך לגורוש היהודים מן המדרינה - הייש לך זכות גדורלה מזו?"

"רוצחים חסר רחמים!" זעק עמנואל בחרון אין אונים, " Почем חסר מצפון! אני אגלה את קלונך ואחשף את האמת!"

אך הפעם פֶּרֶץ בצחוק קָר ומצמרר: "אתה אַמְנֵן נִעַר אֲמִין
לִב – אֲבָל תְּמִימִים לְהַחֲרִיד ... וְכִי מֵזָה יִתְּפַנֵּן בְּגָרְסָתוֹ שֶׁל
חוֹשֵׁד בְּרָצֶח, הַמְבַקֵּשׁ לְהַצִּיל אֶת צְוָאוֹ מִחְבָּל הַתְּלִיה עַל יָדִי
טְפִילַת הָאַשְׁמָה בְּכָמָר הַהֲגָנוֹ שֶׁלְכָר אָתוֹ בְּשָׁעַת מְעֻשָּׂה? חַשְׁבָּ
עַל כֵּךְ! הַכָּל מַתְכַּן לְפֶרֶטְיו, הָא?"...

עַמְנוֹיאֵל הַמְבָעָת נִמְלֵץ לְהַכִּיר בְּכֵה, שְׁהָאָדָק עִם הַכָּמָר הַשְׁטָנִי.

"וְהַנֵּה אֲגַלָּה לְךָ סּוֹד נָוֹסֶף: שְׁנִי עֲדִים נְאַמְנִים, מְכַבְּדִים וַיְשַׁרְיִ
רְךָ, צָפוּ בָּךְ הַבָּקָר פֶּאֲשֶׁר רְדָפָת אַחֲר הַנִּעַר הַמְסִפֵּן בְּחִמָת רְצֶח
– וְהִוא גַּמְלָט מִפְנִיק אֲחֹזָה אִמְהָ, לְאַחֲר שְׁהַזָּהָר עַל יְדֵם מִפְנֵי
בְּיָנוֹתֵיךְ הַנְּפֶשֶׁעוֹת... לְאַחֲר עֲדוֹת זֹו – וְקַאֲי שְׁאָפָסּוּ סְפּוּנִיךְ לְהַוְתָר
בְּחִים! אַתָּה תּוֹמֵת בְּחִרְפָּה וְקַהְלָתָךְ תְּגַרֵשׁ מִן הָאָרֶץ –

אֲלָא אָם כֵּן..."

חוֹשְׁיו שֶׁל עַמְנוֹיאֵל הַתְּחִידָה: הִישׁ מַזְאָ ? !

אֲלָא אָם כֵּן – מה ? !

"אַמְנֵן נִפְלַת לְתוֹךְ מַלְכָּת מִשְׁלָמָת, אֲבָל פְּתִוָּתָה בְּפִנֵּיךְ דָּרָךְ
אַחֲת לְהַצֵּלָת חַיִיךְ –

וְחַיִי הַנִּعַר הַעֲומֵד לְצַדָּךְ –

וְחַיִי כָּל בְּנֵי קַהְלָתָךְ" –

פרק י"ד

האוצר

"**מ** ניאול אביהב" –

עַמְנוֹאֵל נִחרָד. הַכּוֹר יָדַע אִיפָּה אֶת שְׁמוֹ! הוּא אַינְנוּ קָרְבָּן
אֲקָרָאי – הַכּוֹר עַקְבָּ אֲחָרָיו, וּבָחר בּוֹ בַּמְתַכְּפָן...

"אַתָּה נוֹשָׂא אֶת שֵׁם סָבָךְ, דֽוֹן מַנוֹּאֵל הַגָּדוֹל, מִפְקָח אֹצֶר
הַמְּלוֹכָה בָּעֵיר לְהַ קָּרוֹנָה שְׁבָסְפָּרָד. הַיְדָעַת זֹאת?"

עַמְנוֹאֵל הַנְּהָן בְּרָאֵשׁוֹ בַּמְבוֹכָה, וַתְּמָה בְּלִפְנֵי מִתְּמָר מִרְשָׁע
זֶה וְלִמְוֹרֶשֶׁת מִשְׁפָּחָתוֹ. אֲכָל הַכּוֹר לֹא שְׁעה לִמְבוֹכָתוֹ, וְהַמְשִׁיק
בְּהַרְצָאָתוֹ: "כִּאֲשֶׁר נִתְּמַנֵּה סָבָךְ לִמְשָׁרָתוֹ, הִיתָּה לְהַ קָּרוֹנָה כְּפָר
דִּינִים זָעִיר. תִּפְקִידוּ הַצְּטָמָצָם בְּמִגְנִיעַת הַבְּרָחוֹת מִכָּס זָעִירות,
כַּשְׁהָוָא מִקְבֵּל חִמִּישִׁית מִן הַמִּכָּס שִׁיצְלִיחַ לְגֻבּוֹת בָּאוֹזֶר הַנְּהָה
וְהַשׁוּמָם.

אָלָם דֽוֹן מַנוֹּאֵל גָּלָה יִזְמָה וְתוֹשִׁיחָה.

הוּא לֹוָה כְּסָפִים וְהַשְׁקִיעַם בְּפִתְוחַת גָּמְלָ מִים עַמְקָ וּרְחָבָב, בְּנָה
מְזָח נְרָחָב וּרְצִיפִּי עֲגִינָה שִׁיּוּכָלוּ לְשָׁרָת צִי אֲנִיּוֹת גָּדוֹל. הוּא הַאמְין
בְּהַתְּפִתְחּוֹת הַמָּקוֹם, מְשֻׁוּם שְׁהַבְּחִין שְׁהָעִיר שְׁוֹכְנַת בְּדָרְכָן שֶׁל
הָאֲנִיּוֹת הָעוֹשֹׂת דָּרְכָן מְגַמְלִי הַמְזָרָה לְאַרְפָּת וּלְאַרְצֹות הַצְּפָן,
וְהַגָּמָל הַחַדְשָׁה יָאָפֵשָׁר לְהַן לְהַטִּיל עַגְן בְּגַמְלָ סָפָרָדי בְּטֶרֶם יִמְשִׁיכָו
בְּדָרְכָן צְפָנָה.

دون מנויאל השקיע הון עתק בפתחה הנמל ובשלילת דרכיהם לפנים הארץ – וקצר את פרות השקעותיו בעבר זמן קצר: כפר הדריגים הפק להיות לנמל עיקרי וסחרות המזוחה המבוקשות זרמו דרכו לממלכת ספרד – והכנסות המלך מדמי המכס הילכו וגדלו, ועמן גם חלקו של הגובה, دون מנויאל..."

עמנואאל ידע כל זאת, וידע גם את ההמשך –

ככל שהנמל התפתח והמסחר שגשג, עלו הכנסותיו ותפחו: חמישית מדמי המכס הנගבים בנמל! אבל دون מנויאל לא שמר את עשרו לעצמו בלבד: הוא עזר לנוצרים ותחזק במוסדות תורה, הקים קרנות חסד וחילק צדקה ביד נדיבת. שמע צדקה ופזרנו נשאו לתחלה בפי כל. והוא גמל לו על חסדיו והכפיל את עשרו עשרה מונים. תורה וגדרה החמזהו אצלו לחטיבה אחת, וכתר שם טוב עליה על גבירין!

והנה הגיע היום המר והנמר, בו נגירה גוררת גירוש על יהודי ספרד.

دون מנויאל לא התפתחה להמיר את אמונה אבותיו כדי לשמר על מעמדו הרם ולחלש על אוצרותיו. הוא עזב את מושתו הכהונית ונטה את אחיזותיו הגרוחות, הפקר את נכסיו ואת ממונו הרבה – ועזב את מולדתו בחסר כל לתור לעצמו מקום מנוחה בו יוכל להיות באמונו באין מפרייע.

רק שקיית קטנה ובה יהלומים מעתים הצליח להבריח עמו לאرض מקלט.

כל זאת ידע עמנואל. ורבות דבר במשפטו אודות סבו הגדל דון עמנואל – למרות שמעולם לא העלו על נס את עשרו האגדי ולא דנו בגובל הונו הרב!quamid hiyo mischim b'madotyi haftoromiot v'b'mashihi ha'chesd ha'mafalaim shlo, hozario at la'madnoto ha'pulgat

והתפעלו מפירוש האלפסי שהבר – ואותו לעמנואל כי ימשיך במלשת משפחת אביהב המפארת המתחילה באבי השושלת רבי יצחק אביהב הראשון, ועוברת מאב לבן כמחוזות מרגליות –

קולו הקר של הcam עקר את עמנואל מהרהוריו: "רק שקיית קטנה ובה יהלומים מעתים הבירה עמו לאرض מקלטנו. להיכן נעלם כל עשרו? הוננו הרבה, האוצר האגדי שאבר במשך שנים רבות, פשוט נעלם ואיננו –

אם תגלה לי היכן הטמין סבך את אוצרו – אשחרר אתכם מיד!"

עמנואל שתק במובכה. דבר האוצר, אם אכן יש אוצר בזה בנסיבות, נודע לו זה עתה לראשו – וכייד ידע את מקומו? אלו ידע את מקומו של המחבוא – היה מגלו מיד, שפנזה בגראה ספוי הצלחה היחיד הנש�� לו. למרות שפקק מאי אם הcam אכן היה עומד בדרכו לשלהם לחפשו לאחר גליי הסוד הנכסף. אך אין אלו אלא הרהוריו סרק: מקום המטען הרי אינו ידוע לו...
"כיצד נודע לך דבר האוצר האגדי?" שאל עמנואל, בחרציו
למשך את הcam בלשונו ולהרווית זמן זכר.

"אבי עבד במשרדי המקס בעיר הפמל", ענה הcam. "הוא ידע את הקף הכנסותיו העצום של דון מנואל – ואף גלה כי דבר הגירוש גנוב לאזניו מבعد מועד, והוא חמיר את מרבית נכסיו בדוקטי זהב ובאגני חן. אוצר כה רב לא יכול היה להזחס לתוך שקיית ציירה! הוא נותר אי שם מאוחר, בספרד הרחוקה..."

את סיפור הדברים שמעתי מבני בעודני נער צער – ונדרתי בלבבי למציא את האוצר! שדלתי את אבי להציג רשות חפש בית دون מנואל תמורה מסירת חצי המטען לאוצר המדינה, כמתחייב לפיה. הפכנו את כל הבית על פיו – והעלינו חרס בידינו...

או אָז הַחֲלֹטָה לְצַאת בַּעֲקֹבוֹת הַמְשֻׁפְחָה הַמְגֻנְשָׂת, וְלַהֲכִירֵים לְהַסְגִּיר אֶת סָוד הַמְטָמוֹן. וְהַדָּרֶךְ הַטוֹבָה בַּיּוּתָר לְעַשּׂוֹת כֵּן – הִיְתָה בָּאַצְטָלה שֶׁל כָּמֶר... הַתְּגִיסָּתִי לְשִׁירוֹת הַכּוֹוָה, הַחַנְפָתִי לִמְוֹרִי וְעַשְׂיתִי לִי שֵׁם בְּקָנוֹוִותִי, עַד אֲשֶׁר הַשְׁגָתִי אֶת הַמְנוֹי הַנְּכָסָף לְכָמֶר הַעֲדָה בְּאַמְסְטְּרַדָּם. נִסִּיתִי לְחַטָּף אֶת אַבִיךָ וְלִסְחַת מִפְיוֹ אֶת סָודוֹ – וְאַתָּה הַכְּשָׁלָתָ אָתָי! וְעַכְשָׂו, עַכְשָׂו אַתָּה בִּידֵי..."

חִיּוֹכוֹ הִיה קָר וּזָאָבִי. "חָשַׁב בְּהַגִּיּוֹן", אָמֶר. "אִם תַּגְלִיל לִי אֶת מָקוֹם הַמְטָמוֹן, תְּשַׁחַרְרֵ מֵיד. אֲך֒ אִם תִּסְרַב – אֲוֹצִיא אֶת עֲלִילַת הַדָּם אֶל הַפְּעָל. וְאֵז, יִגְסֹן יוֹמָת. אַתָּה תַּעֲלֵה עַל הַמּוֹקֵד, וְאֵלּוּ אֲבִיךָ הַחוֹלֶה יִגְרַשׁ מִן הָאָרֶץ עַם כָּל בְּנֵי קָהָלָתוֹ. וְאֵז... אָז אַצֵּא שׁוֹב בַּעֲקֹבוֹתִיו, וְאֲשִׁיג אָתוֹ בַמְקוֹם גָּלוֹתוֹ הַחֲדֵשׁ – וְשׁוֹב לֹא יִמְלַט מֵידִי... הַנֵּקֶר רֹאֶה אִיפָּה כִּי עַמְלָתִי קָשׁוֹת כִּי לְהַגִּיעַ לְמָעַם זֶה – וְלֹא אַפְּתֵן עַתָּה לְטַרְפֵּי לְהַשְּׁמַט מֵידִי!"

אֲכָל הַנֵּעֶר הַמְסִכֵּן עַמְד אָוֶבֶד עַצּוֹת – הוּא לֹא יִדְע אֶת הַפְּשִׁוְיכָה לְשִׁאָלָה!

פרק ט"ו ההצלה

מְאֹבוֹ שֶׁל עַמְנוֹאֵל הִיה נֹאשׁ. הַוָּא יַדַּע בַּי גּוֹרְלוֹ נַחֲרֵץ.

פָנָיו הַחֲנוּרוֹ פְסִיד וַיַּדְיוֹ נְפָרְשׁוּ בַתְחִנָּה אֶלְמָת לְעֶבֶר הַכֶּמֶר הַאֲכֹזֶר, אֶךָ הַלָּה חִינָּק לְמַרְאָה קָרְבָּנוֹ חַסְר הַיְשָׁע. הַכֶּמֶר חַגָּג אֶת נַצְחָנוֹ – קָרְבָּנוֹ פְרָפֶר בְּרָשַׁת שְׂטוֹה: בַתְחִלָּה יַכְרִיחַ לְגַלְוֹת אֶת סּוֹדוֹ, וְלֹאָחר מִכֵּן יַסְבְּכוּ בְעַלְילַת הַדָּם הַנוֹּרָאָה!

בְּרָפְיוֹ שֶׁל עַמְנוֹאֵל פָקוֹ, וְהַוָּא הַתְּקֻרְבָּה לְאָטוֹ בְצָעֵד כּוֹשֵׁל לְבַקֵּשׁ עַל נְפָשׁוֹ –

וְחַיּוֹכוֹ שֶׁל הַכֶּמֶר הַתְּרַחַב...

וַלִּפְתַּע שַׁלֵּח עַמְנוֹאֵל רַגֵּל זָרִיזָה וּבְעֵט בְּכָל כַּחוּ בַעֲשֵׂשִׁית הַשְּׁמֶן שְׁגַצְבָּה לְרִגְלֵי הַכֶּמֶר. מַנוֹּרת הַזְּכוּכִית הַתְּנַפְּצָה בָּאֶלְיל עַמוּם אֶל בֵּס הַכֶּמֶר, וְהַשְּׁמֵן הַרוֹתֵחַ נַמֵּז לְכָל עַבְרָה. הַכֶּמֶר נַכּוֹה בְּכָל גּוֹפוֹ וַיַּלְטֵט מִפְיוֹ צַוְּחָה נַזְקְבָּת...

בַּמְרַחַף הַשְּׁתַּרְרָה עַלְתָּה מִחְלְטָת.

עַמְנוֹאֵל דַּלְג הַאֲצָדָה וַטְּפֵס בַמְּהִירֹות עַל חֹומַת הַחֲבִיוֹת הַסְּמוֹכָה, כַּשְׁהַוָּא נַעֲזֵר בְּבָרְזִים הַקְּבוּעִים בָּהָן. כִּמָּה מִן הַבָּרְזִים נִשְׁבָּרוּ תְּחַת פְּכַד מִשְׁקָלוֹ, וְהַיּוֹן הַחַל לְקַלֵּחַ בְּעֵד הַחוֹרִים שְׁנַפְּעָרָה.

ינסן טפס על חומת החביוות שמנגר, ברזים נוספים נעקרו, וריח יין עז וממהם התפשט במרתף.

הכمر הבין כי נותרה לפניו רק דרך אחת – לבוסס בין קלוחי היין לכונן הייצאה, כדי להוציא את אנשיו לפ cedar את הנערם החצופים העמנים לשבש את תכניתו בשנית!

הוא פתח בריצה – וספג חבטה אדירה בכתפו. ומיד נשמע קול נפוץ עמוס, ורגליו דישדו במשקה צוֹן ונגפו בשברי קורות: עמנואל המל להשליך חביוות יין בנתיב בריחתו של הכמר!

הכمر כלל בספרדיות שוטפת וקרטוע בחשכה בין שניי הגען ושלוליות היין – ועמנואל אחר את מקומו על פי הקולות והקלות וכון לשם את דרדור החביוות.

הכمر נסוג לאחור. נתקל בשבר חבית והשתטח על אחוריו באגם יין סמייה. הוא השמיע גדור ליהט – ועמנואל השליך חבית אל מדור הגאנזה.

החבית הייתה כבדה, ולא היה בכחו להשליכה למרחק. היא נפלה בכבידות – ונחתה על רגלו של הכמר. הלה שכב בשלולית היין כשריגלו מחויצה תחת משקל החבית ונחיל של נוזל אדים ומשכבר מציף את פיו ונחיריו –

ואז נפתחה דלת המרתף – והוא הוואר בהמון לפידים.

ראש העיר הגיע בראש המשמר כדי לילך את עמנואל באשמת רצחתו של נער הרועים!

ראשו של מר נאן לנגן הסתחרר מריח היין המשבר שלא את המרתף, ורגליו בוסטו בשלוליות המשקה הצוֹן. "זהו פשע נתעב" – חלפה במוחו מהשכח הנחרצת – "מיهو האחראי לבזבוז משוע זה של משקה כה זקר?"

הוא פليس את דרכו בין שברי החבירות – ומצא את עצמו בוהה בפמר המטול ארצה.

הכمر רבן לרגלותו בתנוחה מעוותת, גופו טובל באטבת יין ורגלו לכידה תחת החבית היבשה.

"מה... מה מתרחש כאן?" מלמל ראש העיר חכבר – והבחן לחדרתו בזוג עיניים מבוהלות המתבוננות בו ממעל...

"אה... ומי אתה?" גומם ראש העיר, וינסן הגימ ממחבאו ונחת על הרצפה כשהוא מתיז יין לכל עבר.

"זהו הנער הנוצרי שהכمر משך לכאן בערמלה, כדי לבאע את עלילת הדם שזם" – נשמע קול מסתורי ממורומי המרתף.

ראש העיר נחרד והבט סביבו בפלצות. זה כבר יותר מדי!

יין זורם לאבוד וכמר חוביל מתבוסס בו, ובת קול מהרדה בחללו של מרתף אפל...

"ומי... מי אתה?" שאל בקול רועד.

"אני הוא הנער שעליו בקש המכמר לטפל את עלילתו הנטעבת" – הצהיר עמנואל ממורומי החבירות וידלג בקלילות ארצה.

ראש העיר הרים עלה מן המרתף הפתני אל הטרקלין המרווח, ושני הנערים בעקבותיו. הוא חתרם עמוקKI ברסה נוחה וציה להביא לפניו מטבחו היינות שעדרין נותרו במרתף. במיוחד התענין מה עלה בגורלה של ה"בירה הספרדית" הקווצפת, ורונה לו פאשר שמע שהיא נותרה לפולטה...

הוא הסב בנחת ולגם לאטו מן היין המבחר, כשהיא מאוזין בענין לספורו של עמנואל. הוא שמע מפיו על תחבורת המכמר והפלכחת האימה שהוכנה להם, ועל האוצר האגדי שהניע את המכמר לתקן את פשעו.

ראש העיר גמן קדרימה ושאל בלהיותה: "זאתה... אם גלית
לו את מקום המחבוא?"

"לא..." ענה עמנואל – "מפני הפעם שמעתי לראשונה את דבר
קיומו של האוצר!"

ראש העיר נרגע. הוא שב ותrhoח בכרסתו וזכה למלאות מחרש
את כוסו שהתרזנה – ולפתע נחרדו הנוכחים מוקול ריעש אים
שבקע מן החוץ.

וآن לינן המומ הין נחלץ בקשי רב מ עמוקקי הכרסה ונגש
אל החלון לראות את פשר מהומה.

המוחזה שנגלה לעיניו היה מחריד וمبועית.

הגבעה המתה אדים. המונים נרגשים על ובאו מן העיר קשיהם
חוושים באלוות ומוטות ברזל, גרזנים וקרדמים. הם נפנפו בהם
בחמת זעם וקראו בגרון נחר. ראש העיר הטה און לשאגתם ונסה
להבין את מבקשם – אבל בليل הקוריאות והצעקות נשמע כרעש
אים ומחריש אונים שהליך וגבר.

ההמון המתגודד הבחן בדמותו של ראש העיר הנאכש בחלוון,
וחמתו התלקחה לשאים חדשים. אגרופים נפנפו לעברו בкус
והשאגות גבו. את את התלכדו הצריחות לקריאה קצובה שהרדה
ברעם מתגליל:

"מוות ליהודי –

מוות ליהודי" – –

ואז הבין ראש העיר את המתרחש...

גם עמנואל הבין זאת – והחויר פסיד: שני ה"עדים" ששלה
הפעם להזעיק את ראש העיר לטירתו הפיצו את דבר עלילת הדם

ברחבי העיר, ועתה התאספו הហמוניים המשלְחיםם למקום ה"פָשׁע"
ודרשו את דמו של עמנואל!

ראש העיר היה נבזה. היכיזד יודיע לאספסות המוסת כי הנער
חף מפל פשע, וזו לא הייתה אלא מלכחת שפה שהcin הcam
המראשע לקרבנו?

הוא נשא את ידיו להפטות את ההמון – אך הכללו רק הגבירות
את שאגתם והתקדפו בחמת זעם על השעריהם המוגפים. אי ממש
נורקה אבן, ואחריה נטה מטר אבני שפוץ את הזוגיות האבעניות
יקרות הארץ. ההמון לא חפץ בהספרים – הוא תבע את דם הנער!

ולפתח נראהתה מרכבה השועטה במחירות מן העיר לעבר הטירה.
היא עצרה ליד השערים הנעלמים – ומתוכה הגיחה דמותו הפתירה
של רבי שלמה גיקטילא.

שאגת הוהמוניים הפקה לצריכה נוקבת – עוד מעט ויעוטו על
הרוב היישן ויקרעותו לגזרים. ראש העיר הביט במחזה באימה
וצפה לרגע הנורא. מס' חומי מ' כבר כתרו את המרכבה
ופרצו לעבר הרוב –

אך הלה עמד זקור על מדרגת המרכבה והחובנן סביבו בשלוחה
אצילה. ההמון הביט בתדהמה על הדמות הגבורה העוטה לבן
– למען הפצנפת הלבנה והזkan האחו ועד לגלימתו הלבנה הארפה.
 הם הביטו ביראת כבוד ברמותו המרשימה – וקולם גוע ונאלם.
 הרוב נכנס בשערים שנפתחו לקרהתו, וראש העיר נצל את השקט
שהשתפר כדי להשמיע את פסוקו: "בני ערי היקרים! לא נפקיר
את הנער למשפט הוהמוניים משלחיםם – ועוד שעה קלה נחרץ את
דינו בבית המשפט שבעיר!"

קול שאגת שמחה עליה מתוך הקהיל, והם רצו במחירות לחתוף
מקום ישיבה בהיכל המשפט. תוקן דקות מעטות התרזקנה הגבעה

לחלוטין. נותרו בה רק עשב רמוס – ועדר עזים שהרות עזובות
לנפשן...

פרק ט"ז

הספרייה

רַבִּי שלמה נכנס אל הטרקלין. עמנואל קם על רגליו ביראת כבוד, והרב אפסו בחם אל לבו. הוא שמע מפיו את קורותינו, ונשא שבח לברא עולם: "ברוך הוא אשר האילך מלכחת הרישע, ואשר מלט את הקלה בלה מעליות הקם השפלה!"

"אמן" – ענה עמנואל בחם.

"הברכה נחפצת ממי" – הודיעו ראש העיר...

כלם הביטו בו בפליאה, והוא גאות לסביר את דבריו: "הבטחתנו לעזרך לנער משפט בתוך שעיה קלה –ומי חכם וידע את פסק הדין?"

"אך לczון חממת לך!" תיך רבוי שלמה, "ויהרי אתה היודע כי עמנואל שלנו יצא זראי בדין, והכمر יקע לדראון ולחרפה!"
"לא ולא!" מחה ראש העיר בחרפה, "הדברים אינם כה פשוטים!..."

הចהירה הפתיעה את עמנואל. בעיני הרב נצת זיק הבנה, וראש העיר הסביר: "אני אופיע בפני השופטים ואספר כיצד מצאתי את הפעם שרווע בפרטף החשוף, מתחוויס בשלולית יין ורגלו מחייבת

תחת חבית ענקית, ועמנואאל יספר כיצד הסתבה בראשו של הcamar וכמעט שנפל קרבן לעלית הדם שנrankמה למענו... אמת וניציב!
אך אז יעלו להיעיד שני האדונים הנכבדים אשר שמו בicode הcamar מזוהיר את ינסן מהתקרב אל הנער היהודי דושן רעתו – והיו עדים למרדף שערך עמנואאל אחר הרוצה המבhall... הם מהרו להזעיק את ראש העיר למקום הפשע –

ועתה מגיע תורו של הcamar למסר את עדותו...

הcamar יעד בשובועה כיצד מהר לרדף אחר שני הנערים ובicode מצא אותם לבסוף על שפת הנחל – הרוצה הקטן מTEL ארצה, והנער היהודי גוחן מעלייו ובידו מאכלת שלופה... ברגע האחרון הצליח הcamar המושיע להציל את הנער הקטן מיד היהודי האזר, ואף לכד את הפוישׁוּג והוא עמו אל המרפף, כדי לחפות לבוא השוטרים ולמסרו בידיהם למשפט צדק. אך היהודי הערמוני גיס לעזותו את פחות השטן והתגבר על הcamar הטוב, ולולוי הופיע ראש העיר בראש חיליו – מי יודע מה היה מעולל...

ובכן, רב נכבד, כך יעד הcamar הערמוני, ועודותו הרי נתמכת על ידי שני עדים מכבדים ומהימנים –

למי אפוא יאמינו השופטים: לנער היהודי הנצב לפניו כנאשם ומגנסה להציל את עורו בהטלה האשמה על האדם שלו – או לכmar מכבדר ולעדיו המהגנים?"

ראש העיר סימ את דבריו, ובחר השטרה דםמה כבזה.
עמנואאל היה המומ: הבהיר לו עתה בצוירה כה בוטה כי חיו נתונים בסנה אימה, והcamar עליל עדין לזכות במשפט ולהטיל שואה על הכהלה בלה...

רק הרב ישב זקור בכסאו והחיוך הרגווע לא מש משבתיו:
נאה דרשט, אדוני ראש העיר. אין כל ספק בכך שהשופטים

יעדיפו את גרסת שלשה הנזירים המהימנים והගונים על דברתו
של נער יהודי החשוד בונסיון רצח ! –

והדבר מזכיר לי סיפור עתיק, ששמעתי לפניו שנים רבות...

אבר עני הגיע אל העיר ברצלונה כשהוא רוכב על חמורו. הוא קשור את אפסר החמור לשער אחד הבתים ושם את פעמו אל השוק ההומה. לאחר שערכ את קניותו הדלות שב על עקבותיו – והנה שדר ונשבר: חמורו היקר נעלם ! האבר המשכן היה אובד עצות. חמורו הנאמן אבד ואיננו, והוא כלוא באסיר בעיר הורה והפטנרטה... התడפק האמלל על שערו הבית שאליו קשור את חמורו, ושאל את אדונו שמא הבחן בחמור היקר. אך הלה פרש את זרועותיו לצדדים במוחה של חסר אונים: צר לו, אך לא ראה כל חמור בספריבה, ואיננו יכול להושיע במאום : ולפתע נסעה באוויר נערית חמור עזה, והאבר הפטעה קרא בשמה: "חמור היקר, איפה ? אנה, אדוני – תרי החמור בחצרך. השיבנו לי ! "

אך בעל הבית נתן עליו בקולו: "אבר חצפן – האם אתה בוחר להאמין לחמור הנבער בנגד דברתי שלי ? "

ראש העיר פרץ בצווק רעם לשמע הטענה המשועש, ואלו רבי שלמה אמר בלבך ראש: "המעשה מצחיק או תה... ואתה נהג באותה דרך עצמה ! אתה מעניק משקל לעודותם של הכם ושני עדי – ואותם את אוניך מהאזור לבעל הדבר עצמו, לנער הרועים רקטן... אדרבה, העלה את ינסן על דוכן העדים ונשמע את גרסתו – וזו יסקרו כל הפיות ויאיש לא יטה און לדברי הבלע של הкамר הפטן וחבר מרעיו ! "

עמנואל לא חמש את עינוי מפני רבו הנערין, וכשיטים רבי שלמה את דבריו הטענת חיווך אשר על פניו הנער: אכן, סופו לזופות במשפט על אף הכל ! ...

גם ראש העיר הנגן בראשו ואשר בהערכה: "אשרי היהודים, שיש להם رب כזה! אמת, ינסן הוא מפתח לגור הדין במשפט: עדותנו תזכה את הנער, ואם לא יעדיר רשות עמנואל וידונו למיטה – והקלה תזכה... אף ינסן – נמצא בידי! אני הוא הקובל האם ייה הנער נוכח במשפט – או יעלם פalto בלוותה האדמה. هل אין?"

נער הרועים המבלבל התקין את מפטו מן הרב היישש לראש העיר המHIGH, בלי להבין מואה. הוא ידע רק זאת – שהוא משפט בכלי משחק במחלכים הנכזרים מביתו. בתחילת טעתו בו אדונו הפעם, ועתה ראש העיר המבשם...

"ובכן..." המשיך ראש העיר בשביות רצון, "בידי נתון גורלו של ינסן, ועמו חיו של עמנואל, ועתיקת של הקלה... ואני ארצה לינסן לעיר – באם קיבל תמורה מלאה: אני דורש שעמנואל יתלווה אליו לספרד, וייחדו נחשה את האוצר האגדי. אלו נגלה אותו ייחדו, ונתחלק בו בשווה" –

הרוב הפטיר, מהרhar: "מיד הבנתי שלך הוא חותר"...

עמנואל החוויר כסיד: זהה סחיטה בדם קר... לגרוד נער בזק לספרד הרוחקה, לזרעותיה של האינקביזציה הנוראה, כדי לחפש שם אוצר מסתורי ומפקפק – בתמורה להסרת איום המות מעליו ראשו באשמה עלילה חסרת שחר...

כמבعد לחילום מטשטש שמע את הרב עונה לראש העיר: "פאות הבעה העבירה אותך על דעתך... הידוע כי היהודי הנכنس לספרד מתחייב בונפשו?"

"עליו להכחיש את יהדותו!" פסק ואן לינדן באדיישות.

"אסור היהודי להכחיש לאומנותו", ענה הרב. "והאם ידוע לך,

כפי נוצרה הנסיבות בידו להסתתר בממלכה מעלה אף הוא על הפוך?"

"אפה משלחת את דבריך לריק", התעקש ראש העיר. "זמן קצר, ומהמשפט עומד להתחילה? מהי החלטתכם?"

"אפס לSEPARD! קרא עמנואל ברגש. "בכך אziel לפחות את בני הקהלה מעילית דם שפלה..."

"עליך לנשע", הסכים הרב באנחה. "חמי סכנה בספרד עדיפים על פני מות בטוח בהולנד!"

"בהתחלת!" הסכים ראש העיר, ועל פניו השתקף חיווך נצחון – "בוא, ינסן. אני נוטעם להיכל המשפט!"

הארבעה עלו למրפקתו של ראש העיר, ורבי שלמה העיר בדאגה: "המשפט לSEPARD מסכן עד מוד. השלטונות פוקחים עין על כל תיר ומבקר... יש לתקן מפע צזה לפרטיו, ואסור לערכו מתוק קלות ראש ופיזיות..."

אבל ואן לינדן התרזח במושבו ופרץ באזוזק רם: "חבל על מאכיך, רב ישיש... לא תניاني מפונתי! יש לי סבה נחרצת לבדור ספרד שתופת השם!"

בשביעות רצון מפלגת אמר: "הן ירוע לך שנבחרתי לראשות העיר בשל היומי גודול סוחרי התרבות בעירנו. מפת שודדי חיים אשר פגעה ברבים מעמיתה, פשחה על אניותי ועשורי הלק וגדר. אך עתה מתרגשת עלי צרה חרשה: שודדי החיים מוכרים את בזם בגנלי ספרד, ועמיתה גלו את השוק הוזל והנפשע הנה! הם החלו ליבא את סחורותם בדרך הבישה הספרד – בעוד ספרינו מטללות בערות הימים בשלהן חשופות לפגעי הגלים ורוחות. על כן אדרש מגילדה הפטנים ליפות את כמי ליצאת לSEPARD כדי להתחקות

בָּה אחר מkor הפליגנים המציגים את שוקה – ועמנואל יתלווה
אלי במשמעות זה ממשרתי..."

הרוב נד בראשו ונאנח בכבדות: "יש מרכם האלקים, וישיכם
לשלום"....

פרק יז

פסקת הדין

הם הגיעו להיכל המשפט, ועפניאל התקבל במטר חרפות .. ובאגורופים מונפים. טבעת הדוקה של שוטרים חצזה ביניהם לבין המן המשלהב, אולם מבע פניהם של השוטרים הבהיר היטב כי משימותם נכפתה עליהם מגבה, והם היו מוחים בחוץ לב להמן הזועם לכלהות את זעמו בגער היהודי האמא לדם הנוצרים.

בדי עמל עליה בידי ראש העיר להטוח את הקהיל הנרגז והנרגש, אולם משחצית בכח – גנות את המשפט ביד אמן. לאחר עדות קאירה של שני עדים הפמר שבסופה פרץ הקהיל בקריאות "מנות ליהודים" שהרעידו את האלים העלה את ינסן הקטן אל דוכן העדרים. נער הרועים גולל את סفورו בתמיות נוגעת לב, וסחט דמעות התרגשות ורחמים מן הקהיל. הכל עקבו בנשימה עצורה אחר מעלהיו של הפמר ושםו לשמע מפלתו המוחצת.

ינסן הקטן סים את סفورו, והשופטים יצאו להתייעצות. אבל הקהיל לא המtin להחליטם: הוא פבד את ינסן במטר מחייות כפים, וקולות התregsות והשתאות החרישו את האוזן. ההמולה שככה רק עם חזרתם של השופטים אל האולם. דממה מותחה ההשתarraה, ואב בין הדין הקרייא את פסק הדין.

הכمر הקע בתוכו חסר לב אשר בקש לחרחר ריב בין אונריה של המדינה המארחת – ונגזר עליו גירוש מיידי לספרד. עמנואל נקה מכל אשמה, וצין לשבח על גלי תושבה ואמן לב.

ואלו ראש העיר הנכבד הכרז פחווש האמת ומגן האזרחים! הוא שגלה את הפרשה והוציא את האדק לאור – ועל כן זכה ברכותו הפלחים של הכומר הגולה: באחזה רחבות הידים ובמרתק תניון, בעזים וביוונים...

עיניו ראש העיר הבריקו משמחה: "יונים צליות וקננו יין" – מלמל בהחפומות – "היש לך אשר גדול מזה?"

ההמון הצוהל קיבל את גור הדין בתרועת שמחה והתפרץ אל הבימה לשאת את עמנואל על כפים. הרוב עמד בפנת האולם והתבונן במחזה בתוגה.

הוא לא נטל חלק בשמחה. הוא ידע מה גביה המחריר ששלים עמנואל החף מפשע עברו זפיו: הוא יאלץ להפליג לספרד העיונית בחברת ראש העיר תאב הצע, ולחפש שם אחר אוצר נעלם. הוא נצל מחבל התליה –

כדי לחיות בצל מוקד האנקבייזיה...

רבי שלמה גיקטילא פסע לאטו ברוחבות אמسطרים הארץ. דמות בודדת, גבורה קומה ועתויה לבן. קול פסיועתיו הרהע על אבני המרצפת, מקלו נחש בחרגוניות, ומן פעם התחמלטה מחזוו אנהה בבדה.

"מגילות אל גלות גلتה יהודה", מלמלו שפתיו את קנט החרבן: מגולה ספרד העריצה נפלו ליריו של ראש עיר שבור חורש מזמות... והסכמה שנתן מתוך חסר ברה לשלה את הנער האשער

לארצָה שֶׁל הַאִינְקְבִּיזִיזִיה הנוראה, רְבָצָה עַל שְׁכָמוֹ, וְכָאַלוּ הַוּסִיפָה עַשְׂרֵ שָׁנִים לְגִילוֹ הַשָּׁב.

אֲבָל כַּשְׁהַגִּיעַ רְבִי שֶׁלֶמֶה לְשִׁכּוּנַת הַיְהוּדִים הַזָּדְקָר וְרוּקָע בַּמְקָלָה בְּחִזְקָה עַל הַמְּרָאָפָת. הוּא שָׁב וְשָׁגַן לְעַצְמוֹ כִּי רַב הַקָּהָלָה כִּמְזוּהוּ כַּאֲם הַמְשֻׁפְחָה:

אָסָור לוּ לְהַכְּנָע וְלְהַתִּיאָש –

עַלְיוֹ ?עֲזָד וְלִזְרָבָן, לְהַרְאֹת אֲמִין וּבוֹטָח :

כַּשְׁקָרְבָּ לְבֵית מְשֻׁפְחָת אָבּוּהָב, עָלוּ בָּאָזְנוֹיו קּוֹלוֹת הַצָּהָלָה שַׁבְּקָעוּ מִן הַדִּירָה הַדְּלָה. חִינָּק שֶׁל אַהֲבָה הַחֲפֵשָׁת עַל פָּנָיו, וְהָוָא עַלְהָה בְּמִדרְגּוֹת הַצָּרוֹת.

כַּשְׁגָנָנָס אֶל הַחֶדְרָה הַהוֹמָה, נִפְסָקָה הַהְמָלָה בְּחַטָּף. הַכָּל הַקִּינוֹו אֶת הַרְבָּה הַגְּעָרָץ בְּשִׁתְיִקָּה שֶׁל יְרָאת כְּבָוד, אֶךְ הַשְּׁמָמָה שְׁנַבְּתָה מְעִינֵיכֶם שְׁקָפָה אֶת הַרְגַּשְׁתָּם.

"הַזְּדוּ לְה' כִּי טֹב, כִּי לְעוֹלָם חִסְדָּו" – פָּנָה אֶלְيָהָם הַרְבָּ – "חִסְדֵּי ה' נִזְכֵּר, תְּהִלּוֹתָיו עִם יִשְׂרָאֵל" – צִטְטָת אֶת פָּסּוֹקֵי הַהְזָדִיה. הוּא נִגְשָׁ אֶל מְטוֹתוֹ שֶׁל רְبִי יַעֲקֹב וְנוֹכָח שְׁפָקָח עַינָיו. הַתְּעוֹרֵר מַעֲלָפָונָו. וְאוֹלֵי הַרְעָשָׁה הַעִירָוָה.

הַרְבָּ חִיךְ אֶלְיוֹ, וְהַזְּשִׁיט לֹא יָדו בְּבָרְכָה:

וְתִּשְׁוֹעַת צְדִיקִים מָה, מַוְשִׁיעַם בְּעֵת צָרָה –

וְיִעְזְרָם מְרַשְׁעִים וַיִּפְלַּטָם,

יִפְלַּטָם מְרַשְׁעִים וַיִּוּשְׁיעַם –

כִּי חִסּוּ בָּו !"

רְבִי יַעֲקֹב הַתְּשׁוֹשָׁה הַנְּהָן בְּרַאשׁו וְחִיךְ רְפוֹת. הַרְבָּ פָּנָה אֶל

הנוכחים ואמר: "זה היום עשה ה' נגילה ונשמה בו! ה' הפר את מזמת הפעם הרשׁע והציל מידו את רבי יעקב ובנו. קהלה כליה נחלצה מעילית דם אימה והפעם גרש בחרפה..."

למ"ש מע הדברים שבה העליות לשורר בחדר, והפתח הרב פג, אך בטרם תחדרה המלה מהר הרב ואמר: "אנא, סלחו לי לרגע קטן – רצוני לשוחח עם רבי יעקב ביחידות..."

החדר התרוקן פהרף עין. רק עפניאל ואמו נותרו בו לבקשו של הרב.

"סוף סוף שב השקט לשורר ביתך! נאנחה האם בהקללה. "אייז מהומה התחוללה כאן! וזאת, בשעה שיעקב מצוה על המנוחה..."

"ומכל המלה הרבה, כלום הבנעם במה מדבר?" שאל הרב בבית צחוק.

"רק זאת, שעפניאל היה בסכנות חיים ונצל ממנה בחסדי ה'" – ענתה האשה ולטפה באהבה את ראש בנה.

"אמנם כן" – נאנח הרב – "אך הוא עדין נתון בסכנות חיים!"

פרק י"ח

היבן האוצר?

רבי שלמה פתח וספר את השתלשלות הרוברים. היא ספר על – תככיו של המכמר ועל המלכדה שפרש לרגלי עמנואל כדי לגלוות את סוד האוצר ולגولיל עליו את אשמת עלילת הדם, תאר את הצלחותו של עמנואל בחסדי ה' – וڌוח על הסחיטה הנפשעת של ראש העיר: זכינו של עמנואל במשפט – תמיירת הפלגתו לספרד בעקבות האוצר...

מפני האם התמלטה צווחה והוא ספקה פפיהם ביאוש: "לספרד!" קראה בקול מר, "לזרועות האינקיזיציה? עמנואל שלי, נער לי, הזכיר, יסע לספרד – אל בלשי הכנסייה האכזריים, אל מדורות האוטו דה פה בפרוטות?"

אך בעלה נשא לעמלה יד רוערת ממכת חלייו, והאשה הבוכיה השתקקה בפתחותומיות.

הרוב החקרב למיטה וגחן אליו, להטות און ללחישתו.

"רבי קדוש", אמר רבי יעקב בלחישה רוטטה, "אני אוהב את בני עד מאי, אולם יודע אני כי אהבתך אליו איןנה פחוותה ממשלי... אם הסemapת שישע לספרד, הרי שלא היה כל ברחה אחרת – ואני מסכימים לנשעה! ברכתך תלווה אותו בדרכו, ברכתו כי ישוב בשלום לביתו..."

"ברכוֹתִי – וַתְּפַלֵּתִיכֶם", ענה הרב הישיש בהם. "אך גלה לנו רבינו יעקב היבן טמון האוצר הנכסף, כדי שעתנויאל ידע היבן לחפשו. ככל שימצאנו מהר יותר – יקדים לוחזר לביתו!"

חיוּך קלייש האיר את פניו של רבי יעקב: "האוצר..." – לחש לאטו "אבא לא גלה לנו מאיימת אודות האוצר! הוא לא שוחח עמנו מעולם על הרכוש הרב שהותיר מאחריו, ולא בכה את עשרו האבוד..."

פנוי הרב נפלו – ואולי אין כל אוצר, אולי יסעו לחפש אחר הרוח... האב שכוב בעיניהם עצומות, אגר כח: "תמיד שוחח עמנו רק בדברי תורה והשריש בנו יראת שמים", העלה זכרונות.

הוא בפה רק את חמי התורה והחסד שפכו בספרד ונגדו בשיא פריחתם... ולפנוי מותו קרא לי אבא, ואמר לי: "בני – לא רק חמי התורה נגידו בספרד, גם רכוש רב הותרנו שם... אבל אל تستכל בקנקן, אלא بما שיש בו!"

"בן, אבא", השבתי לו: הן זו היתה המורה שעמל להנחיינו כל ימי – כי לא הממון עקר, אלא שימוש הטוב שעושים בו, לארכyi אזכאה והחזקת תורה...

"בני", המשיך אבא ואמր, "כל דברי חכמיינו הם עולם מלא. חזור עליהם שוב ושוב, ובכל פעם יקבלו ממשמעות חדשה... זכר זאת איפה, בני, ואל تستכל בקנקן – אלא بما שיש בו!"...

"זוהי דמותו של אבי, ולאורה הריני הולך כל ימי! האוצר הדמיוני שהתריף את דעתו של הכمر והazziת את דמיונו של ראש העיר אינו קורץ לי כלל. כל זה אינו אלא קנקן ריק – וallow אנחנו מתחשים אחר התכן: תורה, ומצוות, וחנוך הבנים... מדות טובות ויראת שמים – רק אלו מהווים את האוצר האמתי!"

רבי יעקב סים את דבריו, והתנסם במאם. בחרר השתרעה

דממה. יש אףօא אוצר. הרבה הפעם את השקט, **באמרו**: "אשרי העם שאליו הם בנו... דבוריים המתאים לנצח של רבינו יצחק אבוחב, ולבנו של דzon עמנואל! זכר ואל תשכח", פנה אל עמנואל, כי הנך צאצא למשפחה מפארת זו, ועליך לשאת את מורשתה בגאון!"

"אמן", ענתה האם בעינים נוצחות, והביטה בבנה באהבה – ובדאגה...

"ובכל זאת, סבורני כי במלים אלו רמז לך אביך על מקומו של האוצר", אמר הרב, ושקע במחשבות.

את ימי הפתח הבאים חילק עמנואל בין בית הוריו לחדרו של הרב.

הרב לפיד אותו את הלוות קדוש השם...

הוא הורה לו כי אסור ליהודי להתחפש לאומנותו ואסור לו לכפר בה אפילו בדבר קל – אף לא במחיר חיו! משום שישנם דברים החשובים אף מן החיים עצם. האמונה בה' ובתורתו – דבר לא ישנה לה! אם ישאל עמנואל לאומנותו יהיה חיב להסביר דבר – יזכיר בגאון כי הוא יהודי הדבק בדת אבותיו בכל לבו!

הוא יודיע זאת ברמה אל מול תלני האינקביזציה ולנכח מדורותיה, ולא יחת מפני מרתפי האימים ומכתשי הุงנים!

עמנואל הבין אףאו מה רבה הסכנה שהוא עומד להקלע לתוכה, והתפונן בלב חרד לבאות. הוא בלה שעות ארפות ליד מיטתו של אביו, ושמע מפיו על המולדת העתיקה והאכזרית, על ספרד הרחוצה.

אביו ספר לו על העיר לה קורונה, ארחותיה וצביונה. הוא פאר לפניו את ביתם הגדול שעמד בסמווק לבית הנסחת העתיק

והמפאר, זכרונתו עלו ונאו בו. החיים היהודים התווספים, חיי תורה וגדלה, הជיטרו לנגד עמנואל במלא הדם. חיים של עולם שהיה ונגוז...

עמנואל היה שבי בקסמו של המתוארandi ולא שבע מלש מע, ואלו אמו המתערכה בדברים ואמרה: "אתה חולה ותשוש, יעקב. התרגשות אסורה عليك... אל נא תתאמץ..."

"הזכרון נוסכים بي כח", השיבה בחיווק לאה. "עמנואל חיב לחזור לספרד, ועליו לדעת מה מצפה לו שם... ואם יהיה ה' בעזרו, יצא לך אף לגלות – "

"את עקובתי של אחיך", השlimה האם. על האוצר כלל לא חשבה.

"חלילה!" הזכיר האב.

ראובן, אחיו של רבי יעקב, היה תינוק פעוט בעת הגירוש ולא היה סכוי שיוכל לעמוד בתקלות הדרכך. לכן נמסר לאמוון למשפחה יהודית שנאלצה להשאר בספרד משם שהיתה מטפלת בהורים זקנים ותשושים. המשפחה המירה את דתה למראות עין ונורתה בספרד האנזרית, חשופה לאימי האינקבייזציה.

אמו של עמנואל חשבה שבעלה חףן לגלות את עקובתי של אחיו האובד, אך רבי יעקב התחלחל לשמע הרעיון: "חלילה ומס! אם יחשוף עמנואל את זהותו של אחיו ימיט הדבר אסון על ראש שנייהם גם יחד... האינקבייזציה האורורה שומרת את צעדי האנושים, ובולשת אחריהם בשבע עיניים!"

" נכון הדבר. אך מהו הדבר שקיים כי יעלה בידיו לגלות?" האם חושב בעלה על האוצר האבוד!

"אולי יגלה את ספר התורה היקר שהשאנו אחריינו בספרד..."

ספר תורה זה היה גאות הקהלה כליה. הוא נכתב בידי סב-סבי, רבנו יצחק אבוחב הראשון, בקדשה ובטהרה. הפתח היה יפה להפליא, ואותיותיו הבהירו ממש בבעת כתיבתו... ספר התורה של רבנו אבוחב – כך נקרא הספר הנערץ בפי כל, וממי שזכה לקרוא בו ניחש לו הדבר לבוד! בעת הגירוש חיש אבוי כי הספר יرتبط בימי חיים והפתב הקדוש ימחה – ואולי אף יטבע עמו ייחד ויאבד במלחמות האוונוס. על כן החביא את הספר הקדוש בביתנו, והצטער עליו כל הימים". שעול צרוד קטע את דבריו. בקשי סים.

"אולי, אולי יזכה עמנואל לגלותו, ולגאלו מגילותו..."

"אשתדל, אבא", הבטיח עמנואל בחם, ונהם מהרה להגיש מעט חלב עזים חם לשפט החוללה.

ביום השלישי נקרא עמנואל אל הספינה.

הוא נפרד מהוריו בהתרגשות, והלך לבית הרב לקבל את ברכתו. אולם הרב לא נפרד ממננו לשולом: הוא עטה את מעילו הלבן, אחז ביד עמנואל ויחדו פסעו אל הנמל. הוא ליה את עמנואל עד לככש הספינה, שם הניח את ידיו על ראשו וברכו בהתרגשות בברכת כהנים.

עמנואל עלה אל ספון הספינה והשקייף מטה אל הרץ ההורמה.

בין המונחים הטרורדים והעמלים הזרקה לעין דמותו הפתמירה עצויה הלבן של הרב – ולידו נצב זוג נוסף שנשא עיניהם אל הספינה.

דמעות התרגשות הציפו את עיני עמנואל: היו אלה הוריו – אביו קם לראשונה מפתח חליו כדי להפריד מבנו האהוב, ולנפנוף לעברו יד נשואה לברכה...

עמנואל נשא אליהם את שתי ידיו ולבו על גדותיו. הוא

ח'ש כי שוכן אינו בזיד במשמעות המסקן – ברכותיו של הרוב ותפלתם של הוֹרִיו ילוּו אוטו בכל דָּרְכֵיכו !

עגן הספינה הורם, המפרשים נמתחו והספינה גלשה בעדינותו למרחבי חיים הפתוחים.

דמוייהם של שלושת האנשים היוצרים לו כל פה הלכוי וקטנו, והעיר התקטנה והתגמלה עד אשר נעלמה מעיניו.

ואו ח'ש עמנואל ביד מגשמת הנוחית על שכמו.

ראש העיר עמד מאחוריו וגהץ לעברו בראשות –

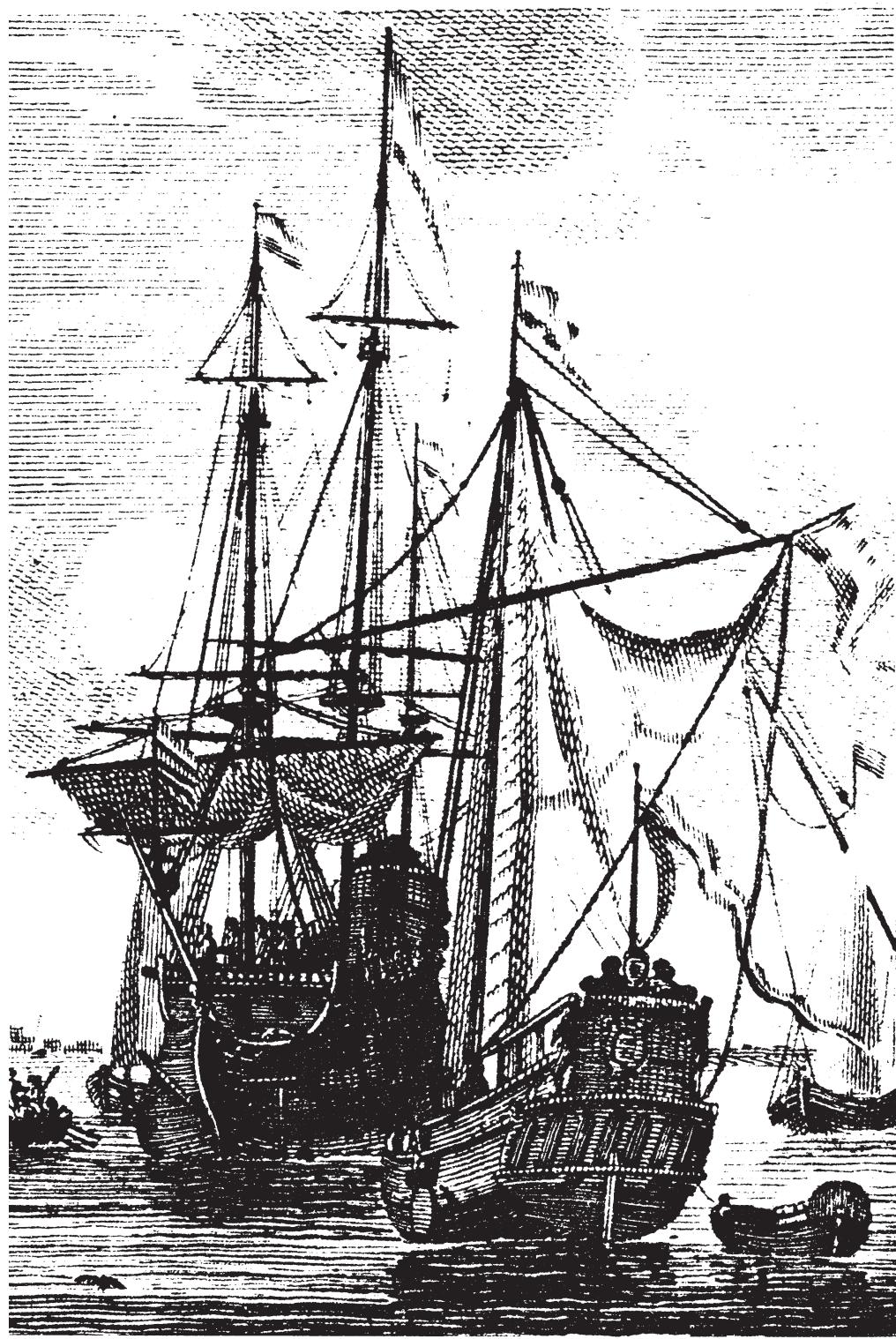
"זהו זה, בחור –

עבשו אתה بيدي – ואני רוץאת את

האוצר !"

חלק ב'

ספרד

פרק י"ט

קבלה הפנים

ל אחר שני ימי הפלגה נפרשה לפנייהם העיר הספרדית לה קורונה – "הפטר".

המוני ספינות סוחר גדרו את הנמל הענק, וסביבו השתרעה העיר בחצי קשת עגלה. בתי הלכנים הבוהיקו בזוהר חממה והתחtroו לבן המפרשים שנמר את מימי המפרץ. המזווה קיה מרהיב

ומושך לב: עיר שוקטת ורוגעת השוכנת בפתחו של מפרץ שלו... אך מה רוחקה היתה התרומות זו מן המזיאות הקרה! הפחד ושלטונו האימים הטילו את חתמת על העיר הפורחת, ומלווה בה באכזריות נקשה!

הספינה עגנה בנמל ונקשרה אל המזח, ואולם איש לא הרשא עדין לרדת אל החוף. הכל נצבו על הספון, והמתינו לבקרים של נציגי השלטון.

שני אנשים עלו על כבש הספינה, פקיד המלך בבריגדו הגדורים וכמר קודר לבוש שחורים. ואן לנגן פסע קדים וקיבל את פניהם בהכנע.

"אתה בעל הספינה?" שאל הפקיד.

ואן לנגן הנמן בראשו. הוא זכר את השפה הספרדית מניהם בהם שלטו הספרדים בארץ.

"ומתי מטרת בקרים בממלכה?"

"ברצוננו להדק את הקשיים בין יבאני הולנד וספרד", ענה ואן לנגן, ומהר לשנות מחיקו צורר מסמכים, המלצות ויפפיות.

"את המסמכים תציג בפני מושל העיר, זהו תחום עטוקו". מהר הפקיד לומר. "אתם נתנים מעטה מהות חסותו של מלכנו המרומם ותיכבים לציית לחוקיו" –

"– ולחייב הנסיכה!" נכנס הפעם לתוך דבריו.

הכל נפנו לבית בפעם. פרצוף הקודר עטה ארשת חשיבות והוא דקלם בקול חזק: "המלך מושל ספרד, והנסיכה מושלת ספרד ובמלך... ספרד הנוצרית נקייה מכופרים: הייש ביניכם יהודים?"

"לא!" מכר ונן לינדן להшиб.

הפעם נמן בו מבט נוקב והכריז: "יהודי הנכנס לספרד ישற על המוקד, ונוצרי המחפה עליו יدون אף הוא לשרפה!"
וآن לינדן אשר את הדברים בגין ראש, ופנוי חורגת.

הפקיד והכمر עזבו את הספינה בגאון, ואנשיה הורשו לדרכ אל החוף. וآن לינדן נשם לרוחה. הוא חש כי הכמר ישאל כל נוסע לדתו – וזו יצחרר עמנואל בגאניה על ידהותן.

אנו היו היהת הספינה מגרשת מן הנמל הספרדי, וכל תכניתו הייתה עליה בתהו....

וآن לינדן ועמנואל שמו את פניהם למעונו של המושל. לשפטו שכנה בבית נМОך וצנווע, וראש עיריית אמסטרדם חפש סביבו לשוא את הפאר וההדר שעטרו את ארמון העירייה בעירו... רצפת האבן החשופה לא רפיה בשטחים, וקול צעדייהם הונעיק מחדרו את המושל בכבודו ובעצמו. היה זה אדם קשיש שפניו מביעות טוב לב, אך עיניו מראות בחזרה, ופוזלות לכל עבר... הוא לחץ את ידים בלפייה אייתה, אבל נימה פחד נמהלה בקולו כאשר שאל למבקשים. היה זה שלוב מוזר של שרה וחרדה...

ראש עיריית אמסטרדם הציג את עצמו בחשיבות, ותמה בקול על סדרי השלטון בספרד. הן לא יתכן כי עיר נמל חשובה כליה קווינה תשפֵן את בית העירייה במעון מזח, בבניין זעיר השוכן ברחוב צְדִיק... לא יתכן כי המושל יצא לבדוק לקרה הבאים, ולא יקר בצד משרותים...

"הנה, באמסטרדם, למשל..."

"באמסטרדם הכל אחרת", אמר המושל במחירות והביט סביבו בחשד לראות אין שומע – "כאן מושל המלך הוא רק פקיד

זוטר... מושרדי העיריה האמתאים אמנים שוכנים בארכמן מפואר
במרפכו העיר –

במושרדי קאנקבייזיה" – –

עתה הבינו השנים את מבטיו המבוקלים והעצובנים של המושל
החבריב, חמי בצללה של הכנסייה הנוראה!
ואן לינגן ספר לו על אגדת היבואנים ההולנדית החפוצה לשטח
פעלה עם יבואי ספרד, לעוזד את הסחר המשרות בין הארץות
ולhalbם יחדו בגע שודדי הים.

המושל שקע בקריאת המסתכים ומכתבי הಹמלצה שהגשו לו
בידי ראש העיר, וקדם את הרעיון בברכה. הוא הבטיח להם כל
עוזה שתדרש, ואף מסר להם את כתבות הפרטית – דלתו פתוחה
בכל עת לקידום הסחר והבנייה בין שתי הארץות –

"זואת, פמיין, בתנאי שהדבר יקבל את ברכתה של הכנסייה",
הוסיף במחירות, כשייננו מראות...

ואן לינגן יצא מן הפגישה נרעש ונפעם:

"נורא ואמים", לחש לעמנואל, "אם המושל כה ירא וחרד מן
הכנסייה ושלטונה, מה רב פחדם של היהודים!"

פרק כ'

ברשות האינקבייז'יצה

הם המשיכו בדרכם ונקלעו לשוק ההומה. דוכני הרוכלים גדרשו את המדרימות וכל התנועה החנהנה בתונך. אנשים ועגלות, חמורים וכרכרות התרגשו והתערבלו ופלסו להם דרך בדי עמל כשחם מתחככים אלו באלו, נחבלים ונחבטים, נחסמים ונחפפים, במערבלת מצרחת של תנועה מבולבלת. ראשם הסתחרר מן הצעקות והגערות ומזרמת הרוכלים, וגופם כאב מדחיפות האנשים ומטענים. הם טלטלו בידייהם כהמון בסערה ובקשו להחלץ מן הhamla הדוחסה – אך לשוא.

"שעות יעברו עד שנצליח להחלץ מכאן!" צראח ואן לינדן בקול רם, כשהוא מנסה לגבר בקולו על הרעם הנורא. אבל הוא טעה –

מיישחו נפק מבין הקומון הקולני ופניהם אל ואן לינדן בספרידית, אך דבריו נבלעו בהמלה הרבה. אז אמר הלה מלה אחת – והיא הובנה היטב, למורות שנאה מרחה בלחישה: "איןקבייז'יצה" ...

פניהם של עמנואל חורו והוא הביט סביבו למצא דרך האלה, אך שני גברתניים עמדו מאחוריהם וחסמו את דרך הנסיגה. הם נפלו בידי בלשי האינקבייז'יצה הנוראה!

המלה המפחידה והפחזה המפר שאל אורה מקפים בבלשי

הכנסיה פעלנו נפלאות: ההורן סטה מהם מפני מגפה מדרגת. נחיל האנשים זרם משייען עבורייהם והותירם בפרקדו כדי בודד בלבד נהר גוזעש...

הם נחרפו בידי הבלתיים ושבו על עקבותיהם כשההורן מפנה אותם דרך בבהילות וברוחת. עד מהרה הגיעו לכפר רוחבת ידים שעלייה חלש בנין רחוב וקוורר – מטה האינקבייז'יצה בעיר לה קורונה.

בקומה הראשונה היה אולם המבואה ולשכות המשפט, בקומת השניה החמקמו המשפטדים השונים, ובקומת השלישית שכן הארביון הענק שהכיל מידע מפרט על כל אורה בעיר, מעשו ומחדלו...

אבל עקר הפעילות בבניין התחילה דוקא במעטמי המרתפים שמתחתיו. שם, בניקיון מנהרות אפלות ובמbowci פרוזדורים מפותלים, שכנו חדרי הענינים ותאי הפלא הטעובים.

החוואר נכנסה לאולם הכנסה. האדם שהלך בראשה נגש לכמר בחוש ולחש באזנייו משפט קצר. הלה הנהן בראשו ורמזו להם לבוֹא בעקבותיו.

הם נכנסו למסדרון אפל, והחשכה הלכה וגברה בכל שהתקדמות בו. קול צעדייהם נענה בהדר עמוס שחזר מן הפתלים הארץים, כשהיא מלאה בצעקות שבר חלשות שבקו מערבים. המכמר פתח לפניהם דלת מתקת בבדה, והם נכנסו לאולם ענק וקוורר.

עמנואל התבונן סביבו בביטחון. בקיר מולו נעצרו מספר לפידים שהפייצוי סביכם נגזהות אש מתערבלת בעשן ויוצרו נגה ארדמד – שחורת, צבעי אבל ודם. לאורם ראה בימת עץ מגבהה ועליה מכמר לבוש שחורים. ברדס גלימתו היה משוכן על ראשו ומוריד על פניו. שני חורים עגולים נפערו בברדס המפחים ומאתרייהם נבטו שתי עיניים בוערות.

"ברוקים הבאים למעון האמונה" – נשמע קול עמוס מן הברדס.

להפתעתם הרבה דבר האינקבייזטור הולנדית!

"זוהי אף חקירה שגרתית, ואני נבחרתי לנחל אותה מכיוון שאני שולט בשפתכם. בבואכם בספרינה קדם את פניכם שליח הכנסייה ופנה אליכם בספרידית. איןנו בטוחים כי הבנות את דרכיו, ועל כן אחזר עליהם בשפתכם: האם מישחו מכם יהודי?"

דממה עמוקה השתרעה, ואז אוזן ואן לינדן עז והצahir בקול חניך:

"לא.. אין עפני יהודים..."

הכمر שתק לרגע, ואז שב הקול העמוס לעלות מתוך הברדס

"אתה מצהיר זאת בפה מלא, למרות שידיוע לך כי יהודי הנקנס לספרד נדון לשירה על המזקה – והוא הדין לנכרי המפה עליון. שניהם ישרפו חיים!"

וآن לינדן החoir, אף הנהן בראשו.

"יפה", השיב הכمر. "שמענו את דבריך, אבל הבוחר הנאכט לצד יכול לענות לי במו פיו – בהא אשמע מפיו כי הוא נוצרי נאמן!"

עמנואל היה חום. הוא נקלע למילכחת מות – אך זכר את דברי רבו הנערץ, כי אסור לו ליהודי להתחחש לרתו ואפליו במחירות חיו. ذات האמת הנצחית יקרה לאין ערוך מחי הרגע החולפים. רבבות יהודים מסרו את נפשם על קדוש השם בגאון!

"אני מחייב עדין לתשובה", הזפיר הכمر בקול רם.

עמנואל הישיר מבט אל הדמות השחורה וצטט בקול בוטח את

דברי הכתוב הנצחיים: "עַבְרִי אָנֹכִי, וְאֵת ה' אֱלֹקִי הַשְׁמִים אֲנִי יִרְאָ - אֲשֶׁר עָשָׂה אֵת הַיּוֹם וְאֵת הַיּוֹבֵשָׁה" -

באולם השתרעה דממה עמיקה, שהפרעה רק בקול פצוף
של הבות הלוידים. אי משם נשמעה ועקה יסורים עמו מה שגחלשה
וגורעה.

הפעם הפעם את הדממה: "זהו מפנה חשוב בחקירה", הכריז
בחגיגות. "סבירני כי נתן לומר, שלפני נצבים עתה יהודי מסתפן
- ונוצרי שחפה על מעשי..."

זהו שלל נכבד עד מאד ! בהחלטת...

פרק כ"א

החקירה

שְׁפִתוֹ שֶׁל וָאָן לַיְדֵן רַטְטוֹ, וְהוּא בָּרָע עַל בָּרָבִיו לְבָקֵשׁ רְחִמִּים : מִן הַכָּמָר עוֹתָה הַבָּרְדָס, אֲךָ הַלָּה הַרְעִים עַלְיוֹ בְּקוֹלוֹ: "קֹומַעַם עַל רְגָלֵיךְ! דֵין הַכְּנִסִּיה הַוָּה חַלְטִי וְנַחֲנֹן –
הַמּוֹקֵד מִמְתַּיִן לְךָ!

הָאָם הַנָּקֵד פּוֹחֵד מִן הַלְּהֻבּוֹת? הַרְיַנִי מְבָטִיחַ לְךָ, כִּי כְּאֵשֶׁר
תִּסְתּוּבֵב עַל גָּלָגָל הַעֲנוּvioּים תִּחְלַל לִמְדוֹרָת הַמּוֹקֵד שַׁתְּגַאַל אֹתָךְ
מִיסּוּרִיךְ!..."

"גָּלָגָל הַעֲנוּvioּים?!" זַעַק וָאָן לַיְדֵן בְּבָעֵתָה, "מַדְועַ אַקְשָׁר אָלָיו?"
הָהוּ! הַכְּנִסִּיה מִעֲנִינַת עַד מָאֵד לְגָלוֹת מַדּוֹעַ סְכָנוֹ שְׁנִי אֲנָשִׁים
אַתְּ חַיִּים וְהַתְּגַנְּבוּ לְאַרְצֵנוּ. מַה הַנִּיא אַתֶּכְםַ? לְהַסְּפִּיכְנַ בְּמָנוֹת אִים?
מַה חַפְשָׁתָם בְּסִפְרָד?!"

אִם תִּגְלֹו לְנוּ מְرַצּוֹנֶכְם – נִיחָא. אֲךָ אִם לֹא – יִשְׁלַׁמוּ אִמְצָעִים
מִשְׁלַׁנוּ לְגָלוֹת זוֹאת..."

הָוּא מִשְׁךְ בְּחִבל עַבָּה שַׁהַשְׁתַּלְשֵׁל מִאֲחוֹרִיו, וְהַיְלֹון הַשְׁחֹר
שַׁלְשְׁמָאַלְוָו נְגֹול לְאַטוֹ.

לְאוֹר הַלְּפִידִים הַעֲשִׂニִים נִגְּלָה לַעֲינֵיכֶם אוֹלָם גְּרָחֶב, וּבְמַרְפָּצָו
הַזְּדָקָר גָּלָגָל הַעֲנוּvioּים הָעֵנק. מִן הַתְּקִרְבָּה הַשְׁתַּלְשֵׁל אַנְקוּלִים וְאַזְקִים,

ומן הרצפה צצו מכיםרים שונים וממשנים. עמנואל לא ידע מהו תפקידם – והתפלל בלבו שלعالם לא ידע זאת...

"אם לא תגלו לי את כל האמת על מטרת בואכם לספרד, אאלץ להשתמש בכל אלו: האחד אחרי השני, يوم אחר יום..."

לפניהם הקדושה סבלנות אין קץ – איש לא עומד בפני מכיםרי העוניים" –

וآن לינדן חזר פסיד, וקיל בלבו את רעיון הנמר לגרד עמו את הנער היהודי לספרד לתרור אחר האוצר. הוא לא הביא בחשבונו מות על גלגל העוניים ופזר אפרו על מוקד האינקביזציה... מוטב שישיגר לכמרא את סוד האוצר האבוד, ויחסוך עצמו את זנעות העוניים! הוא פצה את פיו לגול אט ספورو – ואו שמע לפתח את קולו החדר של עמנואל. קול רם ומצוחה: "שתק, וآن לינדן – שתק, ואל תאמר מאומה!"

וآن לינדן הביט בו בפליאה, אך עמנואל החעלם ממנו וננה אל הכמר בבטחה: "אני טובע לעמוד בפני משפט האינקביזציה, בטרם ינקטו בפלינו בעוניים!"

צחוק פרוע עליה מן הפרדס: "משפט האינקביזציה! ... מה יועל לך הדבר? והרי למחמת היום תמסרו שוב לידי, ועונייכם יגיבו בכפלים!"

"לא ולא!" השיב עמנואל, "טעות בידך! אני אטען בפניהם כי אין להם כל סמכות לשפטנו! האינקביזציה מפקחת על הנוצרים מטעם הכנסייה. היא בולשת וחושפת את האנשים שאינם דתיים בדתם החדש. אבל אני אינני נוצרי, וסמכות האינקביזציה לא חלה עלי כלל! בהכensi לספרד עברתי על חוק המלך – ועלי להשפט בפני המושל הפועל מפחו!"...

"ומה פרויה מכה, יהודי נקלה!" התפזר הפעם, "זהרי גם המושל יגור את דיןך לשרפה, על פי חוק המלך!"
"אמת הדבר – אך למושל אין חכמי ענוים שטנים! ומלבד זאת מסורה בידו הסמכות לחן אותנו עקב מעמדו הרם של ראש עיר זרה, ומשום גילי הצעיר..."

מפעמי הברדס עליה חרוחור של זעם וחרון אין אוניהם: "פקח אתה, יהודי!" אמר המכמר והPsiל בחטף את הברדס שפפה את ראשו – ושני האסירים נבעתו: לפניהם התגלו פניו המעודות מהמה של המכמר הספרדי מאנטטריד!

"זו הפעם השלישית שהגענו היהודי מסכל את תכנית! סגן בкус מבין שני..."

"מה מעשיך כאן, במשבצת האינקיזיציה?" פמה ואן לינדן כשהיא קם לאטו מפrieveת התחנונים, והכמר המתקפל פתח בספרור קוווטיו: הוא גרש מהולנד בביטחון פנים ובחרפה – וחתך במולדרתו בכבוד מלכים ובתולה. המלכדה הנוראה של עליית הדם שהיתה אמורה לגרום את גירוש היהודים מהולנד, העלה את קרנו בענייני שליטנות הנסיכה. הם העלו על נס את תחבולותיו ותשתיו, וניסו לו לשירות האינקיזיציה הנוראה המשתקת על תככים ומוזמות, ענוים וחסר מצפון..."

הוא בקש לשרת עירו לה קורונה, פון שטפן להיות בקרבת האוצר הנכס – ומשום שהכיר היטב את אפיו של ואן לינדן, וידע כי יגרור עמו את עמנואל לספרד כדי לבחש את המטען האגדי.

הוא צפה לבואם בכליזון עינים!

הכשלון הזרוב שגילה מיד עמנואל רדף אותו, וההיסטוריה האימה שהסבה לו רגלו השבורה הזקירה לו תמיד את השעה האימה

שבליה במרקם היחסוק פְּשָׁהוֹא טוֹבֵל בְּשִׁלּוּלִת הַיּוֹן וּרְגָלוֹ מְחוֹזֶה
מְפַחַת לְחַבִּית הַעֲנָק.

הוא נשבע לנكم בעמנוואל עד תם. הואיל אותו בשאך
תקרכך כף רגלו על אדמת ספרד, ויקשר אותו במזידיו אל גלגל
הענקיים. בכך יוציא ממנו את סוד האוצר, וימשיך לסובב את
הגלאל עוד ועוד, כשהוא משתפר מזעקות הכאב...

בקerro של יום זה היה הפעם כה קרוב למושג נקמתו... הוא
התבשר כי ספינה הולנדית עוגנה בנמל וראש עירית אמסטרדם
ירד מספונה בלוניה נער צעיר – והורה לעצם ולהבאים לפניו.

ועתה, כאשר הגיע הרגע המיחל ועמנואל נפל לידי האכזריות,
כאשר חזו נקמה האימה עמד להתגשם וסוד האוצר כמעט
והתגלה לו –

קם הנער השנון וסכל את תוכניתו המשלמת!

"מ אין שאכפת את הרעיון המבריק הזה, שלאינקביזיה אין
סמכות להתעלל ביהודים?" שאל הפעם המאכזב.

"רבנו הקדוש גלה לי זאת – רבנו שלמה גיקטילא!"

פרק כ"ב

הַקָּנוֹנִיה

"הֲבָה נִבְחַן אֶת מִצְבָּנוּ", אָמַר הַפֶּמֶר בַּהֲשֵׁלֶמה: "אַנִּי מֵפִיר בַּעֲבָדָה הַמִּצְעָרָת שֶׁהַתְּחִמְפְּקָתָם מִנְקַמְתִי. אָמַנָּס בַּיִדִי לְהַסְגִּיר אֶתְכֶם לִידֵי הַמּוֹשֵׁל, אָוָלָם הַאוֹצֵר הַתְּחִמְפָק מִידִי לְבַلִּי שׁוֹב, וַיַּתְּכַן שַׁאֲר אֶתְכֶם תִּמְלְטוּ בְּלֹא פְּגַע – בָּאָמֵן יְחִלִּיט לְחַן אֶתְכֶם וַיְגַרְשֶׁכֶם מִן הָאָרֶץ"...

חִיּוֹק שֶׁל זִיהוֹת עָלָה עַל שְׁפֵתי הַמּוֹשֵׁל, וַהֲכָמָר נִתְּן בָּו מִבְט מֵכְמִית –

"אַךְ לָעֵמֶת זוֹאת, חָשַׁבוּ הַיְיטֵב מִה יַעֲלֶה בְגַוְרַלְכֶם אֶם תַּסְגָּרוּ לְמוֹשֵׁל: עֲדַיּוֹ נִשְׁקַרְפֵּלְכֶם סְפֻוִי סְבִיר לְעָלוֹת עַל הַמּוֹקֵד – אַךְ גַם בְּמִקְרָה הַטוֹב תִּגְרַשׁוּ בְחִרְפָה מִן הָאָרֶץ! וְהַאוֹצֵר, אָתוֹ מִטְמַזֵּן אָגְדי שָׂקוּיִתִם לְחַשְׁפֵּן – יִשְׁמַט מִידְכֶם פְּחָלוֹם שְׁגֹגֹז, וְכָל הַסִּתְכְּנוֹתֶיכֶם הַיְתָה לְשֹׁוֹא... בַּיִדִי לְחַסְךְ מִכֶּם אֶת הַסְּבָנָה שַׁבְמַשְׁפַט הַמּוֹלֵךְ, וְלַהֲצִיעַ לְכֶם עִסְקָה הַוְגַּנְתָּה שַׁתְּסַפֵּק אֶת רְצׁוֹן כָּלָנוּ: אַנִּי מוֹקֵן לִקְבָּל אֶתְכֶם תְּחִת חִסּוּתִי וַיְלַפְּרַשׁ עַלְכֶם אֶת הַגָּנָת הַכְּנִסִּיה – בָּאָמֵן תִּשְׂתַּפְנִוְוּ אַוְתֵי בְּאוֹצֵר הַגָּנָסָף וְתִמְסְרוּ לִיְדֵי אֶת חַצִּיו!"

עָמְנוֹאָל הַנִּיד בְּרִאשׁוֹ לְשָׁלֵילָה: הוּא בָּחר לַהֲשִׁילֵךְ אֶת יְהָבוּ עַל קְבָלַת חַנִּינה מִיד הַמּוֹשֵׁל הַחֲבִיב וַיַּחֲל בְּלֹבֶוּ לְגַוְרֵישׁ מֵהֵיר מִאָרֶץ הָאִיםִם. הַאוֹצֵר לֹא עָנַן אֹתוֹ כָּלָל... לְהַפְּךְ, הוּא חָשָׁד

בכمر התקכן, שלאחר גלווי האוצר לא יסתפק עוד בחציו אלא יTEL בחזק יד את כלו, וזה יתפנה לנוקם את נקמתו בעמנויאל שנוא נפשו!

אבל ואן לינדן שמח על ההצעה כМОצא של רב! היה פתחה לפניו את הדרך לגלווי האוצר האגדי בחסות הכנסייה – וטמנה בחבה את המוצא המכבד להמנעות ממשפט. הוא לא ירעוד עוד ממדורות המוקד, ואף לא מגויש משפט ומעלב...

"נפלא" צהיל הכמר לשמע הסכמתו הנלהבת של ראש העיר. התבוננה חוגגת אפוא את נצחונה! אנו מאחדים עתה למען המשפטה המשותפת. הבה נשכח את היריבות העתיקה ונתלבס בשותפות אמיצה!

אני אמסור לרשותכם את בית משפטת אבוחב המחרם כדי לפתח בו את סניף אגדת היבואנים ההולנדים. כך תוכלו לחפש את האוצר באין מפריע... הבית יעמוד מתחת עינם הפקואה של אנשי, והם יזעיקוני עם גלוויו של המשפטן. אל לכם לנשות ולהעירים עלי: אם תנסו לחמק עם שליכם מבלי לשפטני בו – כי אז יחרץ גורלכם!"

הנמייך קולו, ואמר במשמעות סוד: "וילבטוף, הקיוניה בדרכך חילקת האוצר תשאר בגדר סוד כמוום! איש מאנשינו האינקביזציה אינו יודע את הסבה למעצרכם, ואני היחיד המבין כאן את שפטכם... אל לאיש לדעת את אשר הסכם ביניינן..."

היא שב וחייב לראשו את הברך השחר וקרקש בפעמון שעלה שלחנו. שני כמרים הגיעו במורצה, והכמר פנה אליהם בספרדית שוטפת. אחד מהם עזב את האולם, ואלו השני הורה לואן לינדן ולעמויאל להלצות אליו.

פרק ב'ג

הרצתחת ו גם ירשת

וְרֹאשׁוֹן הַשָּׁמֶשׁ הַעַזׁ הַכָּה בְּעֵינֵיכֶם בִּבְרַק מִסְנוֹרָה, לְאַחֲרַ שַׁהְרָגָלוּ
לְעִמּוֹם הַלְּפִידִים הַחְשִׁיקָה. הַאוֹיר הַחֲפֵשִׁי שְׁבַחוֹן וְהַרְגְּשָׁת
הַמְּרַחֵב גָּרָמוּ לְעַמְנוֹיאָל סְחָרָחָת עָזָה וְהָוָא חַשׁ כְּאָלוּ הַעוֹלָם
מִסְתְּוֹבֵב וְחַג סְבִיבָוּ. שְׁפָתָיו דּוֹבָבִי תְּפִלָּת הַוֹּרִיה חֲרִישָׁת לָהּ עַל
נֵס הַצְּלָתוֹ: רַק כְּפֻסָּע הָיָה בֵּינוֹ וּבֵין גַּלְגַּל הָעָנוֹנִים הַנּוֹרָא הַמְּפָעֵל
בַּיָּדֵי הַכָּמָר שָׂוָאָר הַגָּקְםָ!

הֵם פָּסָעוּ בָּעַקְבּוֹת הַכָּמָר וְהַהֲמוֹן סְטָה מַדְרָכָם בְּפַחַד מִהוּל
בְּסֶקֶנּוֹתָה. הֵם חָלַפוּ עַל פְּנֵי הַשִּׁיק הַהוּמָה וְהָגִיעוּ לַרְבּוֹ מְגֻורִים
שָׁלֹו. הַבְּתִים הַנְּאָים שְׁלָצָדי הַרְחֹוב הַיּוֹ מַקְפִּים בְּגָנוֹת נָוִי מְרַחֵבּוֹת
עַיִן, וּמַעֲצָבִים בְּעַשֶּׂר מִזְרָחֵי מִצְעָצָע: כְּנִיסּוֹת מִקְשָׁתּוֹת וּחְלֹנוֹת
עַנְק צְבָעָנוֹנִים – מַפְשֵׁס כְּאָלוּ הַעֲתָקוּ מִתְאֹורַו הַחֵי שֶׁל רַבִּי שְׁלָמָה
גַּיְקְטִילָא בָּאָזְנִי תְּלִמִּידָיו בָּאוֹתוֹ יוֹם סִופהּ בָּאַמְסְטְּרָדָם הַרְחֹוקָה...

גַּעֲגּוּעִים עָזִים תִּקְפּוּ אֶת עַמְנוֹיאָל כִּאֵשֶׁר נִזְבֵּר בָּרְבוֹ הַגָּעֵרֶץ
וּבְחַבְּרֵיו הַשׂוֹקְדִים בְּשִׁעה זו עַל לְמִידָם. הָוָא נִזְבֵּר אֶבְיוֹ הַחֹזֶלה
וּבְאַמְּנוּ הַדוֹּאָגָת, וְעַינְיוֹ הַוְצָפוֹ דְּמָעוֹת, דְּמָעוֹת בְּמִיהָ וְגַעֲגּוּעִים.

שְׁוִיתַת הַבְּנִינִים הַגְּמוּכִים נִקְטָעָה לְפִתְחָה בְּמַבְנָה עַנְק וּוֹצֵא דָפָן.
הִיְתָה זוּ כְּגִיסִּיה עֲצֹמָת מִמְּדִים וּמִדְהִימָה בִּיפִיה. קְשָׁתוֹת שִׁישׁ
מִגְלָפּוֹת עָטְרוּ אֶת חִזְוִיתָה, וְהַקְּנוּ לָהּ יַפִּי שְׁגִיאָ וּמְלָא הֹוד.

עמנואל בקש לחלק על פניהם בחפזה. "אל תפנו אל האלים" – הופיר לעצמו את אזהרת התורה, אך ואן לינדן עמד נטווע במקומו וסקר את הבניין הנפלא בפה פעור. עמנואל משך בזרועו לזרזו – ועינו נתקלה בשורת אותן מגלפת באמנות מעלה כוורת העמודים: "באו שעריו בתודה חרוטי בתהלה, הוזו לו ברכו שמו – כי טוב הוא, לעולם חסדו, ועד דור ודור אמונתך" – –

צמרמת חילפה בגבו של עמנואל. היה זה אפוא בנין בית הכנסת הקדוש – והכנסיה הtmpקמה בו עם גירוש היהודים! זהו בית הכנסת הגדול בו הפללו דורות של יהודים... דמעות עלו בעיניו, ועל שפטיו עלה השאלת הפטה: "הרצתה וגם ירשת?" – – גרשתם את היהודים, וחלוקם את מקום תפלהם – –

ואם זהו אכן בית הכנסת הגדול, הרי שבית אבותיו שוכן בסוך לו... ואכן, הפעם שהדריך אותם נצב כבר ליד שער הבית השכן והמתין בסבלנות לבואם. אך הוא לא היה שם לבדו: שורת סבלים נכנסה בשער ויצאה, ועל גבם מטען פבד ורב – ארוותיו של ראש העיר שהובילו לכך מן הספינה.

"הפעם פועל בזריזות ובחירות", הפטיר עמנואל בלבו בMRIות.

הם עברו בשערים החלודים של האזהה העזובה. מרצפות החצר נעקרו, והגנה הדיפה חפורהabisיות ומלאה מהמורות ותולויות עפר. זריזותו וחריזתו של הפעם מחייב האוצר נקרו בה בעיליל... הפעם דיבא את עמנואל. הוא עבר על פני החצר בחפזה ודלג על פני מדרגות השיש הסדוקות. כליו מלאיה נשלהה ידו לנשך את המזינה – ואצבעותיו שקוו בחור הפעור שבו הייתה המזינה קבואה עד אשר נעלמה מהתושבתה...

הוא הביט לתוך הבית פנים – ופיו נפער בתדהמה. לעינו נגלה מתחזה נורא של הרס וחרבן –

קומת הקרקע הינה הרוסה לחילופין. הקירות הפנימיים נתקצו, והפכו את הדירה לאולם ענק. מרצפות השיש נעקרו, וקרקע שתחוף נחפה ככברה והיתה זרוועה פשוט טיח וחלוקי אבן. גם קירות העבים מסביב היו סדוקים ומלאי חורים, ואזוב חרבות יראק עליה בין חורצים.

בכל רחבי הבניין לא נותר דבר שלם, וולת העמוד המרכזי שפוך את הקומה השניה, וגרם מדרגות שהוביל אליו.

עמנואל טפס במדרגות ולעיניו נגלה מתחזה זהה: הקירות הפנימיים נפכו, המרצפות נעקרו, ופתחן התגלו קורות המטבח הענקיות שעלייהן השתנה הקומה השניה. גם טיח התקה נפוץ, וגלה את תומכותו של גג הרעפים.

חרבן ושםמה!

וآن לינדן עלה לאטו במדרגות והצטרף אל עמנואל. הוא התבונן בשאט נפש במראה ההרס שנגלה לעיניו, והעיר במרירות: "הפעם מידענו בצעaan עבודה מושלמת בחפושו אחר האוצר. איש לא יוכל להאשים בהזנחה... אין לנו כל סיכוי להצלחה במקום בו נכשל חփוש פה מדקדק –

אלא אם כן נדע בדיקון היקן עליו לנבר", והוא הפנה אל עמנואל מבט ערמוני...

עמנואל התיישב בכבוד על ערמת שכבי שיש, וചבק את ברפיין. האוצר לא עניין אותו כלל... לבו דאב על ההרס הפראי שהפק את בית אבותיו לחרבה.

"אין לנו כל סיכוי למצא את האוצר", חזר וآن לינדן על דבריו, "ובלעדיו האוצר לא גרש לא עוזב את ספרד!"

דברים אלו החרידו את עמנואל. הוא נשא את עיניו אל איש

шибחו, אך ממש בכתפיו בחסר אונים: "אין לי שום ממש על מקומו של האוצר!"

וآن לינדן הבית בו, ופניו החלו להסמיק. לא היה זה סימן טוב, ועמנואיל הזרדו לומר: "סבי מסר לאבי רמזו בברבר המטמון – ואני אתחלק בו אתחך: 'אל תסתכל בקנגן אלא במה שיש בו, אלה קיו דברינו. הנה – הסגرتה בידך את כל סודי'..."

"אין זה אומר לי מאומה!" קצף וآن לינדן. "בונדי שיש להסתכל بما שבתוֹד הקנגן! יש יין חמוץ ויין מתוק, יין מדרה ויין אליקנט.. והביבה הספרדית התוססת שששתיתי באחות הכمر – שמע, זה היה יין! אנו חביבים להציג מפנו פמה קנקנים, אני אדרש זאת מן הכمر!... אך מה לכל זה ולאוצר המבקש?"

עמנואיל ממש בכתפיו באודישות, ושבק בפזור נפש בפסות השיש שלרגליו.

אדישותו הטריפה את דעתו של ראש העיר: "התעורר, בחרו, ואძמץ את מחר היהודי!" זעק ביאוש – "זהו ודי צפן יהודי מחייב, ועליך למצא את משמעותו! ולא – נבליה כאן את ימינו עד אשר תפרק סבלנותו של מארכנו הכהן, ואז..."

"רקי מה ביכلت לשות", מלמל עמנואל, "דייה לצרה בשותה..."

עליהם להערך לשאהה ארפה. יהיה עליו לבנות כאן את הפסח, ומספרת העمر –

ואז נזכר, כי הערב הואليل בדיקת חמץ: בהולנד הרוחקה נוטל עתה אביו נר שעונה דקיק ומחפש לאורו בכל פינות הבית אחר פרורי חמץ חבויים, לקרהת חג הפסח שלמחרת... ובנו עמנואל שבוי כאן בחברת גוי רוטן, מנתק מחיים יהודים וננתון בסכנת מוות!

”יִשׁ לֵי רְעִיוֹן !“ קָרָא עַמְנוֹאֵל . ”הַנֶּה הַלִּילָה הַוְּלָךְ וְקָרְבָּן אֲתַּפְלֵל אַיִּפה תְּפִלָּת מִנְחָה וּעֲרָבִית , וְאַתָּה תְּבַקֵּשׁ נֶר דּוֹלָק מִבְּלָשִׁי הַכֶּמֶר הַשׂוֹמְרִים עַל הַבַּיִת . לְאַחֲר מִכֶּן תּוֹכֵל לְשִׁבַּב לִישָׁן , וְאַנִּי אֲחַפֵּשׁ אַחֲר הָאוֹצָר לְאוֹר הַנֶּר דּוֹלָק !“

וְאַن לִינְדָן יֵצֵא בְּמַהְירָה מִן הַבַּיִת , וְעַמְנוֹאֵל עַמְדָה לְהַתְּפִלָּל . כַּאֲשֶׁר סִים אֶת תְּפִלָּתוֹ , הַמִּתְּאַיֵּן לוֹ רָאשׁ הָעִיר וּבִידָו הַנֶּר דּוֹלָק . עַמְנוֹאֵל בָּרָךְ ”עַל בָּעוֹר חָמֵץ “ , וְמַחְלָל לְבַדֵּק בְּמַהְמָרוֹת הַבַּיִת , אוֹלֵי יִמְצָא פָּתִימִית פָּת שָׁאָבָדוּ וּנְשַׁכְחוּ לִפְנֵי עַשְׂרוֹת בְּשָׁנִים ... וְאַن לִינְדָן הַבַּיִת בְּחִפּוֹשׁ הַקְּדַחְתִּי בְּקוּרָת רַוִּים וִירְדָה לְקוֹמָה הַתְּחִתּוֹנָה לְהַצִּיעַ לְעַצְמוֹ מִשְׁטָח חֹול לִשְׁנָה .

בְּשֻׁעַת לִיל מַאֲחִירָה עַבְרָה הַכֶּמֶר בְּרַחְוב הַחַשּׁוֹק . הַוָּא הַפְּתִיעַ אֶת בְּלַשְ׊יו הַעֲוֹמְדִים עַל מִשְׁמְרָתָם , וַנְּשָׁא אֶת עַינֵּינוּ אֶל הַבַּיִת הַקּוֹדר . מַחְלוֹנוֹת הַקּוֹמָה הַשְׁנִיה בְּקַע אָרוֹן הַדָּל שֶׁל נֶר קָטָן הַמְּשׁוֹטֶט אֲנָה וְאַנָּה בְּקוּמָת הַעֲנָק .

פָּנֵיו שֶׁל הַכֶּמֶר הַתְּעוּוֹתָה בְּחִיוֹק שֶׁל הַנֶּאָה :

הַנֶּר הַיְהוּדִי אֲכַן עָסֵיק בְּחִפּוֹשׁ אַחֲר הָאוֹצָר – –

פרק כ"ד

בשוק התבלינים

עַם שחר החטועדר ואן לינדן משןתו בשפּל גוףו מכשה זעה קרה. כל הלילה בעתוهو תלומות זעה על מרפּפי האינקבייז'יה וראשו היה סחרחר מהסבוקים המחרידים על גלגל הענווים. כל גופו כאב מן השכיבּה על מעח החול הזרוע בחדי השיש ורגבי טיח.

הוא הביט סביבו וחפש את עמנואל – והגער איננו! הוא קרא לו בקול רם – אך כל תשובה לא באה... אין זאת אלא שהיהודי הפקח חשב אמש את האוצר האגרי ונמלט עמו כשהוא מנשל את מיטיבו ואיש חסדו מחלוקת! בלב חרד עלה ואן לינדן במדרגות – וראה את עמנואל נאכ' דוםם לפניו החלוץ הפרוץ הפונה מזרחה ומשתף לפני בוראו בתפללה נרגשת, תפלה שחרית.

ואן לינדן פלט מפיו אנקת רוחה והמתין לעמנואל עד אשר סים את תפלו. עמנואל פסע לאחרורי שלוש פסיעות – ואו שאל ואן לינדן בלהיותו: "האם מצאת את האוצר?"

עמנואל נד בראשו לשיליה, והלה פרץ בקינה מחדשת: "מה יהיה עליינו אפוא? מה יהיה בסופנו? עד מתי נשאיר כלואים בחרבה מתחפרת זו?"

עמנואל מושך בכתפיו ואמר: "ברצוני להזפירך כי לא אני הוא שהגיתי את רעיון הנסעה לספרד לחופש אחר האוצר..."

"היה זה אמנים רעיון מטופש ואוילוי", הסייעים ראש העיר בעגמומיות, "רעיון נואל וסכל – אבל בעת אנו שוכעים בו ייחדו ועלינו להחלץ מתוכו. אנה, מצא את האוצר!"

עמנואל חיך. גם הוא אינו רוצה להשתאר כאן לאין קץ. ובוטה הגה בדבר, ונדמה לו שמצא עצה: "אמנים אינני יודע היכן המסתמן, אך אם אין בידינו להשיגו – נוכל להמציאו!"

וآن לינגן בהה בו בחסר הבנה, ועמנואל שטח את רעיוןו: "הרי נוכל לקנות בוחנות סדרית מחרוזות של זוכיות מליטשות הנוצצות כיהלומים ולהציגן בפני הcamar, ועוד שהלה יבחן בתרמית נהיה כבר עמוק בלב ים..."

וآن לינגן פוץ בצחוך רועם וטפח על שכם עמנואל: "אך זהו ראש יהודי! אייזה המצחאה גאונית... תאר לעצמך את פניו של camar כשייחס את ההונאה! ואל תשכח שחצי האוצר מגיע לנו"

— — —

אך לפטע גוע צחוק ופניו הרצינו: "שמע נא, גברי – הדבר כלל אינו פשוט. אנו נתונים תחת שמירה קפונית, ואיך נוכל להתחמק ולערך את הקניה?"

אך עמנואל לא התבבל ולא נבוק: "ודאי לא שכחת כי באנו לספרד לסקד את שוקה ולאמד את מסחרה – הבה נצא אל השוק ההומה לבצע את שליחותנו הרשמית, ושם נכלכל כבר את צעדינו!"

הם הגיעו אל שוק התבלינים ובלשין האינקייזיצה עקבו אחריהם צאל. וآن לינגן ערך סקר מחרירים חתוף וחשש Ostrovo התאמתו: התבלינים המזרחיים נמכרו במחירים מוגחמים, שאניהם מכסים אף

את מחיר ההובלה מעבר להם. שודדי הים בחרו לשוק את תוצրתם בספרד – והוצאות הקניה וההובלה לא העיקור עליהם כלל...

"אם נם אין ביכולתי להפסיק את פעילותם של שודדי הים", אמר ואן לינדן לעמנואל, "אבל אצליים בקהלות לשכנעם להכפיל את מחיר התבלינים! בכך אכפיל אמן את רוחם הנפשעים – אבל אziel את המסחר בספינות הטווח: במחיר כפול לא ישתלם לבא תבלינים שודדים מספרד, וסחר הים ההולנדי יחוור לשגשג!"

אך בטרם יציע ואן לינדן לשוחרים להכפיל את מחירם – החליט לצבר הון עתק מן המזב הקים: הוא החל לרשף את כל מלאי התבלינים הכספי בשוק, במחירו הנוכחי המוגז...

הsharp; השמואה פשטה בין הטוחרים, שיש כאן נכרי המוכן לקנות שקים שלמים של תבלינים הנמכרים בדרך כלל בكمצוצים בזידים. עד מהרה בפר ואן לינדן בהמון תגרנים צוחים ורווחקים, מנפנפים בידיהם ועורמים לרגלי ערמות שקים וסלוי נצרים...

נפשו של עמנואל נקעה מן ההמלה והআপিয়ত, והוא פלט לעצמו דרך אל מחוץ למעגל הסוחרים הצורחים והנדחפים. הוא מצא פנה מוצלת, והשקייף על השוק הסואן בעצב רב. הוא זכר כי היום הוא ערבות חג הפסק – ונשא על בנפי דמיונו הרחיק הרחק, אל בית הורי המפרק והפבריק לכבוד החג הקרוב. היא נזפה באמו העורכת את שולחןليل הסדר הקדוש: עוזרת את הקרים החזירים על כסא ההסבה של אביו, נושאת בזיהירות את שלשות מצות החג המדיפות את ניחוחן הטרי, ועורכת עלייהן את צרכי ס"קערה" – חרסת וחזרת, זרוע וביצה צלויה...

לפתחו הוסבה תשומת לבו למרקבה הדורה שנכנסה לכבר השוק. לא הייתה זו עגלת משאות או קרפירה פשוטה, אלאו הרגילות להמצא כאן. המרכבה בלטה בעשר יפיה, והיתה זרה ומנכרת לאונייה השוק ההמוני.

המפרקבה עצמה ליד הדוכן התבליינים. אדם קשיש ירד ממנה בזריזות רבה, והתקבל על ידי הסוחר ביראת כבוד.

עמנואל עצר את נשימתו. הוא זיהה את מושל העיר. מוזר הדבר... המושל מטריח עצמו לשוק החומתא, במקום לשלח אחד ממשרתו...

עמנואל התקרכב בסקרנות אל הדוכן וראה כי המושל קונה חפץ זנגביל, ובוחר בקפידה קלח חורת רענן. הרוכל עטף את הירקות, והם נפרדו בלחיצת יד לבבית.

עמנואל התגנב אל הדוכן, ובקש מן הסוחר כי יעתוף גם לו קלח חורת זנגביל. הסוחר תלה בו עינים נפוחות, ומלא אותן מבקשו בידים רועדות.

עמנואל אמן את האror הקטן אל לבו וסקר את השוק ברכזו רב. ההתגוזדות סיבובו ואן לינדן היתה עדין בעצומה, ושני בלשוי האינקבייזיה עקבו אחריה בעניין. הוא השתופף, ו חמס | בחשאי מן השוק.

הוא נכנס לסתמה שקטה ונאנם לקיר החומתא, פשהויא מצפה לראות האם הבחן מישחו במונסתו ופנה לעקב אחריו. הוא חכה בלב פועם וחרד, אך איש לא הופיע. לאחר רגע ארוך נתק את עצמו ממחסה החומתא ופסע נכוו במתינות, כדי שלא למשך תשומת לב. לא עבר זמן רב והוא עמד לפניו לשפטו של המושל.

אך הלשפה היתה געולה.

עמנואל נזכר כי המושל מסר להם את כתבתו הפרטית, והפציר בהם להתקשר עמו בכל עת שיימצאו לנכון.

הוא זכר את הכתבת, ופנה לאטר את הפקום. זמן רב תעה ברחובות העיר הזורה, וכאשר הגיע אל מעונו של המושל עמדה כבר השם לשקע.

הוא נצב לפני בית יפהפה ורחב ידיים, מקרף בגנה ענקית המטבח ביד אוחכתי. שביל מרץ באבני ים חלקלקות הוביל לפניםה המפוארת, וממשני צדיו התנשאו שדרות דקלים פמירומים. מקוש נחשת מגלוּף נקבע מתחת לשלט שהכריז: "רוֹדְרִיגֶוּ פַּרִירָה, מושל לה קורונה בחסד הַמֶּלֶךְ".

עמנואל נחש בו והמתין.

מושרת הדור מדים הופיע ושאל לבקשתו. עמנואל בקש להתראות עם המושל.

"המושל עסוק מאד", השיב המשרת, "הוא ימצא מחר בלשכתו".

"המושל מסר לנו את כתבתו והבטיח להענות לפניהנו בכל עת", הטעקש עמנואל, "אמר לו שהסתור ההולנדי מבקש לראותו".

הmoshet שב אל הבית וחזר בעבר רגע קצר: המושל עומד אמן לשירות הצבורי בכל עת, אולם הפעם הוא טרוד עד מאד. הוא מתנצל וمبקש את סלייחתו...

אך עמנואל לא תニアש מן התשובה ההחלטהית, הוא תחב ידי המשרת את החבילה שנשא בידו, ואמר לו: "מסר חביבה זו לאדוןיך, ואמר לו שאני מתחה לחשוכתו".

הmoshet משך בכתפיו בחרהון ונעלם בשנית. בעבר רגע קצר שב והופיע כשל פניו ארשת פרהמה, והורה לעמנואל לבוא אחריו.

הם נכנסו אל הבית וחלפו על פני מסדרונות מרווחים. הם נעצרו לפניה דלת עץ מגלוּף. המשרת נחש בה ופתחה לפניה עמנואל.

עמנואל נכנס בעדה, והדלת נסגרה אחריו בעדרינות.

הוא מצא את עצמו בחדר ספרים ענק ואפלול. המושל נצב

בשוק התבלינים

במרכז החדר כשהו נשען על שולחן סגול גל. במרכזה השולחן נפרש ניר העטיפה – ובתוכו נח לו קלה החזרת הלבן, מנמר בפתחית זנגביל חמימים.

המושל העביר את עיניו הבוחנות מזקלה אל הנער בשאלת אלמת.

פרק כ"ה ליל הסדר

"**שׁ**כחף זאת בשוק, בדוכן התבליינים", אמר עמנואל, ונטע
ד מבטו בעיניו של המושל.

"ובכן... לא שכחתי זאת בשום מקום", ענה המושל בונעם
ולטף את שפמו הzechור, "זאגב, קצת מפליא שמשרתו של הסוחר
ההולנדי מדבר ספרדית רהוטה..."

עמנואל התעלם מן השאלה. הוא התקרכב אל המושל והביט
בעיניו בתחנה אלמתה: "אני ראיimi אתך קונה ירקות אלו בשוק.
אלו הן ירקות ליל הסדר, חזרת למזור, וונגבייל לחרסת..."

המושל זקף את גבותיו בתמייה מבדחת: "ראו נא – לא זו
בלבד שההולנדי הקטן שולט בשפה זרה, הוא אף מתמצא במנגיים
מורים של דת משנה... משנה – ומסבנת!..." המתיין לתשובה,
פשהיא מסלסל את קצות שפמו...

עמנואל חשך בכך את שפטיו לבלי יפרץ בבכי: "אל תלעג
לי!" קרא בכאב, אני יהודי" – –

"אתה יהודי – ואני הוא המושל. עלי לאסרך אפוא במצוות
המלך! אך בטרם עעשָה זאת, יש לי עדין שהות לשמע את
ספורה" –

הוא נשבן בניחוחה אל השלחן העתיק והקשיב באדרישות שנות נפש לספورو הנרגש של עמנואל.

ועמנואל ספר לו הפל.

הוא ספר על אנטטרם ויהודייה, על הוריו ורבו הנערץ, על נסיעון החטיפה של המכמר ומילכת עליית הדם, וכיitz אלין בידי ראש העיר להלוות אליו לספרד לחפש שם אחר האוצר – והתגלה בה על ידי המכמר הנקום... את הפל ספר, בשפט ובהתרגשות.

"ספר מרתך ומרגש – אמר המושל לבסוף ולטף את שפמו, כשהוא בוחן את פניו עמנואל במבט מבודח – "דרך ארכה עשית עד שהתיצבת בפני המושל להסגיר את עצמך..."

"לא" – פתח עמנואל לענות.

"בונדי!" קטע המושל את דבריו, "וכי מה? כלום באתי לךן להזמיןני לסתורת החג שלכם?"

דמעות חציפו את עיני עמנואל, אך המושל החעלם כליל מחיומו, ויצא מן החדר.

עמנואל האמלל יותר לבודו בחדר הספרייה.

האם הלק המושל להסגיר? כלום בקש להונע במשהו? או שמא פנה לחשב ולהרהר בךבר?

הדלת נפתחה שוב ללא קול, ואל החדר נכנסו אשה מבגרת ונזכר צעיר.

המושל נכנס אחריהם וסגר אחריו את הדלת.

"donegra גראציה ומנואל", אמר המושל בלבד רأس, "סוף סוף יש לנו אורח לפדר" – –

דמויות שמחה זלו מעניין עמנואל ללא הפגות.
”donegra eratzah asheti vemanual bnei”, hosif ha-moshel wa-amer, ”hepiro
at umanual abohab, ben ahay” – –
עמנואל נוכח עתה לראשו עד כמה קשים ומסכנים חיו
האנויסים החיים בצל פחד אים ומחניך.

חדר הספריה נועל בקפידה, ועמנואל הבית סביבו והבחן כי
אין בו חלונות... הכסאות סדרו סביב השלחן הגלגל, שעליו
נעמדו ספרי דת נוצריים.

הכمر הוציא ממקומם שלושה ספרים, ולחץ על כפהורים
שהסתתרו מאחוריהם. אחד הארונות גלש ממוקומו וגלה פתח אפל
אשר בו ירדו הנוכחים, לאחר שהחיזרו את הארון למוקומו. הם
אחזו איש בידי רעהו וירדו מטה במדרגות עקלקות, עד שהגיעו
לקיטון צר ואפל. צנה כבדה שרה בו ועשן שחור מלא את חללו
कשהיא מתחבך מלפיד עשן שנקבע בפטל. במרפכו החדרון נצוב
שלוחן זעיר שעליו נערכו בצליפות כל מצרכי ה ”סדר”. האשה
נפנהה להדליק את נרות החג, ושלשת הגברים התפללו תפלה
ערבית חטופה.

הם ישבו על ספסל נקייה וערכו את הסדר הקדוש בחפazon. לא היה כאן זכר להסבה הנוגה ולשלוחה הקדישה השורה בליל
הסדר בכל בית יהודי. הבהילות והפחד משלו כאן ברמה. וכך אשר
הבריז המושל בחגיגות:

”השנה זו הנו עבדים –
לשנה הבאה בני חוריין.
השנה זו הנו כאן,
ולשנה הבאה בירושלים הבניה” –

לא יכולת עוד האשה להתפרק ופרצה בבכי רם וקורע לב:

"עד מתי, רואבן בעלי, עד מתי? כמה זמן נחיה עוד בפחד מתמיד מפחד וענויים – כמה זמן עוד נרעם מוקול עללה נחר, ונפחד מכל מבט שליח – עד מתי נסתיר את אמונתנו ונקיים את מצותיה במחתרת?"

המושל הפסיק באמרית ההגדה, ושקט מזמן השתרר. הוא נתן באשותו מבט עצוב, והשיב: "אף יודעת היטב, פמוני, כי איןנו יכולים להמלט. אף יודעת היטב כי שומרים את צעדינו ועוקבים אחרינו ללא הרף, וכי אם נבקש לצאת מן הארץ נאסר מיד בחשד יהודתנו. ואתה יודעת היטב, גראציה אשטי – וגם אתה, מנואל, יודע זאת – כי אלו אך הח אפשר הדבר, הייתי זונה את כל רכושי ומעמדיו ויוצא מיד –

תיהזו יציאה מעבודות לחירות, משעבוד לגאליה ומאפהה לאור גדור – כיimi צאתנו מארץ מצרים ומגלויה בלילה זה מפש לפני אלפים וחמש מאות שנה..."

בעיניהם דומות פנה המושל לעמנואל ואמר לו רכות –

"נעטה בני, שאל נא –

מה נשתגה הלילה הזאת מכל הלילות..."

ואכן, עבר עמנואל היה זה לילה אשר לא ישכח, לילה שהשתגה מאד מכל הלילות –

לילה במחצת האנושים –

פרק כ"ז

ההסכים בטל

ב' שעת לילה מאוחרת נפרד עמנואל ממשפחה דודו החדש ויצא מביתה בהחבה. ירכ מלא של אמצע חדש האיר את דרכו בעיר הזרה והעוזנת.

כשהגיע לרוחבת בית הכנסת העתיק הקפיל את זהירותו. הוא ידע כי הבית נתון פחת מעקב קפדי, והוא לא שׁ לפל כיישר לידיהם של בלשי האינקבייזיה...

ואכן, זהירותו הייתה פדרית!

הוא הבחן באצליותיהם של שני אנשים הולכים וקרבים, ומחר למצא מתחם מאחוריו حيث נוי שגדל בחזית הבניין.

השנים התקדמו לאטם ושותחו בקהל נרגש:

"הפל בಗל הנער הארו!" התפרץ האחד, "הוא נעלם מעינינו בשוק כאלו בלעטו האדמה" –

"וטרם הופיע! הכלם ישתולל מזעם... הוא בטוח שהנער חוגג את חג היהודים בקרב אחיו האנוסים..."

"עלינו לסתסן ולהוציא מפיו את שמות האנוסים המסתתרים, זהה הפקדה – במכות ובעינויים, בכל האמצעים!"

"וְעַד מָתִי נִסְתֹּוּב בָּה ? וְאִם לֹא יוּפִיעַ כָּל ?"
השנים שבו על עקבותיהם וקול שיחתם נחלש ונגעו.

עמנואל המבנה הging ממחבאו כשהוא רועד בכל גופו. נודע לו אפוא כי נערך אחורי מצד אכזרי – ורודהנו נחושים ברעטם לגלות מפיו היכן ערכאת ה"סדר" הקדוש: הם רוצים כי יסגיר לדם את משפחת דודו –

עמנואל נטר בזירות מעלה לגדר בית הכנסת וחזה את החצר הרחבה. בערפה גדל עץ ערבות ענק אשר ממנה קטפו היהודים את ערבות ארבעת המינים לחג הסוף לפני עשרות שנים. עתה גדל עץ הפטרא ושלח את ענפיו הענקיים לכל עבר. ענף עבות פלש גם לחצר אבוחב הסמוכה וחדר מבעד לחלוון הפרוץ שבוקומה העליונה.

עמנואל טפס בזירות על העץ העתיק עד שהגיע לענף החסן. הוא לפת אותו בידו והתקדם לאטו מבלי לעורר חשד מיתר. לאחר דקות ארפות של מתח וחרדה הגיע אל החלון הפתוח ונטר ארצה – והוא קפא על עמדתו באימה:

באולם החשוך נשמע פרץ המלה אדירה, כאלו עדת שדים חזרה מרובצה! הרגע פסק בפתאומיות בה חלל, ועמנואל רעד בכל גופו מפני ובעטה.

מה היה פשר הרעם האים? כלום זהה מלכחת חדשה? ואולי אוו להם השדים את החרבה העתיקה למשכן?

הוא שב והזפיר לעצמו כיليل הסדר הוא "ליל שמורים" – ליל השמור מן המזיקים...

בלב חרוד גישש את דרכו אל המדרגות וירד לקומת הקרקע, שם השטח על מרכז החול ושקע בשנה טרופה.

מיישחו טליתו אותו נמזכות, ועמנואאל נאלץ לפקח את עיניו.
וآن לנידן רבן מעליו ונער במרץ את כתפיו:

"קום, בחור עציל!" הרעים בעליזות, "הבקר אור יום חדש
הפציע! –

לאן נעלמת אתמול? הפעם היה מזאג מאד בגינה... קום כבר,
אני זים! משימתנו כאן השלה" –

עמנואאל התישב בכבdot על ערמת החול והבית בראש העיר
בלא להבין מואמה, אך הלה לא הפסיק משתף דברו. הוא ספר
כיצד קנה את כל מלאי התבליינים במחיר מגהך וזכה להטענים
על ספינטו, ובאיזה הסכימו סוחרי השוק לאחר מכון להכפיל את
מחיר שחורתם...

"מבין אתה, בחור – עכשו כלם מראים!

השודדים יכפילו את רוחם וഫיסchar באניות הסוחר ישוב
וישתלים... אני רכשתי שחורה רפה במחיר אפסי, והרוויחתי הון
עתיק בשעה קלה – ואלו סוחרי התבליינים נפטרו מכל שחורתם...
לאות הוקה קבלתי מן הסוחרים חבית יין ספרדי משפה, ונציגי
השודדים שלחו לי שובע יוגים מבחורות –

הוא אשר אמרתי זה מכבר: אין כמו יוגים צלויות וקנקן יין
עתיק, וכייס מלא מזומנים..."

מהו הגיא של עמנואאל החל להצטלב, והוא קטע את דבריו
הסוחר הצעול:

"מה יועילו לך שחורתיך וספינותו, אם אתה כלוא בחרבה
זו בידי הcamar המרע?"

"איןני כלי עוד – צחק הסוחר בעליזות – אלו חפשיים כצפור

דרור ! הרי מצאתי אמש את האוצר המבוקש ! " והוא קרע לעמנויאל ברב מושמות.

עמנואל הבין.

וآن לינדן שמע לעצתו ורכש חרוזי זכוכית מלטשת. הפעם קיבל עתה את חלקו ב"אוצר" והם ישחררו לנפשם...

אם כן, הרי שזמנם דוחק: הם חיבים להעלם מכאן בטרם יעמוד הפעם על התרמית, והוא עדין לא התפלל את תפנות החג – שחרית ומוסף, ותפלת הטל בפתחו של הקץ הקרב !

עמנואל מהר לעלות אל הקומה העליונה, למקום תפנתו הקבוע – ופרץ בצהוק רם :

הוא גלה את מקור הרعش האים שהחרידו אמש עד עמקי נשמה: מולו נצבו שלושה לולים גודושים ביונם אחורות והומות – פאלו שהובאו מספרא אל טירתו של הפעם... היונים התמיימות נחרדו מוקול קפיצתו بعد החלון, ופתחו בהימה נרגשת ובקשות פנינים –

אך דבר נוסף ממש את תשומת לבו :

הלולים נצבו על קורות המתקבת שהנחו לארכאה של הקומה העליונה ותמכו את רצפתה. עמנואל בחרן אותם בעניין.

הפעם הגיע לאחר שעיה קלה וחפה את ידיו בהנאה: "הזעקה אוטי עקב גליי האוצר – הבה נבעץ את העסקה: מסרו לידי את מחציתו והפליגו לארככם לשלוום ! "

פניו של ואן לינדן זרחו באשר. הוא נגע אל פנת האולם ונבר בחול בזירות. בעבר רגע קצר הוציא שקיית בד בלילה ושלף מתוכה מחרוזות מניצצות שזרקו נגוזות לכל עבר. הוא ערך אותו על גבי שברי שיש שלקט בשורה ארכה ומדהייה ביפיה.

ואן לינדען התרחק קמעא מן התצוגה שערכ ויהבונן בשביועות רצון בתערוכת הפאר.

"נָהָרֶד!" מזמן בשפטיו בהתקפות והnid בראשו כסוחר תכשיטים מנסה – "זעפה בחר לך את המחצית שלך כרצונך!"
"מקסים", הודה הפעם, ומחה בכפיו פעמים –

ובפתח צאה מיד דמותו של סוחר התכשיטים שפכר לוואן לינדען את מחרוזות הזכוכית...

"שְׁרֵץ נַאֲלָח!" סנן הפעם בשאט נפש – "כלום לא ידעת שאנו עוקבים אחרי לך הרגע? כלום סביר היה שלא נגלה אתה פרמייך?"

פינוי של ואן לינדען חורו פסיד ושפטיו רעדו. הפעם חיק ברשותו למרהה קרבנו, ואמר:

"ובכן, נסית לרמותני – ההסכם שביבינו בטל ומבטל! התקופונטם להפלט מבלי למסור לידי את האוצר – ואני זכאי מעטה לנаг בכם כרצוני!"...

"וआתָה", פנה אל עמנואל הנבוּז, "סביר היה כי עלה בידך להתחמק מבלי המנוסים, הלא כן? ובכן, דע כי הבלישים הצטו להעלים מפה עין ולהניח לך לחג את חגך בבית משפחת אנוסים. עכשו נעקך אותך אל גלגל הענויים ונוציא מפיק את שם המשפחה המסתתרת –

ויחג החירות' יהפוך לחג הפלא של משפחת אנוסים שאננה...
כיצד נראה הרעיון בעיניך, נער תפמים?"

פרק ב"ז

גלווי האוצר

לען פָּנוֹיאַל עָמֵד בְּצֵד הַמִּדְרָגּוֹת, חִיר וּרוֹעֵד. הַטְּלִפְכָּת שֶׁנְטַמְּנָה לוֹ – הַיְתָה מִשְׁלָמָת –

וְהַנוּ רָא מִכֶּל הַיָּה, כִּי הוּא עֲתִיד לְגַרְרֹד עַמּוֹ לְאַבְדוֹן אֶת מִשְׁפָחָת
הַמּוֹשֵׁל הָאָנוֹס! רַק דָּבָר אֶחָד עַשְׂיוֹ לְהַצִּילוֹ –

גלווי האוצר...

וְהַוָּא שָׁב וַיַּכְרֵב בְּדָבְרֵי סָבוֹ: "אֵל תִּסְתַּכֵּל בְּקִנְקָן אֶלָּא בָּמָה
שִׁיש בּוּ..."

נִרְמָה לוֹ שַׁהְוָא יוֹדֵעַ הַיָּכֹן מִצְוֵי אָתוֹת קִנְקָן שָׁאַין תָּכוֹן כְּבָרוֹ!

"אָמַר לִי", פָּנָה אֶל הַכְּפָר שְׁפָור הַגְּאַחֲן, "אִם אָמַנָּנוּ נִמְצָא אֶת
הָאָזֶר, הָאִם תִּעַמֵּד בְּהַסְכָּם וַתְּשַׁלְחֵנוּ לְנִפְשָׁנוּ?"

"אָמַנָּנוּ בָּן", עַנְהָה הַכְּפָר, "אָךְ אַלְוֹ פְּטֻפּוּתִי סָרָק. בְּחַפְצָה לְהַרְוִית
זָמֵן נּוֹסֶף, אָךְ לֹא אַתָּן לְכֶם עוֹד אַרְפָּה!"

"לֹא וְלֹא", עַנְהָה עַמְנוֹיאַל, "אַנְיִ אֲגַלָּה אָתוֹת מִיד! אָךְ אָמַר לִי
– כִּאֲשֶׁר נְבָרָת וְחַפְרָת בְּבֵית זֶה, הָאִם מִצְאָת בְּחַפּוֹשִׁיךְ סִפְרַ תּוֹרָה
זָעִיר?"

"סִפְרָת תּוֹרָה ? לֹא וְלֹא ! הַיְהוּדִים לְקַחַו עַמָּם אֶת כָּל סִפְרֵי
קָדוֹשִׁים ..."

"טֻעַות בִּזְקָה", הָשִׁיב עַמְנוֹאַל. "הֵם טָמֵנוּ פְּאַנְןָ בְּבֵית זֶה סִפְרָת
תוֹרָה קָדוֹשָׁה, עֲתִיק וּנְדִיר בִּיפְיוּ !"

"הַכְּלִים תְּדַבֵּר ! הֵן חֲפְרוֹת וְהַפְּכוֹת אֶת הַבֵּית כֵּלָו, עֲדָרָתִי אֶת
הַחָצֶר וְהַקְּשָׁתִי בְּקִירּוֹת – אַיִן פְּאַנְןָ כָּל סִפְרָת תּוֹרָה !"

"לֹא מִצְאָת אֶת סִפְרָת תּוֹרָה – וְאַף لֹא אֶת הַאֹזֶר ... אָמֵן
בָּאַעֲתָה כִּאֵן עֲבוֹדָת הָרָס יִסּוּדִית, וּבָכֶל זֹאת דָלָגָת עַל דָבָרִים אָחָדים.
הַעֲמוֹד הָזֶה, לִמְשָׁל ..."

הַפִּמְרָר מִדָּר בְּמִבְטוֹא אֶת הַעֲמוֹד הַאֲדִיר הַתּוֹמֵד אֶת הַתְּקָרֶה וְהַחְזִיר
מִבְטָמְשָׁתּוּם אֶל עַמְנוֹאַל, כְּאֵלֹו נָטָרָה עַלְיוֹ וְעַתָּו : "הַשְׁתַגְעָת ?
אִם תָּגַע בַּעֲמָדָד זֶה תְּפִלַּה תְּקָרֶה כָּלָה עַל רָאָשָׁךְ !"

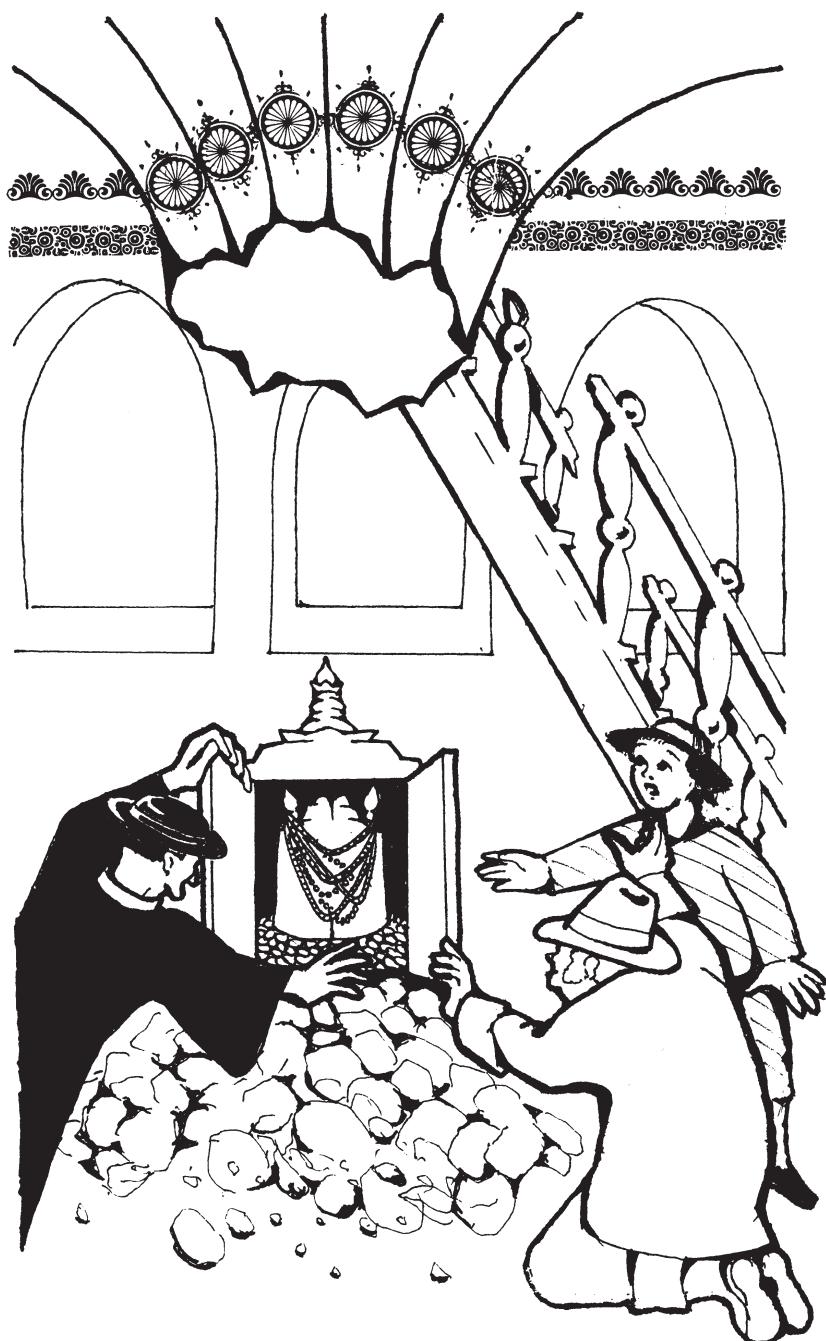
"אָמֵן כַּזְבֵּן גָּרָא הַדָּבָר", הַסְּכִים עַמְנוֹאַל, "אָבֵל שִׁים לְבָב : אַתָּה
חַשְׁפָּתָה לְמַעַלָּה גַם אֶת הַקּוֹרוֹת הַתוֹמְכוֹת אֶת הַרְצָפה, וְרָאָה זֶה
פָּלָא – הֵן נַחֲמָכוֹת מְשֻׁנִּי אָצִיקָם עַל כְּתָלִי הַבֵּית מַבְלִי לְהַזְדִּיק
כָּל לְעַמוֹד שְׁבַמְּרָפְזוֹ –

בְּקִצּוֹר : הַעֲמוֹד הָזֶה הוּא מִפְשָׁת מִתְּמָר" – –

רָגַע אַרְך שָׂרָה דָמָמה בָּאוּלָם, וְלֹאָחָר מִפְנֵן נִטְלָה הַפִּמְרָר מִרְצָפת
שִׁישׁ וְהַטִּיחָן אֹתָה בָזָעָם בְּעַמוֹד הַגְּשָׁא.

עַמוֹד הַגְּבָס קָרָס תְּחַתִּיו בְּפַרַץ אֲדִיר שֶׁל פָרוּרִי טִיח שְׁמַלָּאוֹ
אֶת הָאוּלָם בַּעֲזָן לְבָנוּבָן וּסְמִינָה.

הַאֲבָק הַלְּבָנָן שָׁקָע לְאַטוֹ וּמְתוּכוֹ בְּצִבְצֹו שְׁלֵשָׁת הַדְּמִימָות כְּאֵלֹו
יִצְאָו זֶה עַפְהָה מַתּוֹךְ פְּדָקָמָה : פְּנִיהם וּשְׁעָרָם, בְּגָדִיהם וּוִידִיהם הַיּוּ
לְבָנִים פֵּסִיד.

העמוד נגוז וAINER, כאלו לא נצט שם מעולם. במקום בו עמד נותר ארגז גדול מכסה במעטה לבן.

הכمر עט על הארגז ונתקה בלהיותו מן האבק. לעיניהם נתגלה ארון עץ מגולף בעל שפי דלות. עמנואל התבונן בו בתרמהה. היה זה ארון – קדש יפה להפליא...

دلותה הארון נפרצו כאחת בידי הכמר מזה ונאן לינדן מזה, ולניגדר עיניהם הבזקיו מאות יהלומים בברק מסנוור.

הכמר שלה את המחרוזות הנוצצות וענד אותן על זרועו בדבוק של טרוף.

מחרוזות יהלומים עטרו נרתיק עץ של ספר תורה. הכמר פתח את הנרתיק –

ולטש עינים אל ספר תורה עתיק הכתוב בכתב פיני מבrik על קלף עור צבי אדמדם. הוא טرك את הנרתיק בחמת זעם והשליכו מן הארגז. עמנואל קלט את הספר במעופו והדקו אל לבו כשהוא מנשכו בהם. היה זה ספר התורה הקדוש שכתב סבו הדגול. אותו נתפרק למצא, ולהביאו לאביו...

בתחנית הארגז נחו מאות דוקטי זהב שניצנו בברק כתם. עמנואל עמד דומם כשהוא חובק את ספר התורה תייר, והתבונן בשני שפורי האווצר הרובצים באבק ומונים את הshell.

השנים קמו מרבעם כשם מתנשפים ומתרנסמים בהתרגשות. לרגליהם נערמו יהלומים ודוקטי זהב בשתי ערמות שות בגדרן.

"ובכן – זה האווצר!" התנצל הכמר.

"האלחינו, סוף סוף!" הכריז ראש העיר.

"אני נוטל את חלקי, את מחצית האווצר", זרחו עיניו של הכמר,

"ואלו אתה, עלייך להתחלק בו עם היהודון הזה! רק רביע מן האוצר יעלה בקהלך" –

הארס שבדברי הפעם חלה ללבו של ואן לינדן. הוא חסר במורת רוח ופניו עגמו.

"אני מוכן להציג לך עסקה" – אמר הפעם ללא בושה: "בלבי בוערת התשוקה לנתקם ביהודי החצוף על כל אשר עולל לי! אני מצפה ומיחל לרוץ בו אסובב במז ידי את גלגול העינויים ואלאג לעזקותיו..."

והפעם תהיה לי הזכות המלאה לחקרו, שכן עלי להוציאו מפיו כיון בלה אמש את חגו: מי היא משפחת האנוטים הממשיכה לקים בטעות את מצות דתך!

ובכן, הסקת ושמע:

אם תמסר לידי את הנער היהודי – סופו להשרף על מוקד האינקוביזציה, וחצי האוצר יהיה שלו במלואו. לא תאלץ להתחלק בו עם פרחה היהודי" –

עמנואל התקין את מפטו מן האחד לשני. הוא ראה את זיק ההבנה הנצחית בעיני ואן לינדן, וידע כי גורלו נחרוץ. העסקה השפלה עומדת להחתם... בלב חרד מהר להתערב בשיתה: "וואן לינדן, המתן רגע קט!"

לא אטען בפניך כי אני הוא שגליתי את האוצר. לא אזכיר לך כי הבתחת לרבענו לשמר עלי מכל משמר... אני רואה שלbek נוטה להסכים להצעה המרשעת, שקל אפוא בנגדה גם את העצמי – אני מותיר על חלקי באוצר, ובלב שגרשה להפליג לארכנזה. האוצר יהיה שלו בלבד, ואני די לי בספר התורה הקדוש שגליתי בחסדי הבורא: זהו האוצר היקר לי מפל!"

וآن לינדן הרהר בכבד ראש בהצעות המנוגדות שהובאו לשפטו, והגיע לככל החלטה:

"צָר לִי", אמר עמנואל, "אם פרשה לשוב עמי לאנטרכטם, שוב לא יהיה לי נעים לטל לעצמי את כל המלחיצה. לא... מوطב שתשאר פאן..."

גורלו של עמנואל נחרץ. עליו למנע את אי הנעימות מראש העיר במחיר חיו...

"אמות אפוא על קדוש השם, ודמי ירבץ על מצפונך. אך בקשה קטנה לי אליך: קח עמק להולנד את ארון הקודש עם ספר התורה אשר בו. מסר אותו להוני הקרים כמתנה פרדה מבנמ האהוב... אמר לאבי כי מלאתי את בקשתו ומצתתי את הספר הקדוש – ובשר לו כי אני עומד למות היהודי, בגין גאה למשפחה אהובה!"

וآن לינדן החזיר את חלקו באוצר לארון הקודש המגף, הניג בתוכו את ספר התורה, ונפרד מן הפעם בידיות.

הפעם גחן ארצה, הסיד מעלה בתפיו את גלימתו השחורה, וערם לתוכה את חציו השני של האוצר. הוא קשור את שלווה הגלימה והזדקף, בחרפשו אחר קרבנו.

אך עמנואל נעלם!

הפעם הוזעם רין אל הפטח והזעיק את בלשי. הלו הגיעו בריצה בהולה ונשבעו כי איש לא יצא את הבית לאחר עזיבתו של ראש העיר.

הפעם נתקף בחתמת זעם. הוא צוח להזקיע לככל כחوت האינקביזציה שעלייהם להערכה למצד נרחב אמר הנער הנמלט...

פרק כ"ח

ההסגרה לידי המושל

בּ שעה שהכمر אסף את שללו טפס עמנואל בלבד אל הקומה：
העלונה. הוא שב ועלה על ענף עץ הערבות והחליק בו
במהירות אל חצר בית הכנסת.

הוא הגיע בערפם של בלשי הכמר, ונמלט בזריזות אל הסתמך
הסמכה. הוא ידע כי בירתחו תחגלה מיד, והאיןקבייזיה תעמוד
על רגליה – ולכון רץ ב מהירות עצומה, כשהוא נתקל בעובי אורה
וחומק מפרקיות שועטות.

עד מהרה נצחר לפניו לשפת המושל, ובקש להפגש עמו בקול
חסר נשימה.

המושל קדם את פניו אחינו המתנשם ומתרשם בהפעלה גלויה.
הוא הושיבו, ורכן על גביו באחבה עד שנשימתו הסדירה שבה
אלין.

"מה הבהיר?" שאל בקול אביה.

"ה איןקבייזיה בעקבותי!" הכריז עמנואל.

המושל נרתע לאחוריו כאלו הכהו הרעם：

"לא יאמין!..." לחש באזנה. "ה איןקבייזיה בעקבותיך –
ואתך מוביל אותך אליו? אליו, ועל אשתי, ובני..."

"לא!" השיב עמנואל, "לא באתי אליך בთור דודי האחוב, אלא בთור מושל העיר: ברצוני להסגיר את עצמו לזריק, לבסוף אף לזרועות הכנסיה האכזרית!"

המושל נד בראשו ברוחמים. הוא נטול דף ניר והחל למלאותו.
"חג לנו היום", הזכיר לעמנואל, "יום טוב ראשון של פסח,
ואני נמנע מלכתוב בחג.

אבל עתה המדבר בפקוד נפש, פקודה נפש ונפשנו –
אך מספקני מאי אם נצליח בתקניתנו! עד כה לא נמלט איש
מידה הארפה של האינקוביזציה הנוראה" –

המושל המשיך בכתיבתו[P] לא שדעת הלשכה נפרצה בכל ו שני
בלשי האינקוביזציה פרצו לתוכה.

"הנה הוא!" קרא האחד ונגע אל עמנואל.

"קיים ובו עמנוא!" פקד חברו.

המושל התיק את מבטו מגליון הניר שכתב בו, וסקר אותו
במבט אדיב וצונן:

"הנער בא לשלפתי והסגיר את עצמו למשפט הפלג, וזה עתה
סימתי את כתיבת גליון האשום. הוא יהודי שנכנס למדינה שלא
בחוק – ואם מזומנים לחותם על הזראותם בעדרים..."

השנים עמדו נדרדים, אך החושש מייד: "אין לנו כל משג
ושום עניין בךך אשמה. – נשלחו לכאן ולהביאו למטה
האינקוביזציה, וכך נעשה!"

"אווי לו לעומד למכשול בדרכה של האינקוביזציה", הזכיר
חברו באיהם שקו.

"אָפָם בְּלִשִׁים פְּשֹׁוֹטִים", הַשִּׁיב הַמוֹשֵׁל בְּשֶׁלוֹה, "וְאֵל לְכֶם לְהַתְּעַרְבּ בְּעֲנֵנִי מִדְינִיות וְהַפְּרוּדָת סְמִכִּות! לְכוּ וְאָמְרוּ לְשׂוֹלְחָכֶם כִּי עַלְתֶּם עַל עַקְבּוֹתֵיכֶוּ שֶׁל הַגָּעָר וּמְצָאתֶם אָוֹתוֹ בַּבָּית הַמוֹשֵׁל. בְּשֶׁרוּ לוּ כִּי עוֹד הַיּוֹם יַעֲמֹד לְמִשְׁפְּט הַמֶּלֶךְ!"

הַבְּלִשִׁים הַגְּבוּכִים עָזְבוּ אֶת הַלְּשָׁכָה כְּשֵׁם מְבֻלְּבִים לְחַלּוּטִין. עַמְנַיאֵל חִיק בְּהַקְּלָה, אֵיךְ הַמוֹשֵׁל נֶד בְּרֹאשׁוֹ לְעַמְתוֹ: "אֵין כָּאן מֶקְומָה לְעַלְיוֹת. הָאָרוֹת רַק הַחַלּוֹ..."

לֹא עֲבָרָה שָׁעָה אֲרָפָה וּמְרָכֶבָה שְׁחָרָה עָצָרָה לִפְנֵי בַּיִת הַמוֹשֵׁל, וּמִמְּנָה יַרְדֵּן בְּעַמְלָ רַב הַכְּמָר הַצּוֹלָע.

"חִכְּלָל עַל זְמִינָנוּ", אָמַר הַכְּמָר גְּלוּיות. "תִּסְגִּיר לִיְדֵי אֶת הַגָּעָר, וּנְהַסֵּל אֶת הַפְּרָשָׁה הַפְּעוּטָה".

"הַגָּעָר תִּסְגִּיר אֶת עָצָמוֹ לְמִשְׁפְּט הַמֶּלֶךְ", עָנָה הַמוֹשֵׁל בְּשִׁווֹן נְפָשָׁה. "וּמָה-i תִּבְיַעַתְּה שֶׁל הַכְּנִסִּיה מִמְּנוּ?"

"הָוָא שָׁבֵר אֶת רְגִילִי", צִרְחָה הַכְּמָר, "הָוָא פָגַע בְּשִׁלְיחָה הַכְּנִסִּיה תּוֹךְ כְּדִי מַלְיִי תִּפְקִידְוּ!"

"אָכֵן, הַמִּקְרָה הַזֹּה הַתְּפִרְסָם מֵאַז", חִיק הַמוֹשֵׁל בְּעַזְקָצָנות. "הַגָּעָר עַלְוָיל לְטֹעַן שְׂדוֹהִ דָּגְמָה מִבְּהַקְּתָה לְהַתְּגִונָּות עָצְמִית..."

"שׁוֹפְטִי הָאַיִן-קְבִיזִיִּיה יְחִילְטוּ עַל כֵּךְ", הַתְּעַקֵּשׁ הַכְּמָר. "וּמָלְבָד ذָאת, יִשְׁלַׁנוּ יִסּוּד לְהַנִּיחָה שַׁהוּא בָּלָה אַמְשָׁ בְּחַבְרַת אָנוֹסִים. קְיִינָנוּ חַפְצִים לְשִׁמְעָ אֶת גְּרַסְתוֹ!"

"הָוָא יְכַחֵשׁ זֹאת, פָּמוֹבָן!"

"בְּנוֹדָאי – אֵיךְ קְיִינָנוּ חַפְצִים לְשִׁמְעָ אֶת גְּרַסְתוֹ כְּשֵׁהָיא מִשְׁמָעָת מַעַל גְּלָגָל הַעֲנוּקִים" –

רָאֵשׁ הַעִיר שְׁתָק.

"ובכן?" שאל הפעם בקצר רות.

המושל נאנח בכבדות: "לפי החוק חיב הנער להשפט על ידינו, משום שתביעתנו קודמתה. הוא ימסר ליכם רק אם יצא זכאי בדיןנו. אך אין לך כל ספי, שכן הוא הודה באש灭תו..."

"כח יפלט מידיינו!" צעק הפעם, "עליך לחוץ אותו כדי למסרו לידיינו!"

"על הנאים לבקש את החנינה, ומספקני אם יעשה זאת... מבל מקום הבה נכס בית דין בהרכבת פפול, שלושה שופטים ישלושו פמרים – ונחיה נוכנים לכל התפתחות!"

המשפט נפתח בשעת ערב מוקדמת.

על הבמה ישבו שלושה כמרים שברדי גלימוטיהם משלשלים על ראשם – וילצדם שלושה שופטים נפקדים.

עמנואל עמד מולם.

לשמallow ישב המושל שייצג את המלך, ולימינו הפעם הצלע
שחיה התובע מטעם הכנסייה –

תובע ועד כאחד...

פרק כ"ט

הכפר מפסידשוב את האוצר

"**א**תְּהִזְמָנָה מֵזֶה בַּכְּךָ שָׁאַתָּה יְהוּדִי" – פָּתָח הַמּוֹשֵׁל בְּרַבְּרִיו.

"אֲנִי מִצְהִיר זֹאת בְּגָאוֹן".

"בְּטַרְם דָּרְכָה כְּפָר רַגְלָךְ עַל אֶדְמָהָנוּ, הַזְהָרָךְ כִּי יְהוּדִי הַגְּנָבָה לְסִפְרֵד יָעַלְהָ עַל הַמּוֹקֵד"...

אָמָת".

"וּבָכְלָה זֹאת הַסְּתָפָנָת וְהַסְּתָגָנָת לְאֶרְצָנוּ. מַה הַנִּיעָ אָזָה לְכָה?"

עַמְנִיאָל הַבֵּית בַּמּוֹשֵׁל וְחַזְרָה עַל סְפָרוֹ בְּפֶרֹוטָוֹת.

הוּא סִפְרָ עַל מִזְמָת עֲלֵילָת הַדָּם שְׁבָעַתְיָה נֹזֵעַ לוֹ דָבָר הָאָזָר,

וְכֵץ הַכְּרָח לְהַלּוֹת אֶל רַאשׁ הַעִיר בְּמִסְעוֹ לְסִפְרֵד לְחַפֵּשׁ אֶת

הַמְּטֻמָּן.

הוּא סִפְרָ עַל הַקְּנוּנִיהָ שְׁנוּרָקָמָה בֵּין רַאשׁ הַעִיר וּבֵין הַכּוֹמֶר

הַצּוֹלֵע –

וְעַל חִלּוֹקַת הָאָזָר بֵּין הַשְׁנִים בְּבָקָרוֹ שֶׁל יוֹם זה...

הַכְּפָר רַקְעָ בְּרַגְלוֹ הַפְּגֻועָה וְצָרָחָ : "אֶל תָּזִינֵנוּ לְרַבְּרִיו – זוּהַי

עַלְיָה שְׁפֵלָה וּמְרַשְׁעָתָה, דְּבָה זְדוּנִית וְאַפְלָה !... לֹא יַדְעַתִּי כָּלָל עַל

קְיֻמוֹ שֶׁל הָאָזָר. זהו שָׁקָר וּכְזָב"..."

באולם השתרעה דממה מתינה, ואז אמר עמנואל בשלוה: "חַלְקָה בְּאֹצֶר הֵה שֶׁבַע מִאוֹת שְׁלוֹשִׁים וָשְׁנִים דּוֹקְטִי זָהָב וִמְחֻרוֹזָות יַהֲלוּמִים רַבּוֹת. צְרָתָה אָוֹתָם בְּגִלְימַתָּךְ הַשְׁחָה – וְהָם מִצְוִים וְדָאי בְּחַדְרָךְ!"

עיניו של הכמר התגללו בחוריהן, ופיו נפער בתרהמה. ממעמקי ברדסו של אב בית הדין עלה קול עמוס והכריז: "זויה האשמה חמורה לפפי איש בגיסיה, ואני דוחים אותה מפל וכל. אנו נערכ חפש בחדרו של הכמר רק כדי להזים את העלילה המגচת, ולהעניש בחק את מוציא הדבה!"

שני שומרים נתקו מן הקיר ויצאו מן האולם לעראך את החפות.

פניו של הכמר חورو ונשימתו נעתקה מפיו –

הוא ידע שהארור היקר אכן י יצא בחדרו –

"מעולם לא טענתי שהסכים האמור לא נמצא בראשותי", גמגם הימר הנבוכו, "בחדרי אכן מצוים דוקטי זהב ויהלומים למכביר, והם אמנים צורורים בוגליםתי – אך אין הם شيئا' לאוצר הנדוון..."

"האמנים?!" לחש השופט עיטה הבהיר, "בונדי שאנו מאמינים לדברתו של כמר – אך מניין לך סכום דמיוני שכזה?"

הכמר הצלע נקלע לצרה צרואה...

"אה... ובכן..."

זהו סכום שנתקן לי במשך השנים על ידי המאמינים כדי למסרו לאפיקייר שברומה –

דמי מחלוקת עוננות..."

"معنى מأد", לעג השופט, "כבר שנים רבות שאני מכחן בכמר, ואיש לא הביא לי עדין אף יהלום אחד..."

"לא ולא", התגונן הפעם, "הם נחנו לי פרוטות נחשות. אני הוא שהמרת את הקסף לדוקטי זהב ויהלומים!"

"מזר... היודע אתה כמה פרוטות נחשות נצרכות כדי לרכש יהלום אחד בלבד? הן לפחות השתרכו ריבובות אנשים לפתח דלתך בתור ארך ומסרו לך את כל חסכנותיהם..."

מיוזר עד מאד –

אבל בפזון, אנו מאמינים שלא סיג לדברתו של הפעם...

אני עצמי אדרג לך שהקסף יגיע לידי שלך האפיקיור!" –

הפעם הצילע הנחן בראשו, ונעץ בעמנוואל מבטי זעם נוקבים: זו כבר הפעם הרביעית שהוא טורף לו את תכניותו בפניו – והפעם שמט מידיו את המטמון הקסף שבר הגיע לידי... הוא חייב להנקם בו באכזריות אין קץ!

שני השומרים חזרו אל האילים בהם נושאים עטם את הגלימה החמורה. הם התירו את קשוריה – וברק היהלומים התעורר בזוהר השהב הנוצץ. כלם תלו עיניהם נרחות באוצר המנצח, והביטו בפעם בספקנות גלויה.

הלה התבונן באוצר בחורוק שנים, ונשבע בלבו להכפיל את יסורי עמנואל, כשהק יפל זה לידי...

את האיראה הקסומה קטע לפתע קולו של זקן השופטים. עמנואל הרשע בכינויו למידינה שלא בחק, ונגירה עלייה עלייה על המוקד!

זהهي מיתה אכזרית, אך היא עדיפה לאין ערוך על ענבי התפת של האינקביזיציה הנוראה...

"נתנת לך האפשרות לבקש חנינה", הודיע לו המושל, אך עיניו התחננו לפני עמנואל לביל ינאל זכות זאת...

"ואם אבקש חנינה – אם קיבלנו?"

עיניו של הכمر היריקו משמחה: "הכנסיה תמליץ על כן בכל פה –

כפי אז לעמוד למשפטנו!"

"ובמה פאישינו אותו?"

"בשבירת רגלי בהולנד, ובגרימת גירושי לספרד"...

"הכלים!" קרא עמנואל בחם, "הרי הכל יודעים את האמת על מזמותיך ונקליך... בית המשפט בהולנד חשף את קלונך ברבים, וחבריך השופטים לא יוכלו להטעלם מכך! אם תענק לי חנינה על הסתגנותי לספרד, ואצא זפאי בדיני על ידי חבריך – ארשה לשוב לארצى, חפשי ובן חורין..."

אני טובע אפוא חנינה!"

הכمر מחה כפי בשמחה, ופני המושל האפריג.

פרק ל'

עמנואאל נאבק על חייו

ה' פמר לא הסתיר עוד את השנאה המפעעתה בו, הוא קם ממקומו וփשיל את גלימתו לחשך בפני השופטים את רגלו הפגועה.

ב科尔 רווי איבת מרייה שטח את גרטת הקזב שלו למאירועות. הוא תאר כיצד ארבע עמנואאל לינסן המשפן שהזוהר על ידו לבל יקרב אל הנער היהודי – כיצד רדף אחריו בסכין שלופה ונתקף בעוד מועד בידיו המכמר המושיע.. הוא כלא את עמנואאל בכלא החשוך, אך הלה קרא לעזרתו את כחות הטעמה ונוער בלגונות של שדי שאול שהחל לסקל את הפמר המיטיב בחבויות פרוסטניות...

הרשם שעשו דברי הפמר היה מהם. הכל תלו בעמנואאל עינויים נפחים באלו צפו לשמע את משק בפני השדים הנחלצים שוב לעזרתו. עמנואאל חש כי עליו להפיג את האורה המתוקה והעיר: "אלו היו אלו שדים שורקו עלייך את החבויות – הם לא היו מחתאים פמוני, ולא היו פוגעים רק ברגליך..."

השומעים פרצו בצחוך אדריכ, ושוב לא הועילה טענתו העקשת של הפמר כי מלאכי רוחמים הם ששמרו עליו, והדרפו את התקפתocabot השואל...

עתה קם עמנואאל לספר את גרטתו שלו. הוא תאר את השפלשות הקרקע כהויתן, וצין כי הנער ההולנדי עצמו פוך בדרכיו והuid

בפני בית הדין על מזומות הcamer – עדות ששכנעה את השופטים ההולנדים לזכות את עמנואל מפל אשמה ולגרש את המכמר מארצם.

עמנואל היה בטוח כי שופטיו יטו אין לגרסתו של ינס גבור הפרשה ויסמכו את ידיהם על פסק דיןו של בית המשפט בהולנד.

השופטים החליפו ביניהם המהומות סתומים מעבר לברךיהם האפלים, וזו הכריז אב בית הדין: "אין כל ספק, כי אנו מבקרים להאמין לעדותו של camer הגון ומהימן – בוגר גרסתו של נאשם יהודי ונער רועים הולנדי..."

הנאשם מנואל אבוחב מרשע אפוא בתכנון רצח נער נוצרי כדי להשתחמש בדמותו בחג הפסח, בשימוש בכליים ובהצערות בשדים לשם חבלה חמורה המכמר ישר דרכו" –

"האם יש לנוthem דבר מה לומר להגנתו, בטרם יגור דיןו?"

באולם השתרעה דמותה מותחה.

עמנואל הוריד את ראשו בעצב. היה הבין כי טעה בהשליכו את יחמו על חיש האడק של שופט האינקוויזיציה צמאי הקם. היה עליו לשמע בקהל המושל, ולהעדייף את המות ברפיה על פני סדרת העינויים המכפה לו מיד תלייני הכנסייה...

בפזר נפש שלח את ידו אל ארוֹר האוצר ושלחה מתוכו מטבע זהב נוצצת. הוא התבונן באדרישות בנייצחות האור שנפתח ממנה, ובמה שבו ועליהם מאירועות היום.

היא זכר כיצד הבחן בקורות התקרה העוקפות את העמוד הפלרצי שביבית, והסיק כי בכח טמון סוד האוצר: זו היתה אפוא בונת סבו הגדל, באמרו "אל מסתכל בקנkan אלא بما שיש בו" –

אל הסתכל אל מראהו החיצוני השגיא והמתנשא של העמוד הצעיר, אשר לא מתו של דבר הריחו עשו גבס חלול המתוור במוחי יד...

ואולי... אולי לא לחגט חזר סבו על הפתגם פעמיים ושלוש, אולי גם האוצר עצמו הוא קנקן חלול ותו לא?

עמנואיל בחר בתרומת לב את המטבח שביבדו, וחיווק נוגה עליה על שפתיו כאשר הבין בסדק צער המתמשך לארכו. מי יודע – חשב לנפשו – הרי חוץ' הורונו כי "אפלו חרב חדה מנחת על צווארו של אדם אל יתיאש מן הרחמים" – אולי זהו פתח הצלחה... ורי אין לו מה להפסיק –

והוא קם ממקומו, כשהוא זועק לפניו לעוזרת הבורא.

"שאלתם אם יש לי מה לומר בטרם תחרצו את דני. ובכן, לא אשחת את זמנכם בבקשת רחמים – הרחמים הם מכם והלאה... ברצוני כי תענו לי על מספר שאלות!"

השופטים הכו בתרמה לשמע הבקשה המזירה. שלשת הברדים החליפו ביניהם המהומות סתומים והבכיר שבhem ענה: "בקשותך אמן יצאת דפן, אך מכין שמאכוב חסר תקווה ואתך נאבק על חייך החלטנו להענות לך – בתנאי שלא תאריך בדברים, ותשאל בעניין!"

עמנואיל חיך ברפיוון. "שאלתי הראשה – האמן מאמין בית הדין לרביו של הכל מר התובע, שהאוצר שהובא מחררו נאסף מפספי תרומות – והוא חמירו לזהב כדי למסרו לאפיקו?"

מלמול של הערכה נשמע באולם. כוונת עמנואל הייתה שקיופה: אם אמן שקר הכל מר בדבר האוצר – מדוע יתנו אמון בגרסתו בעניין עלילת הדם?

השופטים התייעצו ביניהם קצורות והגיעו לכל מסקנה: הם סמכו את ידיהם بلا סיג על בדחתה הפדר.

המושל ניד בראשו ביאוש: עַמְנוֹאֵל שוב נכשל...

"שָׁאלָתִי הַשְׁנִיה – אָמְרוּ נָא לִי: הָאָם יַתְּכִן הַדָּבָר שָׂאָרִים יִסְחַר בַּעֲקִיבָּות בְּסֶחֶורָה אָסָוָה בַּמְשֻׁךְ תְּקוּפָה אַרְבָּה – וַיַּטְעַן לְהַגְּנָתוֹ כִּי لֹא יְדַע אֶת מָהוֹת עַסְׂקוֹן וְלֹא הַבְּחִין בְּטִיב סֶחֶורָתוֹ?"

הפעם לא חזר השופט להתייעץ עם חבריו. הוא פלט צחוק צוירם ממוקמי הברהס והשיב: "מַי זֶה יַאֲמִין לְטַעַנְתָּו? אַנְשִׁים הָעַלְוָה עַל הַמּוֹקֵד בַּשְּׁל תְּרוּצִים מְסֻתְּבָרִים יוֹתָר... בָּרוּר שָׂאָרִים זֶה הוּא פּוֹשָׁע בַּמְזִיד – אֶכְל אַין לְכֹךְ כָּל קָשָׁר לְעַנְינָנוּ. אָנוּ נָסְרַב לִעְנוֹת לְשָׁאַלּוֹת דּוֹמוֹת!"

עַמְנוֹאֵל החעלם מן הנזיפה והמשיך בדרכיו: "וַיְשָׁאַלְתִּי הַאֲחָרוֹנָה הִיא – מַה דִּינוּ שֶׁל כּוֹמֵר הַמּוֹעֵל בְּכָסְפִים שְׁהַפְּקָדוּ בִּידֵי, מּוּעֵל בְּרַכּוֹשׁ עַצּוֹם בַּמְשֻׁךְ זָמֵן רָב – וְזֹומֵם לְהַונּוֹת אֶת הַאֲפִיפִיר?"

רחש של התרגשות עבר באולם, והשופט נאלץ להרים את קולו: "זֹוּה יָשַׁאַלְהָ חִזּוֹפָה וּמְתֹגָּרָה!"

"אָךְ מַהְיִה הַפְּשִׁיכָה עַלְיהָ", התעקש עַמְנוֹאֵל.

"אַין כָּמַר כֵּזה בְּנִמְצָא! הַרְעִים הַקּוֹל מִן הַבְּرָדָס.

"וְאָם גַּמְצָאנוּ?"

"אַין הוּא כָּמַר – הוּא מַתְּחַזֵּה בַּלְבָד! וַעֲתָה דַי לְנוּ בְּחִדּוֹת. אִם יִשְׁבַּפְּיַךְ דָּבָר מָה – אָמַר, וַנְחַרֵץ אֶת דִינָךְ!"

פרק ל"א

המפנה במשפט

לע' פנויאל הנחן בראשו ונשם עמקות: "ברצוני לסתם בפניכם את הדברים ששמענו –

ראשית: השופטים מקבלים את דברי הcamר, כי הוא קיבל לידיו הון עתק כדי למסרו לאפיקור, ומהיר במשך שנים בנסיבות זהב.

שנית: אדם הוטה בנסיבות מזיפות במשך תקופה ארוכה – חזקה עליו שהוא יודע את טיבן.

ולאחרונה: camר המליך שולל את הכנסיה והאפיקור אייננו camר, הוא מתחזה בלבד.

ובכן – ברצוני לגנות לבית הדין כי דוקטיו זהב אלף שברשות camר הן מטעמות מזיפות !

רחש של פליאה עבר באולם, ועמנואאל המשיך בדרכיו: "אם אמם בן הוא – והדבר יפרק – הרי שהcamר החליף בשיטתיות את camר שקבל מהאמינים ה证实ים כדי למסרו לאפיקור בדוקטיו זהב מזיפים.

הוא עשה כן במשך שנים ארפות והוא מודע למעשהgo. בכך

זם להונota את הכנסיה והאפיקור גם יחד – וממילא אין הוא כמר כל, ואני פגעת בכם מתחזה בלבד!"

ההמללה באולם הגיעו לשיאה. מישחו הביא פצירה, וצפוי הוכח הדקיק התקלף בנטול מעלה הדוקטים הנוצאים וחשף מתחמי עופרת שחורה.

הכمر האולע החعلף, ובין הבדדים החנהלה התיעוזות קדחתנית. לא עמלה לפניhem כל ברחה – הם נאלצו לזכות את עמנואל מפל אשמה!

המושל הסביר בקשי את חיוכו מתחת לשפמו: עמנואל זהה בחינה מיידי המושל – וזכה גם בידי האינקוויזיציה, אך לא היה ביפוי כל הסבר למפנה המפתיע במשפט.

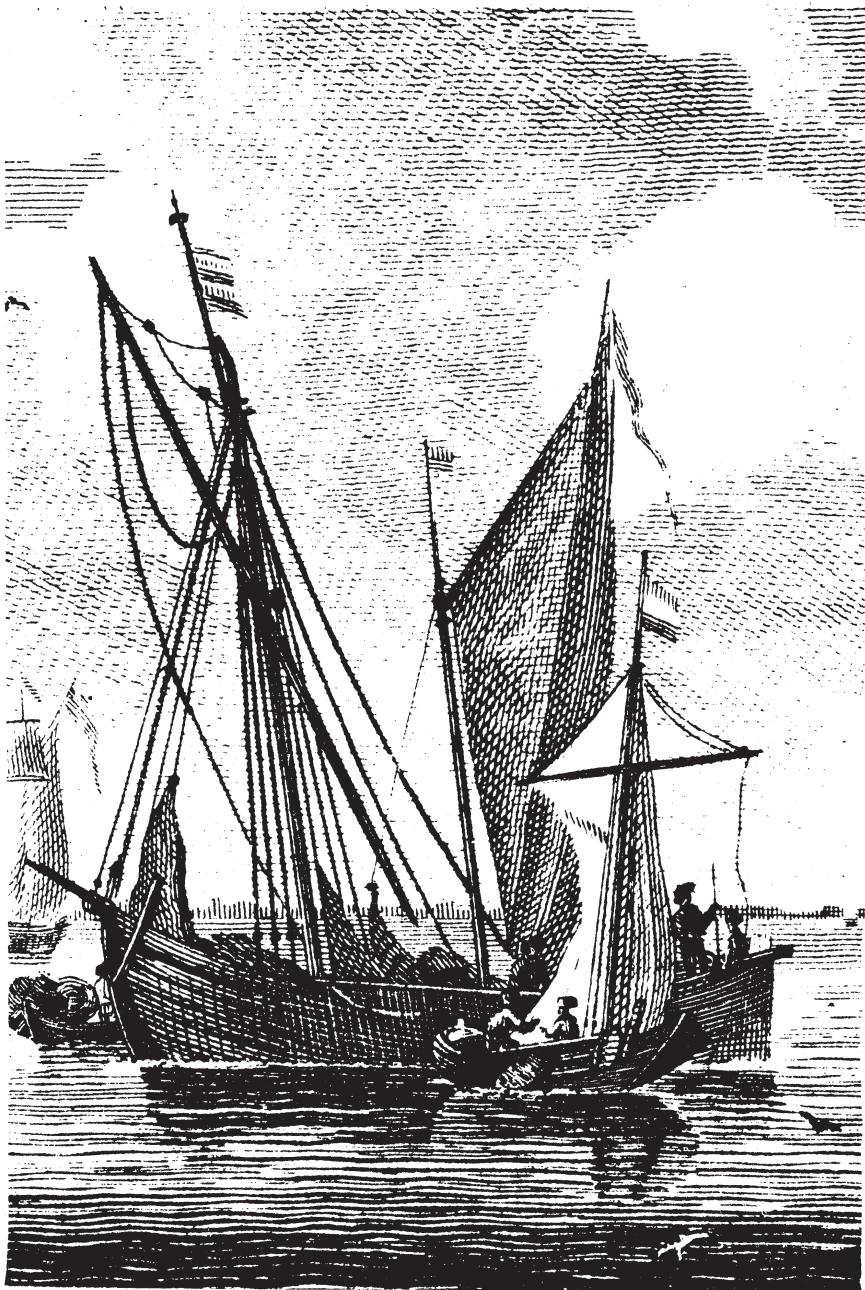
רק עמנואל נותר שלו בקרוב ההמללה שAffectedיו. הוא נשא תפלה הדריה נרגשת לבוראו, שנותן בלבו את הרעיון לחזור בשנית על דברי חז"ל: "אל תסתכל בקנון, אלא بما שיש בו" – לא העמוד בלבד היה מקסם שהוא, אלא אף האווצר עצמו. גם צפוי הוכח היה חיצוני בלבד...

עמנואל קם עתה בשלישית ובקש את רשות הדבר.

באולם שב והשתרר שקט מתויח: מה יבקש עתה הנער היהודי?

"בחסדי ה' זכייתי בdryni, והראשית לשוב למשחתי. אבל ככלות הכלל הדרי נער צער ובודד השווה באرض נכריה ועוינה... הגעתו לכאן מליה בידי ראש עיר, אך הוא הפליג לארצו ונפטר אוטה לבדי, ואני... פוחד! אנא, שלחו עמי אדם מברך לוותני... אדם שייגן עלי מסכנות הדרכך ויחזירני בשлом אל הווי" –

הדמות באולם הייתה מחלטת.

"אולי המושל הטוב יזאל לוותני..." גמגם עמנואל, וכולם פרצו בצחוק על בקשתו הנועצת.

"אָרְבָּה", צחק השופט מתחם ברדס – "בקש זאת מمنו..." והצחוק באילם התגבר. יותר מכלם צחק המושל, אך החיווך נמחה מפניו לאטו והוא הבין את משמעוthen של הבקשה המפתיעה. "בעצם, מדוע לא?" מישך בכתפיו בחיווך, "הרי זה טiol תענוגות להולנד וחזרה. אakh עמי גם את משפחתי – זה שניים שלא יצאנו לחפשה!"

והכל חיכו לפתרון הנחמד שנמצא למצוותו של הנער החרד. וכך עלו עמנואל והמושל וכל משפחתו למחרת עם שחר על ספינה מהירה שהפליגה להולנד.

ען הספינה הורם ומפרשייה התנפחו ברוח פאשר נתקה לאטה מן הנמל. עיניו של המושל זרחו מאשר סקר את עירו במבט פרדה. הוא זונח אחורי את משרת המושל ומקיר את הונו הרב. הוא מונתר ברצון על עשר וכבוד – בדרפו אל החפש!

חפש לחיות היהודי, להחזיק בגאון בדת אבותיו!

עליה בידו להחליט מספר האכזרית, מבלשי האינקבייז'יה ומאימת המוקד הנורא, הודות לבחר שנון זה, אחינו הפקח והאמין...

גם עמנואל נשם לרוחה כאשר הבית בחוף העיין המתרחק ומתקען – ונשא בשפטו תפלה הוזיה נרגשת לה על האלתו הפלאית.

פרק ל'ב

הבשורה הדרעה

בָּבקשו של יום המחרת עגנה ספרינו של ואן ליידן בנמל אמסטרדם.

ראש העיר ציה להעביר את מטען התבלינים שבבטן הספינה אל מחסנו, ואלו הוא נסע לביתו וארון הקדש מכיל האוצר נשא בזרענות בזרענות. אחרי מרכבותיו השתרכה עגלה נוספת שעלהה הטענו חבית היין ולולוי היונים – מתקנת שודדי חיים כאות הוקהה על הכספיות מחיר בזאתם.

ראש העיר נכנס לטראקליינו לשארון המגולף בזרענותו. הוא הניחו בעדרינות על השלחן ונעל בקפידה את דלתות הטראקלין. בלתייטות רבה פתח את ארון הקדש וגרף מתוכו את האוצר הרב, כשהחרוזות היהלומים מתיוצאות לכל עבר וברק המטבעות מלא את לבו בהתגשות עצומה.

המטבעות הרבות ננעלו במגרת השלחן, אבל ראש העיר המשיך להשתעשע בחרוזות היהלומים עוד שעה ארוכה. הוא מילא אותו בין אצבעותיו, וננהה ממטר הଘזקים שנתק מהן בשיל צבאי קקשת.

ולפתע נשמעה נקישה נמרצת בדלה הנעהלה.

ואן לינן מהר להטמין את המחרוזות במגירה ופתח את דלת הטראקLIN.

בפתח נצבה דמותו התרמלה של רבי שלמה גיקטילא.
ואן לינן החoir. "ברוך הבא" – מלמל בمبוקה, אך הרבה לא ענה לו על ברכתו.

"היכן עמנואל!" – פבע לדעת בחמרה.

"אה... הנער? הוא התעכבר בספרד..."

"התעכבר?"

"אה... לחקירה קאלה, בידי האינקבייז'יה..."

"האינקבייז'יה!"

"בן... הפעם הספרדי שגורש בעטיו מן הארץ גלה אותו בספרד... הוא נשבע לנוקם בו! בקש רבו התאפשר לעצמי להחלץ משם..."
פניו של הרב היישש האפירו. הוא עצם את עיניו וברך את ברפת השמויות הרעות: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, דין האמת!"

הוא פקח את עיניו ונען מבט חזר בפני ראש העיר: "אתה גראת אותו להרתקה זו – הבטחת לשمر עליו..."

ראש העיר השיב לו במבט אדיש ומשך בכתפיו בבטול.
עיניו של הרב נתקלו בארון הקדש הפתוח. הוא סקר אותו:D
דום ו אמר:

"ובכן, יכולות הכל – הנער היקר הספריק לגלות את ספר התורה
העתיק שהשאר בידי סבו בספרד..."

"אמנם כן! הוא בקשני למסור את הארון והספר להורי –
והבטיחם כי ימות ביהודי גאה..."

שְׁתִי דָמָעוֹת חֲמוֹת זַלְגּוּ מַעֲינֵנוּ שֶׁל הָרָב. "נָעַר יִקְרָר וְאַמְזִין..."
אַנְיַ אַמְסֵר אֶת הָאָרוֹן לְהֹזְרוֹ, מַתְנָת פְּרָדָה מִבְנֵם הָאָהָוב!"
הָרָב פָּסֶעֶן, וְסֻבֶּב אֶת אָרוֹן סְפִיר הַתּוֹרָה לְעַבְרוֹן. הַישִׁיר מִבְטָח
אֶת רַאשֵׁה הָעִיר, וְתַבְעָ: "אָמַר נָא לִי – כָּלּוּם לֹא מִצְאָתֶם גַּם אֶת
הָאֹצֵר? וְהִרְיַי מִסְתְּבָר שֶׁהָוָא הַטְמָן בָּאָרוֹן הַקָּדֵשׁ הַחֲבוֹי, וְחַצְיוֹ
מַגְיָע לְמִשְׁפְּחַת אֶבְיהָב!"

וְאַن לִינְדוֹן נַבּוֹךְ לְרָגְעָה, אֵךְ מִיד הַתְּאוֹשֵׁשׁ וּפְרַשְׁתָּאֵךְ יָדָיו לְאַזְדִּים.
בְּהַתְּרָגִישׁוֹת קָרָא: "לֹא מִצְאָנוּ דָבָר! כָּל נְסִיעָתֵנוּ הַיִתָּה לְשֹׁנָא!...
סִבּוּרָנִי שֶׁהָאֹצֵר לֹא הָיָה וְלֹא נִבְרָא, אֵין הוּא אֶלָּא אֲגָדָה דָמִיּוֹנִית!"

הָרָב הַבִּיט בּוֹ בְּתוֹגָה, נַד בְּרָאָשוֹ וְאָמַר:

"הָאָמָת בְּפִיךְ? ! כָּלּוּם לֹא מִצְאָתֶם אֶת הָאֹצֵר – וְאַתָּה הַסְגָּרָת
אֶת הַנָּעַר לִיְדֵי הַכְּמָר הַנוֹּקֵם כִּדִּי לַטְלֵל לִיְדֵךְ אֶת כֶּלֶוּ?"

פָּנָיו שֶׁל וְאַנְיַינְדוֹן הָאֲדִימָוּ לְשִׁמְעָה הַהָאָשָׁמה הַחֲמוֹרָה, וְהָוָא
רַקְעַ בְּרַגְלָוּ בּוֹזָעָם: "זֹוּהִי חִצְפָּה אַיִמָּה וְהַזְּאת דָבָה! שְׁבַחַת שָׁאַנִּי
רַאשֵׁה הָעִיר... מִבְטִיחָה אַנְיַ חַגְגִּית כִּי לֹא הָיָה כֶּל אֹצֵר!"

הָרָב מִשְׁךְ בְּכַתְפֵּיו בְּהַשְּׁלָמָה. הָוָא נַעַל אֶת דְלָתוֹת אָרוֹן הַקָּדֵשׁ,
וַנִּשְׂאוּ עָמוֹ בְּחַרְדָת בָּבּוֹד.

לְאַחֲרֵי צָאתוֹ שֶׁל הָרָב נַעַל וְאַנְיַינְדוֹן אֶת הַדְלָת בְּשִׁנְיִת וּשְׁבָב
לְהַשְׁפַּעַשׁ בְּמַחְרוֹזּוֹת הַיְהוּלּוּמִים – אֵךְ הַעֲלִיזוֹת הַיִתָּה מִמְּנוּ וְהַלְאָה.
דִמּוֹתוֹ חֲמוֹרָת הַסְּבָר שֶׁל הָרָב הַיִשְׁישָׁ נַאֲבָה לְנַגְּד עִינֵיָו. כָּאַלו
שְׁלִיחָה אַצְפָּע מִאֲשִׁימָה כֶּלֶפֶי הָאֹצֵר שְׁגַרְפֵּשׁ בְּדַם...

הַכְּלִים – הַרְגִּיעַ וְאַנְיַינְדוֹן אֶת מִצְפָּנוֹ המִפְרָפָר. מַחְרַחְרָא
לְצֹוֹרָף וִימִיר אֶת הָאֹצֵר הַמְּרַשִּׁיעַ בְּכֶסֶף מִזְפָּן, עֹזֶב לְטוֹחר, וְאַיִשְׁ
לֹא יִנְחַשׁ עוֹד אֶת מִקּוֹרָו... .

פרק ל"ג

"בָּא הַרְגֵּגֶלְיוֹ"

ה- שׁמְוֹעָה הַפְּרָה עַל לִכְיָתוֹ שֶׁל עַמְנוֹאֵל בַּיּוֹם הַאַינְקְבִּיזִיתָה
- הַאֲכְזָרִית הַתְּפִשְׂתִּיה בְּקַהַלָּה בְּמַהְירֹת הַפְּזָק. שְׁמַחַת הַתְּגִשְׁתָּה,
וְהַכְּלָל שֶׁחוֹ בְּנֵעֶר הָאָוֹד וּמְנוֹ אֶת מַעֲלוֹתָיו.

הַמּוֹנִים גָּדוֹשׁוּ אֶת בֵּית הַמְּשֻׁפְחָה לְהִיוֹת עַמָּה בְּאַכְלָה.

בְּבָקָר יוֹם הַמְּחֻרָה פָּנָה רַבִּי שְׁלָמָה הַיִשְׁרָם בְּבֵית הַבְּנָסָת אֶל
מְשֻׁפְחָת אֲבוֹהָב.

הַהוּרִים הַנְּבוּכִים קָבְלוּ אֶת פָּנֵיו בְּשִׁתְיַקָּה מַעֲיקָה. אִישׁ לֹא יְדֻעַ
מָה לוֹמֵר. הַכְּלָל תָּלוּ אֶת עַינֵיכֶם בְּרֵב הַגְּעָרָץ, וְאֶלָּו הוּא סִקְרָר אֶת
אָרוֹן הַקָּדְשָׁה הַמְּגָלָף וְהַנִּיד בְּרָאָשוֹ: "עַמְנוֹאֵל טָרֵם חֹזֶר", אָמַר
רֶפֶות, "אָךְ הוּא שָׁגַר אֲלֵיכֶם מִתְנָה נְפָלָאָה: אֶת סִפְרַת הַתּוֹרָה הַגְּכָסָף,
קָדוֹשׁ וְהַקָּרְבָּן כֵּה..."

בְּכִי חֲנוֹק נְשָׁמָע, וְהַרְבָּה הַמְּשִׁיךְ וְאָמַר: "כָּל חַיָּינוּ מִתְנָהָלִים
לְאוֹור הַתּוֹרָה, רַבִּים מִתּו עֲבוּרָה – אָךְ רַבִּים עוֹד יוֹתֵר חַיִים
לְאוֹרָה –

וְהַתּוֹרָה הַקָּדוֹשָׁה אָוֹסְרָת עֲלֵינוּ לְהַתְּעַצֵּב בַּיּוֹם חָגָנוּ! הַתּוֹרָה
קָדוֹשָׁה קוֹרָאת לָנוּ בְּקוֹל: וְשִׁמְחָת בְּחִגָּה – וְהִיא אָךְ שָׁמָחַ!"
אָךְ רַבִּי יַעֲקֹב פָּרָשׁ אֶת זָרוּעוֹתָיו לְאַזְדִּים וְלַחֲשָׁ בְּקוֹל חֲנוֹק:

"כיצד אשמח, רבבי – ובני מהווים על גלגל הענויים! כיצד עלו – והוא מעלה על המוקד?"

רבי שלמה הוזקף בכסאו וركע במקלו בעז: "כיצד תדבר, רבוי יעקב! הנה תלמיד חכם אתה, ובכן – אמר נא לי: אם ייעדו בפניך שני עדרים כשרים כי ראו את אחד האנושיים נעקד על המוקד, והאש מחתת תחתיו, והקהל רוגש ומריע – כלום מסמך על עדותם ומתר לאשתו להנשא לאחר?"

"חלילה, רבבי! הנה זהה משנה פשוטה השגורה בפי כל: היוצא להרג – אין מעידין על אשתו..."

"ישמעו אזניך מה שפיך מדובר! אפילו במקרה פזה אין האסון ונדי – ואלו בנך, עמנואל שלונו, לא הגיע לשלב זה כלל! היכיז נפלת לזרועות היאוש? התעורר וצפה לחסד ה'"!

אך סים רבוי שלמה את דבריו, נפתחה הדלת –

ועמנואל הופיע בפתח –

האם פלטה צוחת הפתעה, פניו האב חורו ואלו הרוב סובב אתראשו ועיניו זהרו: "חכינו לך, בני – זה עתה שוחחנו אודוטיך!"... עמנואל נכנס אל החדר, ואחריו הופיעו עוד שלושה אנשים – זוג מבגר, ועלם צער.

עמנואל פסע קדימה ואמר: "אבא – הכיר נא את רואבן אחיך, אשתו ובנו" –

שעה ארוכה ספר עמנואל את קורותיו בפרוטרוט. הוריו שמעו את סיפורו בהתרגשות כשם שמחים ועצוביים לסרוגין, מזילים דמעה ומחיכים...

רבי שלמה ישב רכון על מטהו, והאזין לסתור בעינים עצומות.

"בָּא דְּרוֹג בֶּרְגֶּלִי"

עַמְנוֹאֵל סִים אֶת דְּבָרָיו וְאָמוּ הַתְּנִפְלָה עַלְיוֹ בְּחֻבּוֹקִים וּבְנִשְׁיקּוֹת:
"בְּנִי, בְּנִי... בָּאיּוֹ סְפִנָּה הִיִּתְהָ! הָזֶה לְרַבְנִי הַקָּדוֹשׁ, שְׁבָצּוֹת
בְּרַכְתּוֹ נִצְלָתִי!"

— "זְבוֹצּוֹת תְּפִלוֹתֵיכֶם, הָזֶה... תְּפִלוֹתֵיכֶם וְדָמָעוֹתֵיכֶם!"
רַבִּי שְׁלָמָה נִשְׂאָאת רָאשׁוֹ וְהַבִּיט בָּהֶם בְּעֵינֵי הַמְּאִירֹות:
"בְּעֹזֶרֶת הָהּ, בְּנִי... וְהָ אִינוֹ זָקִיק לְשִׁתְפִּים! הָבָה נֹרֶה לוֹ
כָּלָנוֹ!"...

וְהִכְלִיל חִיכּוֹ בְּהַסְּפָמָה.

"וּבְכֵן, בְּנִי" — אָמַר הַרְבָּ — "בְּרַצְוֹנִי לְהִיּוֹת בְּטוּחָה מֵעַל לְכָל
סְפָקָה: הָאָמַנָּם רָאשׁ הָעִיר הסָגִירָה לִידֵי הַכֹּמֶר, כִּי שֶׁלָּא יַאֲלֵץ
לְהַתְּחַלֵּק עַמְּךָ בְּאוֹצֵר אֲבוֹתֶיךָ שְׁחַשְּׁפָתָ?"
"כִּי הָרַבָּ, רַבִּי".

"כִּי שְׁשַׁעַרְתִּי", מַלְמָל הַרְבָּ.

וְאוֹ נִפְתָּחָה הַדְּלָת — וּרְאֵשׁ הָעִיר הַוּפִיעַ —
"יְהוּדִים אֲרוּרִים, בּוֹגָדים, זִיפְנִים!" קָרָא וְאָן לִינְדָן בּוּעַם וּזְרַק
לְרַגְלֵיו חָפֵן דּוֹקְטִי זְהָבָה.
"מָה הַהְתְּرִגְשּׁוֹת שְׁאַחֲזָה בָּהּ?" שָׁאַל הַרְבָּ בְּנָעָם, אֲךָ לֹא זָכָה
לְתִשְׁוִיכָה —

רָאשׁ הָעִיר הַבְּחִין בְּעַמְנוֹאֵל וּבְמַוְשֵׁל הַסְּפָרָדי הַמְּבִיטִים בּוֹ,
וְעֵינֵי הַתְּגִלְגָּלוֹ בְּחוּרֵיהֶן בְּאַיִמָּה —
"הָאַיִלּוֹ!" — קָרָא בְּחִרְדָּה — "רוֹחַם שֶׁל הַמִּתִּים בָּאהּ לְהַקְּם
בַּי!"

"לְהַקְּם... בְּעֵbor מָה? וְכִי מָה עַולְלָתִ לְגַעַר?" הַתְּעִנֵּין הַרְבָּ...
"אַנִּי — בְּלֹוֹמֶר... אֲךָ לֹא! הָרִי זֶה הַגַּעַר בְּעַצְמוֹ, בָּשָׂר וְדָם...
מָה מְעַשֵּׂיךְ פָּאָן?!"

"פְּשׁוֹט מָאֵד" – ענה עמנואיל בתרומות – "שְׁחִרְתִּי, וְחִזְנִתִּי
לַבִּיתִי!"

"אָכְן, פְּשׁוֹט מָאֵד..." ... מַלְמֵל רָאשׁ הָעִיר בְּתֶמֶהוֹן – –

פרק ל"ד

היכן הואוצר?!

"**מ**ר נאן לינדן, אני שואל אותך בשנית: במה זכינו לך קורך?"
התקעך הרוב לקביל תשובה.

"בפתה, אתה שואל?! הנה – הואוצר היה מזיף! זהה
הוֹאָהָה יהודית טפוזית, להוליך שלוֹל נזירים תמים..."

"הואוצר?! השתומם הרוב בחיווך, "עהרי הצהרת שלא מצאתם
אותו!"

ראש העיר הנבעך הסס קמעא, ואמר: "זבכון... הבה ננסח זאת
כח – אמַנְם חשפנו אותו, אבל אני החלטתי לפרק את השותפות
המגוחכת עם הנער היהודי. וראו עד כמה צדקתי! הואוצר כלו
הוא פרטנית, זיוף גס וחסר בושה!"

"ככה, בפשטות – פרקת את השותפות! הואוצר היה שיך לאבוחטי
של הנער, ונטמן בביותם, ונכבד הוא שחשף אותו – ואתה פרקת
כח את השותפות וננטלת את כלו? מזרע עד מאר..."

ראש העיר צע באי נוחות וركע ברגלו בקצר רוח: "זהו עותת
מקוון! הואוצר ננטש בחרבה מזגמת וחריה הפקר – כל המתחיק
בו זכה!"

"עפנואל חשף אותו" – חוץיר הרוב ב נעם.

"הקץ ליכוח העקר – האוצר הtgtלה במגניף: עופרת מצפה
ו^זוכchia ממלטשת"...

"והשותפות מפרק, כלות הכל... אֲבָל אַתָּה פְּרִקְתָּ אֹתָה כַּאֲשֶׁר
הנחת שהאוצר הוא אמת! וובכן, שותפות אֵין מפרקים בהכל פֵּה:
אַנְיַ מַבְקֵשׁ עַל כֵּךְ אַת אֲשֻׁורָךְ בכְּתָב"...

ראש העיר משָׁךְ בכתפיו באדרישות. הופות היה לו לזרא והסב
לו אי נוחות מרובה. הוא נגע אל השלוחן וכתְּבָ במהירות על פסת
קלף כי שותפות ביןו ובין הנער בטילה ומבטלה.

אבל הרוב התיחס לפתק בכְּבָד ראש מדחים. הוא חם עליו
בעד וצרכו אליו את חתימת המושל הספרדי, דוד עמנואל.

"תוֹךְ לְךָ", אמר לראש העיר בהטمينו את האשור בקְפֵלִי
גlimtah. "עדין מציקה לי שאלה אחת, ואני אנסה למצא לה
תשובה. אוֹתָה לְךָ אם תשאר עמו עוד רגע קט".

ובכן, היה נחרחר מעת בדברים ששְׁמַעַנוּ – אין חולק על כך
כי אכן היה אוצר! דבר זה נודע לנו מפי הכְּמֶר, והתאמת לנו
מצואתו הסתומה של دون עמנואל המנות. והנה, עמנואל חשב
את האוצר תודות להנחתו של סבו: "אל תְּסַתְּבֵל בקְנָקָן אלא
במה שִׁישׁ בּוֹ" – הוא חקר ומצא כי העמוד המרכזי אינו תומך
את התְּקָרָה – ושער שהוא מסתיר בחבו את האוצר. והוא אכן
צדק – העמוד קרס מחַטָּיו, וגלה את ארון הקדש ואת האוצר
המַבְקֵשׁ! אבל המטען המת אסון על ראש עמנואל: ראש העיר
חלק את האוצר ביןו לבין הכְּמֶר, הוא נשל את עמנואל מחלקו
– ואף הסגירו ביד הכְּמֶר מבקש נפשו –

הוא קורא לצעד זה: "פרויקט שותפות..."

ראש העיר צע בחַסְר נחות. הרוב התְּהִלָּם ממוֹנוֹ, והמשיך בדבריו:
"ואז נזפר עמנואל כי סבו צין בכְּבָרִי האַחֲרוֹנִים שזָהוּ טיבם של

דברי התורה: **כָּל שְׁמַחוֹר עֲלֵיכֶם וְתִשְׁנַן אֹתָם, יִקְבְּלוּ מִשְׁמֻעוֹת חֶדְשָׁה.** ה' האיר את עיניו לחזר על דברי חז"ל ביחס לאוצר עצמו: **"אֶל תִּסְתַּכֵּל בְּקָנָקָן אֶלָּא בָּمָה שִׁישׁ בּוֹ"** – אל פביט אל ברק הזהב ונצנוץ יהלומים, ראה אם אין כוזבים ומטעים... והם אמנים היו מזיפים!"

פניו של ראש העיר שבו והאדימו. הוא התנצל בכבדות, אבל הרב המשיך והתעלם מפניו: "האוצר שנמצא, היה כוזב, אפוא. אבל אם כן – היכן טמון האוצר? ונהרי היה מטמון... دون עמנואל הטמין בביתו המון יהלומים – היכן הם?"

"אכן, היכן הם", נهم ראש העיר.

דומיה מתחזה השטרקה בחדר הקטן. הרבה סקר את פניו הנוקחים וחיזק: "אה, בני, התשובה כה פשוטה! היא נתנה לנו בידי دون עמנואל, מטמין האוצר: "אל تستכל בקנקן – אלא במא שיש בו" – הוא שין באזינו את הכליל הידוע כי דברי חז"ל הם עמוקים לאין פכילת, וכי כל שגעומיק חקר בהם יתגלה לפניו רבד נוסף..."

הכל בהו ברוב بلاה הבנה, אבל חיוכו של הרוב התרחבות: "הבה ונתבונן בדברים. מצאנו אוצר – אך תוכו לא היה כברוי, הוא התגלה ממש. מצאנו גם ארון קדש מגוף – שמא אף הוא רק קנקן, ותוכו אינו כברוי?"

הרוב נגש אל ארון קדש ופתחו ביראת קדש. הוא הוציא מתוכו את ספר התורה היקר, נשקו והניחו על השולחן. לאחר מבחן נטל ספין מן הפazonה ותקעו בין דפנות הארון. הדפן התפצלה בנטול, ומאות יהלומים נשפכו מהתוכה חוצה בזוווף עלייז. כשהן נופלות על השולחן ומדלגות לרצפה. הן התגלו לכל קצות החדר וקרצוי מכל פניה בהבעתי אוור זוהר –

פרק ל"ה

האוצר התגלה

כ למ גחנו ארצה לאסף את האוצרות המבריקים הפוזרים סביב בחרפניות. כלם – מלבד הרב שנ.asp ליד ספר התורה והבית בעשיה בחיק של אהבה.

וآن לינן רבן על ארבע ולקט בלתיות מתחת למיטה הרחבה. הוא התנשם והתנסף בהתרגשות ועינו יצא מחרורין למרה העשור האגדתי הנבט מכל עבר.

ואז נשמע קולו של הרב: "וآن לינן. אל נא טרחה – הנח להם, הם יאספו את שלם בעצם".

ראשו של ראש העיר הגיע מתחת למיטה ופיו נפער בתדרמה: "מה פריש הדברים? והרוי חזי האוצר שיק לי!"

הרוב חיך בנעם והזפיר לו: "והרוי פרקמת את השתפות! מרצונך עשית זאת, בשירותך לב... אתה כתבת זאת וחתמת על פך בפנינו, בפנוי שני עדים כשרים!"

כלם הפסיקו את עסוקם לשמע חלופי הדברים. הם התבוננו בדומיה בראש העיר הנכבד המגימ לאות ממעמקי המיטה.

וآن לינן, הזדקף ונ.asp אל מול הרב: "חזי האוצר שיק לי" – מהם – "סכנתך למן אתה נPsi!"

הרוב הביט בו **בשלה** ואמיר בקול שקוֹל: "וְאֵן לִינְזָן – אתה גָּרְתָּ עַמְּךָ אֶת הַנֵּעֶר לְאָרֶץ עֲוִינֶת. וְהַפְּקָרֶת אָתוֹ שֶׁם לְגֹרְלוֹ. יִתְּרַעַל כֵּן: אַתָּה הַסְּגָרֶת אָתוֹ לְדִי הַאִינְקָבִיזִצִּיה וְמַסְרֶת אָתוֹ בַּיַּד הַכֶּמֶר מַבְקֵש נְפָשָׁו... עֲשֵׂית זֹאת כִּדֵּי לְטַל לִיְּךָ אֶת מֶלֶא הַאֽוֹצָר, מִבְּלִי לְהַתְּחִילָךְ בֹּו עִם בָּעֵלָיו הַאַמְתִּים. פְּרָקֶת אֶת הַשְּׁתִּפּוֹת בְּלֵב קָר, בְּחֹסֵר מֵצְפָּן – כִּשְׁאַתָּה מְסַגֵּיר אֶת הַנֵּעֶר לְמוֹת בְּעָנוּיִם! מַעֲלָת בְּאַמְנוֹן שָׁגַנְתָּ לְךָ, הַפְּרָת אֶת הַבְּטַחַת, פְּרָקֶת אֶת הַשְּׁתִּפּוֹת בְּזַדְוֹן לְבָב, בְּשִׁירוֹת וּבְאֲכִירִות – וְלֹא תַּהֲנֵה מִפְרוּתָךְ!"

פיו של וְאֵן לִינְזָן נִפְעַר וְהַמְלִים נַעֲתָקוּ מִמֶּנוּ. הוא רק הַנִּיד בראשו בְּתַמְהוֹן וְלִחְשׁ: "לֹא... לֹא תַּנְשֵׁל אֹתְךָ מִן הַאֽוֹצָר... לֹא אָוָתֶר עַל זָכוֹתִי! אַתָּם תַּתְנוּ לִי אֶת מְחֹצִיתָו..."

"לֹא!" עֲנָה הרוב בפסוקנות.

וְאֵן לִינְזָן הַבִּיט סְבִיבָוּ בִּמְבוֹכָה. הוא רָאָה אֶת פְּסָא הַרְבָּה הַפָּנוּי, וְהַתִּישָׁב עַלְיוֹ בְּכֻבדוֹת. רָגַע אַרְךָ שָׁקָע בִּמְחַשְׁבּוֹת, וְאוֹ נְשָׁא עַיִנִים נוֹקְבּוֹת אֶל הַרְבָּה שָׁנָאֶב לִיד סְפָר הַתּוֹרָה: "אַנְיִי אֲקָבֵל אֶת מְחֹצִית הַאֽוֹצָר!" אמר בעקשות.

"לֹא" – עֲנָה הרוב.

"רֹב הַיְהוּדִים – אַתָּה מִכְרִיז מִלְחָמָה עַל רָאש עִירִית אַמְסְטְּרָדִם!"

"אַנְיִי מְגַן עַל זָכִיות בְּנֵי עֲדָתִי, לְפִי כָּלְלִי הַצָּדָק וְהַשָּׁרָר".

"אַפָּה מְמִיט שׂוֹאָה עַל רָאש בְּנֵי עֲדָתִךְ! אַנְיִי מְתַרֵּה בְּךָ – הַבָּה נְסִים אֶת הַפְּרָשָׁה..."

"הַפְּרָשָׁה חִתּוֹמָה! כַּתֵּב הַוְתוֹר שָׁלֹךְ נִמְצָא בְּרִשְׁוֹתִי, וְהַאֽוֹצָר נִשְׁאָר בַּיַּדְךָ מִשְׁפָּחָת אֶבְוָה!"

"רב היהודים!" אמר ראש העיר וקס ממקומו בכעס. "מעשה זה יעלה לךם ביקר רב – עוד היום אכנס את מועצת העיר להוציא צו גירוש נגד היהודים, וכל רכוישכם יחרם!"

והוא עוזב את החדר בטריקת דלת עזה.

פניהם של הנוכחים נפלgo. רק הרבה נאכ על עמדות זקור וnochosh הבעה.

"מה יהיה, רבבי, לחש רביעקב בהסוס. "שפא כדי להגיע לפשרה, ובכך נסיר מעלינו את אימת הגירוש והנדירים..."

"לא, רביעקב – אם נפנה לא יהיה קץ לסתיטה! עליך לקבל פיאות את פניהם של אורחיך החשובים, אחיך ראובן ובני משפטתו – ואני אשוב לעטוקי..."

עמניאל, אומר לך אם תשיג עבורי הזמנה להופיע בפני מועצת העיר בתור רב הקהלה, בדיון שיטקים על גירושנו מן העיר.

חג שמח לכלכם, בניי".

פרק ל'ו

גְּקַמָּת רָאשׁ הָעִיר

ראש העיר התקבל בתשואות רמות באספת המועצה. הוא דוח לחבריו על מסעו לספרד, ועל האלחתו לנקר את מחרי הפליגים המציגים את שוקה. מעטה לא תחילה עוד הסחורה הספרדית בפסיניות ההולנדיות העושות את דרכן בימים הסוערים. הוא ספר על רשמי מן הארץ הרחוקה. ספר משבגת ומתפתח לאחר שגרשה את יהודיה (דבר שהיה רחוק מן האמת...) ומתקאה בעיד הנכון שעשתה. עירית אמסטרדם שגתה בכך שונתה מקלט להמוני היהודים דלים והרשתה להם להתחזרה בסוחריה הוותיקם: "אנו קלטנו את הפסלת הספרד קיאה מתוכה", התmrמר ראש העיר. "הבה נכיר בעבדה שהנשיון לא עליה יפה, ונגרש את הפליטים למדינה אחרת".

"זהו מעשה נבלה!" צעק אחד האירים.

"אנו נרויים מכך", התעקש ראש העיר. "נחרים את כל רכושם, כפי שעשתה זאת ספרד!"

"כפי אז תהיה זו נבלה כפולה ומכפלה!"

"יש לך פקידים", החגנון ראש העיר. "פורטוגל קלטה המוני מmegרשי ספרד – וגרשה אותם בעבר חמיש שנים יחד עם כל יהודי ארץה! גם רב נסיכות איטליה סרבו לקלט יהודים לשטחן..."

באולם המועצה קמה סערת רוחות. הולנד התימרה להיות מוסרית וצודקת יותר מארצות הדרום החשוכות. אך ואן לינדן היה נחוש בהחלטתו:

"רבותי!" הסה את האירים הנרגשים. "איני רק ראש העיר, אני גם גדול סוחר! הראני מודיע בזאת כי אני נחוש בהחלטתי להביא לגרוש היהודים. גורל ההחלטה נתון בידכם – אף כל ציר אשר יצביע נגדה ירדף על ידי עד חרמה. בי נשבעתי, כי אביאנו לידי פשיטת רגל מבישה!"

באולם השתרעה דומיה.

מעולם לא היה ראש עיר לאים על צירים בצויה כה בוטה – אף فهو של ואן לינדן היה עצום, ואיש לא העוז לא זאת בנגדו למלחה.

לא בשל קמצ' יהודים נרדפים...

יושב ראש האספה הפר את הדממה: "רב הקהלה מבקש לשאת בפנינו את דברו!"

ראש העיר חיך ברשות ואמר: "אני יצא מן האולם בעת נאומו. דאגו לכך שיקאר בדרכיו – ולאחר מכן נגש מיד להצבעה!"
רבי שלמה גיקטילא נכנס לאולם ונגש אל הדוכן בצעיר בוטח. הוא הביט אל הנאספים בשתקה רועמת.

שתיקה זו פעלה יותר מעשרה נואמים. האירים השחו את עיניהם תחת מפטו הנוקב של הרב היישש, עיטה בגדי הלבן. מצפונם יסר אוthem על השואה שהם עומדים לנזר על ראשה של קהלה שלמה, שאננה וחפה מכל פשע: על צעירים וזקנים, נשים וילדים רפואיים –

לאחר רגע ארך של דומיה, קם אחד האירים ואמר בקול נרגש:

"רב נכבד – אנו מוכרים בוגריה העולה העומדת להגראם לכם, אך אין לפנינו כל ברחה אחרת. ואן לינדן הוא אדם תקיף ועשיר, ואוי למי שיימד בדרכו! אנה, הבן את מצוקתנו..."

"אלו הם דברים אמיצים וישראלים, ואני מוקיר את בנותך – אך עלייך לאמרם באזני השוחרים שייאלצו לנטר את עסקיהם, הזקנים שיטלטו בדרכיהם, והילדים שיישעו למנוחה ומעת מזוון.... איך תשאו אליהם את עיניכם? איך תshawו זאת על מצפונכם?"

שתיקתם של הזרים התעצמה, והם צעו במקומותם באין נוחות.

הרב נאנח ו אמר: "רואה אני כי לא נשקר לי סכוי רב לשנות את דעתכם – ומדוע אכబיד על מצפונכם? אך אמרו נא לי – אלו היה ואן לינדן מסיר את איומו בלביכם, מי מכם היה מצבע בעיד גירוש היהודים?"

אף יד לא הורמה.

"אם כן, הרי שזו היא מלחמתו הפרטית של ואן לינדן נגןנו – העיר אמסטרדם אינה עונית את יהודיה! קובלתם אותנו במאור פנים בשעת מצוקה וצראה, ונהגתם בנו מנהג הכנסת אורחים במשך שעירות בשניות. אפלו עתה, פשאתם עומדים לגורשנו ולנשלנו מרכושנו – אתם עושים זאת במורת רוח גלויה –

ואני חפץ להוכיח לכם, כי היהודים אינם כפוני טובה! אנו עוזבים את העיר בלבד כבוד, וחתכים לגמל لكم על שנות שהותנו בה.

אמסטרדם היא עיר מ媾, עיר מלא שוקקות. מהי הצרה הגדולה הרובצת על העיר? צרת שודדי הים המאים על מ媾ה! גמול נאה יהיה זה, אם נעזר לכם להפטר ממנה" –

מלמול פליאה נשמע מפסלי האירים.

"אך אמרו נא לי: אם תמצאו את שודדי חיים שהשתלטו על ספינותיכם, הרגו במליחון ובזוזו את סחורתן – מה תעשו להם?"
"מונת!" שאגו האירים בקול אדר.

"ואם תפטו את משתפי הפעלה עם השודדים, כיצד תנהגו בהם?"

"מונת!" חזרה הקריאה ונשנה.

"ובכן, אש特邀 להיות לכם לעזר: מזה זמן רב הטרידה אותו העבודה התמונה, כי רב הספינות ההולנדיות נופלות טרף להתקפות שודדי חיים. חשדתי שמיشهו מצמרת המספר כאן, בהולנד, מוסר מידע לשודדים – הוא מעaben אותם ביעדי הספינות, סחורתן והנuib בו יפליגו... הוא מספק להם את כל הידע הדרוש לביצוע הדבר!"

ರחש של השותאות עליה בקרוב האירים, והרב המשיך בדרכיו:
"חייבי משבנע בקיומו של המדריך המסתורי – אך לא היה בכך כל הגיון, הידלה פשוט לא יכול להתחבא! נהרי אלו מתגוררים בהולנד, ושורדי חיים מצויים בלבם – ומרקזם שוכן בספרד, שאליה מבאים הם את מלוקיהם. איך מגיע אליהם הידע הדרוש בזמן הנכון?"

"התשובה על כך התחזורה לי כאשר שמעתי שהפמר הספרדי שששה כאן הביא עמו מספרד עדר של עזים ששחרות ושובך יונים צחורות, כדי לשוט לאחיזתו מראה של טירת אצילים ספרדיות. ובכן, יתכן שהספרדי רגיל בقلب עזים, והוא חפץ לראותן משותות על הגבעה שממולו. אבל יונים צחורות – תללו הרי מצויות גם בארץנו! וזה עליה בלבבי החשד שאין אלו יונים רגילות. אלו הן יונות דאר... הפלשין האלמוני ספק לפמר את הידעות הדרושים

לו, ונהלה קשרו אוטן לרגלי היונה ושלחה לדרך. היונה הטעימה חלפה על פניו הולנד וצרפת והגיעה אל שוכנה המקורי – למאות השודדים !

אבל עדין לא ידעתי מיהו המدلיף המסתורי, מיהו המלשין החודר לסודות המסתור היפותים ומסגיר אותם בידי האויב".

"והנה הסתבך המכמר במזפת עליית הדם וגרש מן הארץ בחרפה. אוילם מכת שודדי הים לא פסקה. להפה, הם עוד הגבירו את פעילותם !

ומי ירש את היונים הנדרות של המכמר, יחד עם כל רכושו ?
ראש העיר, ואן לינדן !

ובמי – בארח פלא – לא פגעה יד שודדי הים, ספינותיהם הגיעו במוועדן ללא פגע ? – ראש העיר, ואן לינדן !

ומה הביא עמו ראש העיר בשובו מפעשו הפלצת ספרד ?
שלושה לוויי יונקים" – –

באולם פ্ּריחה סערת רוחות עזה. כל האירים דברו בהתרגשות ונופפו בידיהם בזעם. אף הנה נשאה ידו של הרוב בבקשת רגיעה, והיא פנה אל הקהל הנסער : "רבותי – גורלו של איש נתון בידכם. עיכשו הוא אדם מספן שעטידו נחרס – ואני מבקשכם שתנהגו בו במדת הרחמים. אף לפני שתחרזו את גורלו, יש בפי בקשה פעוטה : אנא, קראו לו לחזור לאולם, ותערכו את ההצעה על גירוש היהודים שבעיטה נקראתם לכאן !"

ראש העיר נכנס קוממיות לאולם והשתתף לנכח הדממה המענייקה שקדם אותה את פניו.

"ובכן", אמר בקול עזוז, "הרב סים את בכיתו לפניכם, וכבר אפשר לגשת להצעה... מי بعد גירוש היהודים והחרמת רכושם ?"

אף יד לא הורמה.

וآن לינן הביט סביבו ופיו נפער בתפהון.

"מי נגד?" שאל –

וים של ידים התרכזם אל על.

אחרית דבר

הרב ירד לאטו במדרגות השיש של ארמון העירייה. עמנואאל המתין לו מתחתיו כשהוא שורי במח רב. כשהראה את הרב דילג לקראתו על המדרגות הרחבות ושאל בלהיותו: "ובכן – מה החלטת?"

"ראש העיר הכריז מלחה על היהודים", השיב הרב בונת,

"וגורלו היה בגורל פרעה –

ונמן –

ואגג –

ואנטיווכוס"...

עיניו של עמנואאל זרחו, והרב הנימ אַת שְׁתִי יָדַיו על כתפיו והתבונן לתוך עיניו במבט עמוק וחוור, באהבה ובחם: "האוצר כלו הוא שלה, עמנואאל – חשפנו אותו בעקבות הרכותו של סבך הדגול, כי לא מספצל בקנוקן – אלא במה שיש בו.

אבל סבך חזר ונשnen באזניינו, כי הכל שנחזר על המשפט הזה בן תגללה לעינינו ממשמעות חדשה ונכונה יותר – בכל דברי חוויל הקודושים!"

ובכן, עמנואאל: הפטמון התגלה בין כתליו של ארון הקודש העתיק, אבל הארון הוא רק קנקן – הוא מכיל בתוכו את ספר התורה!

אל הַסְתֵּבֶל בְּקָנָן וּבְאֹצֶר שְׁבָדְפָנוֹתִו, אֲלָא בָּמָה שִׁישׁ בּוּ –
בְּסִפְרַת הַתּוֹרָה!

לִמְדֵד בְּהַתְּמָדָה אֶת סִפְרַת הַתּוֹרָה הַקָּדוֹשָׁה –

שָׁקֵד עַל הַבְּנָתָה –

וְתַהְיָה לְגָדוֹל בִּיְשָׁרָאֵל!

זֹאת בְּקָשׁ סְבָך לְמִזְדָּח!

זֶה הוּא אֹצֶר הַאֱמָתִי"...

"כֵּן, רַبְּיִי", אָמַר עַמְנוֹאֵל, וְהַשְׁנִים יִרְדוּ לְאַתֶּם בְּמִדרְגוֹת הַרְחָבוֹת
אֶל הַכְּפָר שְׁטוֹוֹתַת הַשְּׁמָמָשׁ.